Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

DE SAMVIRKENDE DANSKE FORSVARSBRODERSELSKABER



1905 - 15. JULI - 1980

SKÅL

OG TILLYKKE MED DE 75 ÅR



HOF. Danmarks nationaldrik.



1905 - 15. JULI - 1980

SAMVIRKSOMHEDEN GENNEM 75 ÅR

Udgivet af
De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber
med støtte fra
Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen
Den Danske Bank A/S
og Sparekassen SDS

DE DANSKE FORSVARSBRØDRE

Motto:

»MED GUD FOR KONGE OG FÆDRELAND«

Formål:

»AT STYRKE OG BEVARE FORSVARSVILJEN I DET DANSKE FOLK«

De samvirkende danske Forsvarsbroderselskabers
protektor:
Hendes Majestæt
DRONNING MARGRETHE II



1990

Tidligere protektorer:
Hans Kongelige Højhed Kronprins Christian 1906-1912
Hans Majestæt Kong Christian X 1912-1947
Hans Majestæt Kong Frederik IX 1947-1972

De samvirkende danske Forsvarsbroderselskabers
ærespræsident:
Hans Kongelige Højhed
PRINS HENRIK



Som ærespræsident for De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber udtrykker jeg på Samvirksomhedens 75-års dag min tak for det arbejde, selskaberne har udført for at bevare forsvarsviljen i det danske folk. Jeg håber, at selskaberne må trives og at de idealer, der binder dem sammen, må styrkes gennem det fortsatte arbejde.

Henrik.

De samvirkende danske Forsvarsbroderselskabers
præsident:
Oberst
KNUD ØSTERGAARD



På De samvirkende danske Forsvarsbroderselskabers 75 års jubilæumsdag bringer samtlige danske forsvarsbrødre vor protektor Hendes Majestæt Dronning Margrethe d. II og vor æres-præsident Hans Kongelige Højhed Prins Henrik vor ærbødige hilsen og hyldest. Vi bringer en tak for Majestætens og Deres Kongelige Højheds interesse for vort arbejde, idet vi ønsker vort regentpar en lang og lys regeringstid i et frit og selvstændigt Danmark, hvis befolkning forstår og ærer vor gamle formålsparagraf: At styrke og bevare forsvarsviljen i det danske folk.

Knud Østergaard

LANDSBESTYRELSEN 15. JULI 1980:

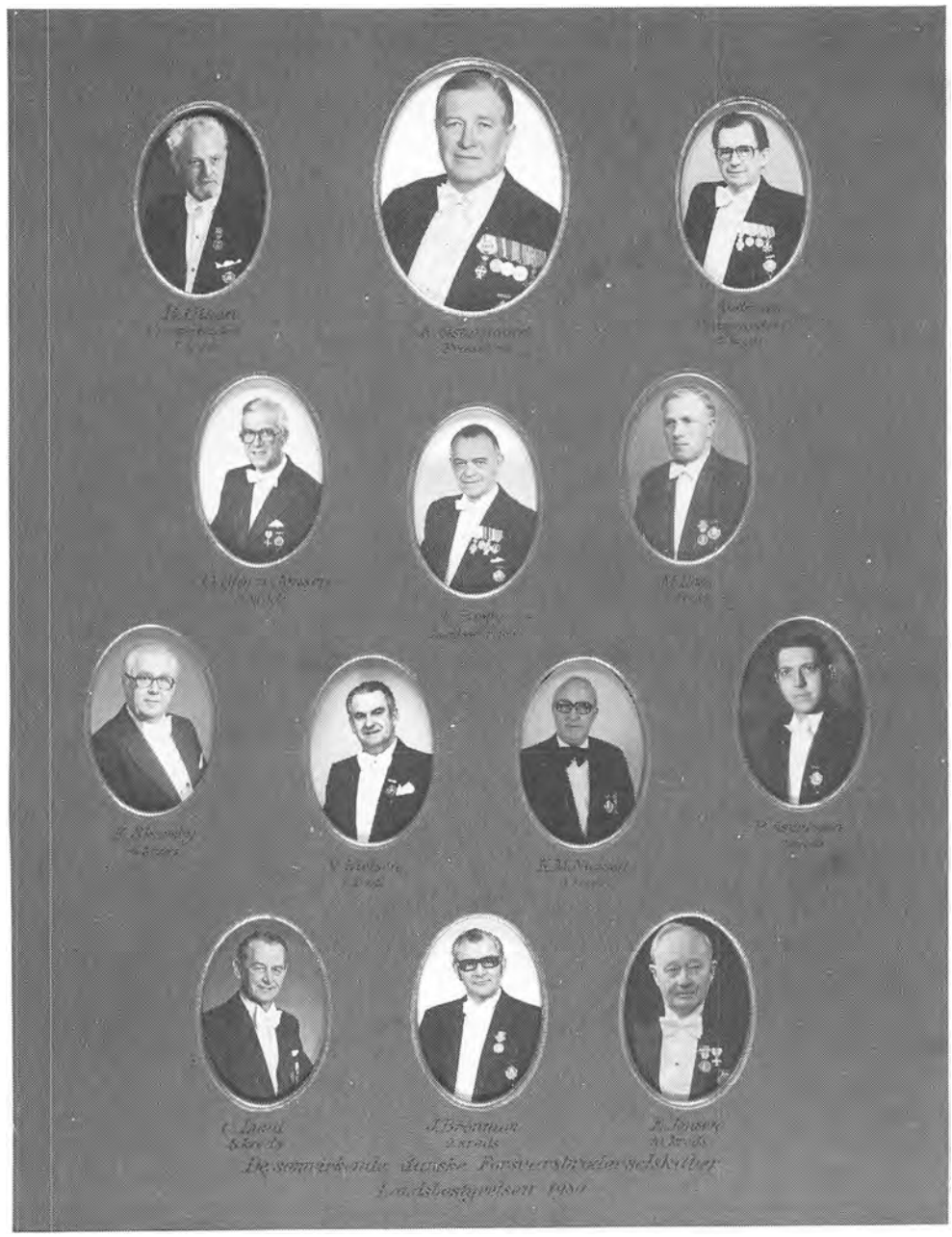

Præsident:	oberst Knud Østergaard, Vodskov
Kredsformand for 1. kreds og vicepræsident:	vicetoldinspektør Børge Olsen, Helsingør
Kredsformand for 2. kreds:	forvalter Magnus Hass, Jyderup
Kredsformand for 3. kreds:	repræsentant Ove Bjørn-Jensen, Slagelse
Kredsformand for 4. kreds:	salgsinspektør Ejgil Skovsby, Odense
Kredsformand for 5. kreds:	assurandør Vagn Nielsen, Møen
Kredsformand for 6. kreds:	politiassistent K. M. Nielsen, Varde
Kredsformand for 7. kreds:	ejendomsfunktionær Peter Asmussen, Horsens
Kredsformand for 8. kreds:	slægtsforsker Chr. Lund, Kjellerup
Kredsformand for 9. kreds:	repræsentant Jørgen Brønnum, Aalborg
Kredsformand for 10. kreds:	murermester Edmund Jensen, Rønne
Kredsformand for 11. kreds og vicepræsident:	major Erik Andersen, Haderslev
Landssekretær og hovedkasserer:	regnskabsfører Erik Parby, København

SAMVIRKSOMHEDEN's TIDLIGERE FORMÆND OG PRÆSIDENTER



General V. H. O. Madsen



Kaptajn R. Schiøler



Forpagter Johs. Ulrich



Kaptajn Arne Stevns



Bogtrykker J. A. Kloster



Hofjægermester Oliver Sandberg

TIDLIGERE VICEPRÆSIDENTER



Salgsinspektør Georg Jensen



Assurandør, major (R) K.L. Padbjerg



Købmand Johs. Haarby Karlsen

SAMVIRKSOMHEDENS ÆRESMEDLEMMER:

Købmand J. P. Thomsen, Slagelse 1934
Kontorchef S. A. Hatting, København 1937
Forpagter Johs. Ulrich, København 1939
Krigsassessor Jul. Jønch, København 1942
Bogtrykker J. A. Kloster, Horsens 1950
Hofjægermester O. Sandberg, København 1974

SAMVIRKSOMHEDEN's LANDSSEKRETÆRERE OG HOVEDKASSERERE:

Kontorchef J. Fjeldberg: Hovedkasserer og landssekretær 1905-1940
Kaptajn Arne Stevns: landssekretær 1941-1943
Officiant H. Schultz: landssekretær 1943-1944
Fuldmægtig E. Bomholt-Jacobsen: hovedkasserer 1941-1948, landssekretær 1944-1948
Regnskabsfører Erik Parby: hovedkasserer og landssekretær 1949-



Landssekretæren på Samvirksomhedens kontor 1954

SAMVIRKSOMHEDENS REVISORER:

REVISOR CENTRET
Interessentskab af statsaut. revisorer
Finsensvej 15, 2000 København F
*
Interne revisorer:



Bankbestyrer Svend Jørgensen
Århus

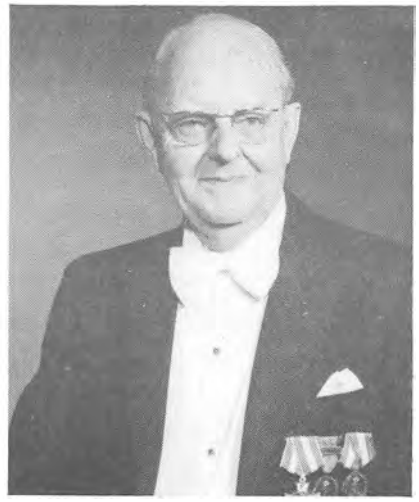

Grosserer Math. Lorenzen
Sønderborg

FORSVARSBRODEREN's ANSVARSH. REDAKTØR:



Oberstløjtnant L. M. K. Skern
København

DE SAMVIRKENDE DANSKE FORSVARSBRODERSELSKABER

omfatter i jubilæumsåret nedennævnte 110 selskaber med ca. 29.400 medlemmer.

Stiftet

I. KREDS

D.F.B. for Frederiksborg og Omegn, Hillerød 17.10.1924
D.F.B. for Frederikssund og Omegn 1. 4.1884
D.F.B. for Gentofte, Jægersborg og Omegn 10.11.1885
D.F.B. for Helsingør og Omegn 4. 1.1887
D.F.B. for København 29. 1.1879
D.F.B. for Lyngby og Omegn 29. 1.1889

II. KREDS

D.F.B. for Gørlev og Omegn 11. 3.1948
D.F.B. for Holbæk og Omegn 24. 2.1879
D.F.B. for Jyderup og Omegn 2. 7.1882
D.F.B. for Kalundborg og Omegn 26. 9.1928
D.F.B. for Køge og Omegn 7. 9.1884
D.F.B. for Ringsted og Omegn 15. 9.1880
D.F.B. for Roskilde og Omegn 1. 3.1878
D.F.B. for Svinninge og Omegn 1. 1.1883
D.F.B. for Tølløse og Omegn 16. 3.1879
D.F.B. for Vester Saabye, Rye og Omegn 21. 2.1883

III. KREDS

D.F.B. for Fuglebjerg og Omegn 6. 7.1881
D.F.B. for Glumsø og Omegn 20. 2.1881
D.F.B. for Haslev og Omegn 8. 3.1879
D.F.B. for Hellested og Omegn 16.12.1877
D.F.B. for Holsteinborg og Omegn 14. 8.1881
D.F.B. for Karise, Spjellerup og Omegn 16.10.1881
D.F.B. for Kongsted og Omegn 3. 8.1879
D.F.B. for Korsør og Omegn 18.11.1877
D.F.B. for Næstved og Omegn af 1879 ..... 14. 4.1879
D.F.B. for Næstved og Omegn af 1889 ..... 21. 6.1889
D.F.B. for Præstø og Omegn 29. 5.1910
D.F.B. for Roholte Sogn 1. 7.1878
D.F.B. for Skelskør og Omegn 19. 5.1878
D.F.B. for Slagelse og Omegn 8. 5.1876
D.F.B. for Sorø og Omegn 4. 3.1877
D.F.B. for Store Heddinge og Omegn 9.12.1883
D.F.B. for Toksværd, Olstrup og Omegn 25. 6.1882
D.F.B. for Vordingborg og Omegn 24. 3.1878

IV. KREDS

D.F.B. for Aarup og Omegn 20.10.1947
D.F.B. for Assens og Omegn 15. 5.1920
D.F.B. for Bogense og Omegn 7. 5.1944
D.F.B. for Faaborg og Omegn 15. 4.1930
D.F.B. for Glamsbjerg og Omegn 12. 9.1941
D.F.B. for Kerteminde og Omegn 6.11.1941
D.F.B. for Langeland 28. 7.1878
D.F.B. for Middelfart og Omegn 24. 2.1936
D.F.B. for Nyborg og Omegn 30. 5.1889
D.F.B. for Odense og Omegn 18. 4.1891
D.F.B. for Ringe og Omegn 4. 2.1943

V. KREDS

D.F.B. for Maribo og Omegn 16. 7.1900
D.F.B. Møen 12. 9.1902
D.F.B. for Nakskov og Omegn 30. 5.1877
D.F.B. for Nykøbing F. og Omegn 25. 7.1877
D.F.B. for Nysted og Omegn 18. 5.1884
D.F.B. for Rødby og Omegn 17. 6.1877
D.F.B. for Saxkøbing og Omegn 13.11.1892
D.F.B. for Stubbekøbing og Omegn 2. 7.1919

VI. KREDS

D.F.B. for Brørup og Omegn 8. 2.1938
D.F.B. for Esbjerg og Omegn 5. 4.1965

Stiftet

D.F.B. for Grindsted og Omegn 28. 2.1943
D.F.B. for Herning og Omegn 23. 7.1887
D.F.B. for Holstebro og Omegn 16. 6.1885
D.F.B. for Ikast og Omegn 21. 1.1951
D.F.B. for Lemvig og Omegn 26. 8.1964
D.F.B. for Ribe og Omegn 17. 3.1888
D.F.B. for Ringkøbing og Omegn 8. 4.1904
D.F.B. for Skjern og Omegn 22. 6.1959
D.F.B. for Struer og Omegn 26. 4.1926
D.F.B. for Varde og Omegn 2. 4.1902
D.F.B. for Vinderup og Omegn 14. 5.1936
D.F.B. for Ølgod og Omegn 6. 7.1911

VII. KREDS

D.F.B. for Bjerre Herred 22.11.1946
D.F.B. for Fredericia og Omegn 24.2.1880
D.F.B. for Horsens og Omegn 14.11.1875
D.F.B. for Jelling og Omegn 25. 7.1909
D.F.B. for Kolding og Omegn 8. 4.1879
D.F.B. for Nr. Snede og Omegn 27.11.1947
Den yngre Vaabenbroderforening for Odder og Omegn .. 11.11.1883
D.F.B. for Silkeborg og Omegn 29. 3.1879
D.F.B. for Skanderborg og Omegn 31. 1.1909
D.F.B. for Sønder Omme og Omegn 12. 1.1943
D.F.B. for Thyrsting og Vrads Herreder 27.10.1878
D.F.B. for Tørring og Omegn 11. 5.1902
D.F.B. for Vejle og Omegn 5.11.1881
D.F.B. for Østbirk og Omegn 6.12.1914

VIII. KREDS

Vaabenbrødreforeningen i Aarhus 1.10.1859
D.F.B. for Balle og Omegn 13. 6.1920
D.F.B. for Bjerringbro og Omegn 28. 3.1949
D.F.B. for Ebeltoft og Omegn 1. 4.1876
Vaabenbrødreforeningen »Enigheden« 1. 2.1889
D.F.B. for Grenaa og Omegn 18. 8.1889
D.F.B. for Hammel og Omegn 7. 1.1894
Vaabenbrødreforeningen for Hinnerup og Omegn 27. 3.1867
D.F.B. for Kjellerup og Omegn 11. 1.1946
Morsø Forsvarsbroderforening 25. 1.1925
D.F.B. for Randers og Omegn 2.12.1882
D.F.B. for Skive og Omegn 13. 3.1919
D.F.B. for Viborg og Omegn 5. 1.1889

IX. KREDS

D.F.B. for Aalborg, Nørresundby og Omegn 18. 7.1907
D.F.B. for Brønderslev og Omegn 14. 1.1925
D.F.B. for Frederikshavn og Omegn 13. 3.1892
D.F.B. for Hjørring og Omegn 28.2.1887
D.F.B. for Hobro og Omegn 22. 2.1918
D.F.B. for Løgstør og Omegn 25. 7.1890
D.F.B. for Nibe og Omegn 24. 9.1911
D.F.B. for Skagen og Omegn 5.12.1899
D.F.B. for Sæby og Omegn 3. 5.1926
D.F.B. for Thisted og Omegn 21. 1.1888
D.F.B. for Vesthimmerland 11.10.1942

X. KREDS

Forsvarsbrødreforeningen på Bornholm 5.11.1881

XI. KREDS

D.F.B. for Aabenraa og Omegn 18. 3.1938
D.F.B. for Haderslev og Omegn 6. 7.1925
D.F.B. for Sønderborg og Omegn 28.11.1920
D.F.B. for Tønder Amt 22.10.1922

FORORD

Når vi i det efterfølgende skal søge at beskæftige os med SAMVIRKSOMHEDEN's historie, bygger vi dette dels på det materiale, der forefindes i arkiver, og dels tidligere årgange af bladet FORSVARSBRODEREN og andre historiske kilder, især på 50 års jubilæumsskriftet op til 1955.

De første år — hvor man anvendte anden form for kommunikation — og dertil skiftende domicil har medført, at en del oplysninger er gået tabt.

Det er rimeligt, at der i et festskrift fortrinsvis dvæles ved udviklingen gennem årene, ved de lyse minder og ved højtidelige sammenkomster, hvor følelsen af at være dansk og stoltheden over at have været med i fædrelandets skæbnetimer gav styrke og håb i de mange efterfølgende grå dage.

Nogen detaljeret redegørelse om alle forhold vil ikke kunne bringes — det ville blive for omfattende, men vi — oberstløjtnant L. M. K. Skern, som jeg takker for en meget stor bistand ved udarbejdelsen, og jeg — håber herigennem at have givet vore selskaber og dets medlemmer et fyldestgørende billede af SAMVIRKSOMHEDEN's liv og virksomhed i det trekvarte sekel, der nu er rundet.

Erik Parby



Hjemkomsten til København.

FRA VÅBENBRØDRE TIL FORSVARSBRØDRE

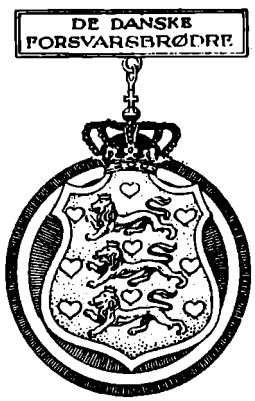



Treårskrigen 1848-50 havde Danmark vundet. Den tapre landsoldat havde kæmpet dygtigt under ledelse af ligeså tapre generaler, og den dag i dag stråler sejrene ved Fredericia den 6. juli 1849 og Isted den 25. juli 1850.

Nogle af de smukkeste monumenter er Bissen's »Landsoldaten« i Fredericia og kæmpegraven på Flensborg kirkegård (desværre nu uden Istedløven, der står hengemt i Tøjhusmuseets gård i København). - Endnu i dag markeres disse dage, i Flensborg af talrige danske i grænselandet, som smykker fællesgraven i Flensborg, men enestående er det at opleve den trofasthed, som borgerne i Fredericia igennem generationer har udvist og fortsat udviser ved den årlige højtidelighed i forbindelse med 6. juli-dagen. - Som sædvanlig begynder festlighederne om aftenen den 5. juli, hvor Fredericias borgere af alle klasser med tilslutning fra andre danske borgere bærer blomster til krigergraven, »Landsoldaten« og andre monumenter. Jo, Fredericiadagen har bevaret sin særegne plads blandt de store mindedage i vor historie. - 6. juli-komiteen, der består af forsvarsbrødre, har i meget betydelig grad gennem årene bidraget hertil.

Efter krigen hjemsendtes soldaterne, og efter de strålende sejrsfester meldte hverdagen sig med det daglige slid, for mange med små kår, svigtende helbred, og værst var det for krigsinvaliderne, der havde svært ved at klare sig.

Specielt i de større byer var det naturligt at mødes for at genoplive de mange minder, fortælle historier fra de lange ture og de hårde kampe. - Selv om man nu var fredelige borgere mellem de andre civile, så var der særligt et bånd, der her knyttede de gamle soldater sammen: de var brødre, der havde båret våben for fædrelandet og hævdet fædrelandets ære.

Næsten af sig selv opstod tanken om at danne en forening, et broderskab af krigere, der kunne mødes til gensidig glæde og opmuntring og ikke mindst for at støtte en broder i bekneb. Mange havde fået et svækket helbred, nogle havde fået sin forretning eller virksomhed ødelagt eller den var gået stærkt tilbage. Invaliderne kunne ikke klare sig med de små tilskud, de fik, og de faldne kammeraters efterladte fik også kun lidt.

Der måtte hjælpes, og der var behov for hjælp. »Slutter kreds og står fast!« Jo, der var grund til, at våbenbrødrene sluttede kreds.

I København blev Våbenbroderselskabet stiftet den 10. april 1859 og i Århus den 1. oktober. Våbenbrødrene optog som medlemmer kun veteraner fra krigene og dette i sig selv begrænsede tilgangen. Men allerede i 1860 vedtog man i Århus, at ikke blot krigsdeltagere, men enhver, der havde aftjent sin værnepligt, kunne blive medlem. Selskabet har ved denne sin generalforsamlingsbeslutning stået som det idégivende mønster for alle de senere stiftede forsvarsbroderselskaber, der optog både våbenbrødre og forsvarsbrødre, navnlig efter at våbenbrødrene i 1878 havde lukket for yderligere tilgang til sine foreninger.

Jordbunden for den nyskabte bevægelse var frodig, og mange nye afdelinger oprettedes. - I 1864 kommer krigen igen — og nederlaget. Dette gav yderligere fornyelse i foreningerne, hvis tanker og formål i national og filantropisk henseende var det bærende.



8. Brigade på Dybbøl 18. april 1864.

Men med de herskende optagelsesbestemmelser om at skulle have været fædrelandsforsvarer fra de slesvigske krige, måtte det forudses, at våbenbrødreforeningerne med tiden ville ophøre med at eksistere, når alle våbenbrødre var gået til »Ryes brigade«.

Gode og fremsynede mænd — også inden for våbenbrødreforeningerne — så med sympati på videreførelsen af de nationale og filantropiske formål.

De smukke nationale tanker, som bar foreningerne, måtte aldrig dø. Ganske enkelt udtrykt var formålet for foreningerne: at danne samlingssteder for gamle kammerater, hvor kærligheden til konge og fædreland kunne finde næring og styrke, og hvor kærligheden til flaget, til vore historiske minder, til vort sprog og vore sange kunne vedligeholdes.

Dette havde besjælet de gamle hædersmænd og var for godt til at dø. Derfor stillede nogle af disse mænd sig i spidsen ved stiftelsen af de nye selskaber, der kaldte sig FORSVARSBRØDRE. Disse selskaber optog som medlemmer alle, der havde tjent i en af hærens eller flådens afdelinger.

Våbenbrødrenes formål overførtes til de nye selskaber for derigennem at bidrage til at styrke den nationale ånd og lære ungdommen, at det er en hæder at bære våben til værn for vort fædreland: Danmark.

Det første selskab blev stiftet i Horsens 14. november 1875, men det ældste selskab i Samvirksomheden i dag er som foran omtalt: Vaabenbrødreforeningen i Aarhus.

Efter 1875 sker en blomstrende udvikling, og indtil slutningen af 1880'erne er disse år de mest frugtbare, hvorefter der sker en rolig vækst.

Som ringe i vandet breder selskaberne sig over det ganske land. Den omstændighed, at bevægelsen som et klart standpunkt har haft et nationalt og upolitisk sigte har ført forsvarsbrodersagen lykkeligt gennem skiftende tider. I »De danske Forsvarsbrødre« er politiske meningsudvekslinger ikke god tone — ja, nærmest forbudt ved lov — her mødes gamle soldater ganske uden hensyn til ydre stand og stilling. Ved at hævde dette standpunkt formår Forsvarsbrodersagen at virke efter sit formål og ved at overføre våbenbrødrenes tanker til de nye selskaber, var der berettiget håb om, at selskaberne ville bestå fremover igennem fornyelse ved optagelse af yngre tidligere soldater fra alle værn.

Alt dette medførte tankerne om en sammenslutning eller et samarbejde imellem de bestående forsvarsbroderselskaber. I forskellige kredse i landet blev der fra tid til anden gjort ret ihærdige forsøg på at bringe et samarbejde i stand — uden at tankerne blev løftet op over drøftelsernes standpunkt. Snart her og snart der er der ført forhandlinger og øjensynligt har der været en dæmrende forståelse for, at der var behov for at etablere et samarbejde, som kunne blive til nytte for selskaberne og brødrene.

Ud fra den betragtning, at hvor der er fælles interesse at varetage, står man stærkere, når der løftes i flok — men også som en nødvendighed for hele sagen — førte det i 1905 til en realitet ved et forsvarsbroderstævne i Horsens i 1905, hvor »De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber« blev oprettet.

Med det foran omtalte er vi nu nået dertil, hvor vi i højere grad vil lade »akterne« tale om forløbet indtil 1905 og de følgende 75 år.

SAMVIRKSOMHEDENS TILBLIVELSE

Optakten til 1905

Efterfølgende afskrift er gengivet efter broder, gymnastiklærer H. P. Jensens, kladde til et brev, som han har sendt til en ikke navngivet modtager, der ikke har kunnet opspores. — Broder H. P. Jensen var formand for Horsens-selskabet af 1875 og ophavsmand og leder af forsvarsbroderstævnet den 15. og 16. juli 1905:

»Efter løfte skal jeg her gengive dig en lille historisk, men sammentrængt fremstilling af det arbejde, der er udført i årene fra 1879 til 1905 for at få lavet en sammenslutning af de danske forsvarsbroderselskaber. Af dette vil du kunne se, hvor mange møder, der er afholdt, forinden det lykkedes at få rejst sagen, men desværre resultatløst indtil mødet i Horsens 1905.

Det første møde afholdtes på Himmelbjerget den 10. august 1879, hvor delegerede var mødt fra Brædstrup, Horsens og Silkeborg, men mødet var resultatløst. Dog vedtog selskabet i Horsens efter dette møde at kunne yde sygdoms- og anden hjælp til naboselskabernes trængende medlemmer, der opholdt sig i Horsens, dog mod at få de udlagte penge refunderet.

3. november modtages en skrivelse fra Silkeborg om at sende delegerede til et møde om samme sag, men der svaredes i henhold til selskabets vedtagelse efter det første delegeretmøde.

Den 28. august afholdtes et delegeretmøde i Vejle, men der savnes oplysninger om mødets resultat.

Den 9. november 1881 forelå indbydelse fra selskabet i Korsør om at deltage i et fællesmøde i Roskilde den 20. november, hvor der bl.a. skulle forhandles om følgende: Bør selskaberne virke hen til, at medlemmerne kan overføres fra et selskab til et andet, og på hvilken måde kan dette lettest ske? — Det vedtoges med 4 stemmer mod 2 at sende 2 delegerede. Mindretallet motiverede sin afstemning med, at de nærede frygt for, at der ville blive dannet en slags overbestyrelse, som selskabet kom til at underordne sig, og dette var der ingen grund til, og særlig ikke, da vi var så velsitueret. De delegerede fik fuldmagt til at handle i vor interesse, dog måtte de ikke gå med til det, jeg har berørt.

I bestyrelsesmødet den 13. november 1882 forelå skrivelse fra 3 sjællandske selskaber om mødet i Roskilde. Bestyrelsen vedtog ikke at deltage og udtaler: Forinden et ensartet grundlag for lovene for alle selskaber foreligger, synes der ikke at være anledning til at drøfte forslag om overflytning.

Den 22. marts forelå en skrivelse fra selskabet i Sorø, der foreslår, at et medlem kan gå fra et selskab til et andet og beholde sin anciennitet.

I 1888 havde flere fremsynede brødre forsøgt at få en sammenslutning i stand og blandt andet udsendt en sålydende indkaldelse til et møde:

Sålænge danske forsvarsbroderselskaber har bestået, har man inden for de enkelte selskaber følt savnet af en forbindelse mellem de forskellige selskaber, uden dog at gøre nogen indskrænkning i det enkelte selskabs selvstændighed og uden at etablere en overbestyrelse, hvorved en stor del af selskabernes midler fortæres af administrationen. Da imidlertid de enkelte selskaber er oprettede uden at tage sigte på dette formål, savnes al grundbetingelse for en sammenslutning eller forbindelse mellem selskaberne, navnlig med hensyn til det højst vigtige punkt: Forsvarsbrødres flytning fra et selskab til et andet. En alderdomsforsørgelse, der ville være i høj grad ønskelig, kan også kun tænkes, når selskaberne arbejder efter ensartede regler, især hvis der til et sådant formål skulle opnås statstilskud, hvilket næppe vil være muligt.

Nedennævnte repræsentanter for selskaber indbyder herved samtlige danske forsvarsbroderselskaber til at sende delegerede til et møde, som afholdes i København søndag den 15. april 1889 kl. 11, for at forhandle om:

1. Betingelserne for brødres flytning fra et selskab til et andet.
2. Syge- og begravelseskasserne.
3. Oprettelsen af alderdomsforsørgelse for danske forsvarsbrødre, hvortil der søges statstilskud.
4. Oprettelse af et generalsekretariat som forbindelsesled imellem de sammensluttede selskaber.

Vi opfordrer det ærede selskab til grundigt at drøfte denne sag ved en generalforsamling, at støtte den ved at sende delegerede til mødet i København og helst at forsyne de delegerede med bemyndigelse til på deres selskabs vegne at underskrive den på mødet udarbejdede overenskomst, for så vidt den dem medgivne instruks måtte tillade dem det.

Med hensyn i øvrigt til mødet tillader vi os at bemærke:

1. Mødet holdes i det københavnske selskabs forsamlingslokale, Østergade 18.
2. Det ønskes, at hvert selskab vil sende 1 delegeret og desuden 1 til for hvert fulde 100 medlemmer.
3. Forslag, som ønskes forhandlet på mødet, bedes inden 1. marts tilstillet medundertegnede organist V. Ipsen, Silkeborg.
4. Til samme tid og sted ville de delegerede behage at opgive deres adresse, for at forhandlingsgenstandene kan tilstilles dem før mødet.
5. Udgifterne ved mødet deles af selskaberne i forhold til antallet af delegerede.

I bestyrelsen for Kjøbenhavns Forsvarsbrødre:

Kaptajn M. Gjørup. Slagtermester W. Juul. Civilingeniør C. Glæsner. Partikulier C. Jochumsen. Krigsassessor Klint. Fabrikant L. H. Levin. Handskefabrikant C. Modell. Handskefabrikant F. Prieme. Bøssemagermester Rostgaard.

Som medlemmer af det stående udvalg:

Adjunkt C. J. C. Lauritsen, Sorø. Købmand S. Pedersen, Jordløse. Tømrermester Ulrik Sørensen, Kolding. Organist Vilh. Ipsen, Silkeborg. Lærer Joh. Vittrup.«

Samvirksomhedens dannelse

Den gang blev sammenslutningen heller ikke til noget, men efter at der var gjort flere forgæves forsøg, lykkedes det endelig formanden for selskabet i Tølløse, folketingsmand, forpagter Johannes Ulrich og formanden for selskabet af 1875 i Horsens, gymnastiklærer H. P. Jensen at få indkaldt til et udvalgs- og delegeretmøde, der blev afholdt i forbindelse med den store udstilling i Horsens den 15. juli 1905.

Efter dette møde blev følgende udsendt til samtlige eksisterende forsvarsbroderselskaber i Danmark:

»På De danske Forsvarsbrødres delegeretmøde i Horsens den 15. juli 1905 blev der nedsat et udvalg til at arbejde hen til en samvirksomhed imellem samtlige forsvarsbroderselskaber, for at de enkelte forsvarsbrødre lettere kunne komme til at nyde de goder, som selskaberne kunne yde deres medlemmer.

Som en begyndelse henimod dette formål, tillader udvalget sig herved at fremsende til selskabet vedlagte forslag til samvirksomhed.

De bedes om snarest muligt at fremme denne sag, idet vi varmt anbefaler selskabet at indtræde i Samvirksomheden.

Deres ærede svar, om De ubetinget kan tiltræde dette forslag, om De ønsker ændringer i det eller om De slet ikke kan tiltræde det, udbedes godhedsfuldt tilsendt undertegnede udvalgsformænd.

J. Ulrich. W. Poggensee. J. Hansen. A. Hoppe. H. P. Jensen. P. Ipsen. Knud Andersen.«

Det næste møde blev holdt i Forsvarsbrødrenes Hus i Odense den 9. november 1905, og her mødte for første gang en observatør fra det dengang store københavnske selskab. Der arbejdedes videre med at få Samvirksomheden i gang, og de første udkast til love så dagens lys. En udskrift af forhandlingsprotokollen fortæller:

»Lørdag den 9. december 1905 samledes udvalget i forsvarsbrødrenes bygning i Odense til møde. Mødt var foruden formanden, forpagter Ulrich, d'herrer Thomsen, Slagelse, Andersen, Odense, Ibh, Kolding, Hoppe, Harmel, samt i stedet for Jensen, Horsens, mineralvandsfabrikant E. Petterşen, Horsens. Endvidere mødte for Københavns forsvarsbrødre kaptajn, fabrikant Louis Weihe. - Poggensee, Nakskov, havde meldt forfald, og i hans sted var ingen mødt.

1. Det vedtoges, at udvalgsmedlemmerne, hver i sin kreds, skulle sætte sig i forbindelse med bestyrelserne for forsvarsbrødreforeningerne der, for at påvirke foreningerne så meget som muligt til fordel for Samvirksomheden.
2. Udvalget vedtog at tilsige ugebladet »Fædrelandet« sin støtte og anbefaler varmt de forskellige forsvarsbroderforeninger at virke for bladets udbredelse såvel i som udenfor foreningerne.

3. Udvalget vedtog at sammenkalde et delegeretmøde i Odense i den sidste halvdel af maj måned. Til dette delegeretmøde indbydes så vidt muligt alle forsvarsbroderselskaber: - 1 delegeret for indtil 500 medlemmer, fra 500 til 1000 2 delegerede, fra 1000 til 1500 3 delegerede og over 1500 medlemmer 4 delegerede.

4. I anledning af en forespørgsel af hr. kaptajn Weihe, udtalte udvalget, at København var særligt repræsenteret i udvalget, idet dette på mødet i Horsens den 15. juli 1905 havde suppleret sig med hr. oldermand Juul, København, hvilket også kunne ses deraf, at hr. kaptajn Weihe var mødt til udvalgsmødet i dag, i stedet for hr. oldermanden, med stemmeret. - Der vil altså være at tilføje det udsendte udkast til love: § 6, at der foruden de nævnte 7 medlemmer var et ottende valgt fra København.

Delegeretmøde i Odense 1906

Allerede den 16. juni 1906 afholdtes det andet delegeretmøde på Industripalæet i Odense, og der var mødt ialt 72 delegerede fra 44 selskaber, og de første love blev vedtagne som her aftrykt:

1. Selskabets navn er: »De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber«.

2. Selskabet består af alle de forsvarsbroderselskaber, som indmeldte sig under Samvirksomheden.

3. Samvirksomhedens formål er:

1. At lette den enkelte forsvarsbroder overgangen fra et selskab til et andet, uden at der påføres ham unødvendige udgifter.

2. At arbejde hen til, at de goder, som en forsvarsbroder kan komme til at nyde, såvidt muligt bliver ens i alle selskaber.

4. Medlem af Samvirksomheden kan ethvert forsvarsbroderselskab i kongeriget Danmark blive.

5. Ethvert selskab, der ønsker sig optaget i Samvirksomheden, må skriftlig anmelde dette for udvalgets formand.

6. Udgifterne ved udvalgets arbejde afholdes af de enkelte selskaber i forhold til deres medlemsantal. Dog må denne udgift ikke overstige 5 øre pr. medlem om året.

7. Inden for De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber kan et medlem flytte fra det ene selskab til det andet uden fornyet indskud og i det nye selskab beholde den anciennitet, som han havde opnået i det gamle selskab, når han medbringer det normerede flyttebevis. Dette skal afleveres inden en måned efter, at det er udstedt, dog med det forbehold, at dersom det strider mod det tilflyttede selskabs love, at give ham fuld anciennitet, må han underkaste sig det nye selskabs love. Vil han ikke dette, da må han blive stående i det gamle selskab. Dog har han ret til at deltage i alle selskabers fornøjelser og sammenkomster på samme betingelser som selskabets egne medlemmer.

8. Delegeretmøderne afholdes hvert tredie år eller så ofte udvalget findet der fornødent. Mødestedet bestemmes på det sidst afholdte møde.

På disse møder, der skulle danne bindeled mellem forsvarsbroderselskaberne i de forskellige egne af landet, forhandles, hvad selskaberne ønsker fremdraget. Forslag, som ønskes forhandlede, må være udvalgets formand i hænde en måned inden delegeretmødet.

9. Udvalget, der leder Samvirksomheden, består af 7 medlemmer, som er valgte på 3 år. Af medlemmerne er 3 valgte for Jylland, 2 for Sjælland, 1 for Fyn og 1 for småøerne. Valget af udvalgsmedlemmerne foretages på delegeretmødet ved, at hvert selskab i Samvirksomheden afgiver 1 stemme for indtil 500 medlemmer, og 1 stemme mere for indtil hver 500 medlemmer mere, dog ikke udover 4. 1 delegeret kan kun afgive 1 stemme.

Udvalget vælger selv sin formand.

10. Udvalgsmøder afholdes så ofte, formanden anser det for nødvendigt eller udvalgets flertal fremsætter ønske derom.

11. Udmeldelse af Samvirksomheden sker skriftligt til udvalgets formand med et halvt års varsel til en 1. april.

12. Administrationen af hvert enkelt selskabs midler er Samvirksomheden aldeles uvedkommende.

Den første landsbestyrelse

Efter vedtagelsen af lovene valgte man 7 udvalgsmedlemmer, som altså i realiteten var den første landsbestyrelse, nemlig:

For Jylland: Gymnastiklærer H. P. Jensen, Horsens, lærer P. N. Ibh, Kolding, gymnastiklærer Stockholm-Simonsen, Ribe. Suppleant: skorstensfejermester A O.Hansen, Aarhus.

For Sjælland: torpagter Johs. Ulrich, Åstrup, købmand Joh. P. Thomsen, Slagelse. Suppleant: inspektør A. Hoppe, Korsør.

For Fyn: direktør Knud Andersen, Odense.

For småøerne: inspektør W. Poggensee, Nakskov.

Derefter valgte man forpagter Johs. Ulrich til formand for udvalget og gymnastiklærer H. P. Jensen til næstformand.

Udvalgsmøder

De nærmestfølgende år afholdt udvalget stadig flere møder, bl.a. 18. november 1906 på hotel Dagmar i København, hvor man bl.a. vedtog at skrive til forsvarsministeren og til de faste befalingsmænd i værnene om at støtte tilgangen til forsvarsbrødrenes rækker.



Hs. Kgl. Højhed
Kronprins Christian

Endvidere blev man enige om at opfordre Hs. kgl. Højhed Kronprins Christian til at overtage protektoratet for selskaberne i følgende skrivelse:

Til

Hs. kgl. Højhed Kronprinsen!

De samvirkende danske Forsvarsbrødre tillader sig herved underdanigst at anmode Deres kgl. Højhed om at overtage protektoratet over selskaberne, idet vi tillader os overfor Deres kgl. Højhed at påpege den store værdi det vil have for forsvarsbrødrene, når landets afholdte Kronprins står i spidsen for selskabet.

Underdanigst
J. Ulrich

Den 23. juni 1907 holdt udvalget møde på Grand Hotel i Odense, der var ikke længe mellem møderne dengang — men alt var jo også så nyt, meget skulle ordnes, og mange bestyrelser skulle pludselig til at arbejde sammen.

På dette møde vedtoges det at inddele landet i 8 kredse, nemlig:

1 i København, 2 på Sjælland, 1 for Fyn, 1 for Lolland-Falster og småøerne og 3 for Jylland. Formændene for disse kredse vælger en formand for Samvirksomheden, som formenes at skulle eller burde være en højerestående officer, som med energi vil arbejde for sagen.

De bestående forsvarsbroderselskaber fordeles i 8 kredse, som i paragraf 9 nævnt.

Udvalgsmedlemmerne, der således bliver formænd for kredsene, vælges af de inden for hver kreds mødte delegerede.

Udvalgets medlemmer vælger udvalgets formand. Det vedtoges at afholde delegeretmøde i Fredericia søndag den 29. september d.å.

Delegeretmødet i Fredericia 1907

På delegeretmødet i Fredericia den 29. september 1907 aflagde formanden for udvalget, forpagter Ulrich, beretning for det da forløbne år, og i øvrigt havde delegeretmødet bl.a. følgende punkter på dagsordenen:

2. Ændringer i Samvirksomhedens love.

Formanden anbefalede disse ændringer. Oldermand Juul, formand for den københavnske afdeling, gjorde sine bemærkninger i den anledning. — Derefter en del diskussion om prg. 10 og 11 i det nye forslag til love for Samvirk-

somheden, der vedtoges med 38 stemmer imod ingen. Det vedtoges, at det nye forslag til love først skulle træde i kraft, når den københavnske afdeling havde tiltrådt Samvirksomheden. Indtil da skulle de gamle love være de gældende.

4. Derefter sattes punkt 4 på dagsordenen under forhandling (fællesemblemet).

Poggensee, Nakskov, foreslog, at der som samlingsmærke ved siden af de gamle emblemer anskaffes en lille roset. Derfor afgaves ca. 20 stemmer.

5. Oprettelse af en afdeling for passive medlemmer inden for Samvirksomheden.

Efter en længere diskussion konstateredes det, at stemningen på mødet var imod dannelsen af den omtalte afdeling.

6. Fællesudflugt for alle forsvarsbrødre til København i forsommeren 1908.

Formanden bemyndigedes til at arbejde videre på denne sag.

7. Dette punkt er udgået af dagsordenen efter motivering af formanden.

8. »Fædrelandet«. Formanden ønsker bladet som organ for Samvirksomheden.

9. »Foredragsholdere«. - Formanden gav meddelelse om, på hvilken måde sådanne ville kunne fåes af de enkelte foreninger.

10. Angående våben fra krigsministeriet gav formanden meddelelse om, at formanden fra Grenå havde opfordret til at skaffe gamle våben til de forskellige foreninger til brug ved højtidelige lejligheder, såsom begravelser. - Det vedtoges at opfordre formanden til at rette en henvendelse i den anledning til krigsministeriet.

Det vedtoges udenfor dagsordenen at støtte adressen til regeringen fra veteranerne fra 1864.

Delegeretmødet hævet.

1908:

Samvirksomhedens første formand: General V. H. O. Madsen

Den 16. april 1908 var samtlige udvalgsmedlemmer atter samlet til møde på hotel Dagmar i København. Fra dagsordenen nævnes:

2. *Valgte general V. H. O. Madsen enstemmigt.*

3. 1. Kreds København, 2. kreds Sjælland nordfor linien Køge-Høng. 3. kreds syd for samme linie, 4. kreds Fyn. 5. kreds småøerne, 6. kreds syd for linien Horsens-Ringkøbing, 7. kreds syd for linien Aarhus-Skive, 8. kreds nord for samme linie.

4. Programmet for fællesturen til København den 19.-20. juli d.å. vedtoges og det overdroges formanden i København, oldermand Juul og forpagter Ulrich at foretage det videre fornødne.

5. Efter meddelelse fra oldermand Juul, at Hs. Kgl. Højhed Kronprinsen er villig til at overtage protektoratet for de samvirkende forsvarsbrødre, anmodede formanden officielt at modtage Hs. Kgl. Højheds tilsagn.

Udenfor dagsordenen bragte oldermand Juul en hjertelig tak til den hidtidige formand for udvalget, forpagter Ulrich, for det udmærkede arbejde, han har lagt inden for De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber. Udvalget sluttede sig dertil med begejstring.

General Madsen udtalte et ønske om godt samarbejde indenfor Samvirksomheden.

Forpagter Ulrich takkede for godt samarbejde indenfor udvalget og håbede, at Samvirksomheden under general Madsens ledelse må gå en lys og lykkelig fremtid i møde.

Gymnastiklærer Jensen bragte ligeledes hr. Ulrich en hjertelig tak for hans store arbejde og ønskede general Madsen hjertelig velkommen indenfor Samvirksomheden, idet han udtalte, at generalen absolut ved hele sin personlighed gav Samvirksomheden sit rette præg.

Opråb til alle soldater

Nu var der rigtig kommet gang i sammenslutningen af forsvarsbroderselskaberne, og med denne sammenslutning tillige gang i selve forsvarsbrodersagen. Under generalmajorens dygtige ledelse opstod der stadig nye selskaber og til alle nye og unge soldater udsendtes følgende opråb om indmeldelse i et selskab:

»En sund og kraftig befolkning besjælet af den rette fædrelandskærlighed, er en livsbetingelse for den danske stat.

I erkendelse heraf er der i de sidste 30 år rundt om i landet oprettet en mængde forsvarsbroderselskaber med det formål at værne om troskaben mod konge og fædreland, om vort kammeratskabsforhold fra soldatertiden og om vor opvoksende ungdom. Disse selskaber har i årenes løb gjort umådelig meget godt, har nationalt set været til megen gavn, og ved siden heraf uddelt flere hundrede tusinde kroner til hjælp for trængende brødre og deres familie.

For at styrke og bevare selskaberne og for at bringe mere ensartethed ind i arbejdet for den nationale sag og brødresagen er der dannet en Samvirksomhed mellem de fleste selskaber under navn: *»De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber«*, for hvilke Hs. Kongelige Højhed Kronprins Christian har overtaget protektoratet.

Bestyrelsen for denne samvirksomhed fremkommer nu med dette opråb til alle soldaterkammerater for at anmode dem »alle som en« at indmelde sig i forsvarsbrødreselskaberne, når de kommer hjem, og derved støtte vort ar-

bejde for tilvejebringelsen af den rette fædrelandskærlighed i det danske folk. Man vil i vore foreninger kunne tilbringe mange glade timer blandt gamle kammerater, og opfriske de mange minder fra soldatertiden.

Enhver dansk mand, der tjener eller har tjent i hæren eller flåden, kan blive forsvarsbroder.

Ingen dansk mand fortryder nogensinde at være bleven forsvarsbroder.

Kom alle og vær med til at fremme og styrke vore selskaber. Det må blive en æressag for hver dansk soldat at blive forsvarsbroder, og derved gøre sit til at fremme fædrelandskærligheden og kammeratskabsfølelsen.

Der findes forsvarsbroderselskaber overalt i landet. Kontingent er 50 øre månedlig. Selskaberne yder uden særligt vederlag sine medlemmer sygehjælp, begravelseshjælp, understøttelse og lån. Ved de selskabelige sammenkomster sørger selskaberne for at pleje de nationale formål.

Ønsker De at blive forsvarsbroder nu til oktober eller senere, da bedes De udfylde nedenstående blanket og indsende den til »De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber«s kontor, Læderstræde 17, København. Der skal da tilgå det stedlige forsvarsbroderselskab meddelelse om, at De ønsker at blive optaget i selskabet, og De hører da fra dette.

Bestyrelsen for »De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber«:
V. H. O. Madsen, generalmajor, formand. Knud Andersen, Odense, formand for 4. kreds. H. P. Jensen, Horsens, formand for 7. kreds. W. Poggensee, Nakskov, formand for 5. kreds. Joh. P. Thomsen, Slagelse, formand for 3. kreds. P. N. Ibh, Kolding, formand for 8. kreds. W. Juul, København, formand for 1. kreds. Stockholm-Simonsen, Ribe, formand for 6. kreds. J. Ulrich, Aastrup, Tølløse, formand for 2. kreds. Fjeldberg, sekretær.«

Delegeretmødet i Århus 1909

Forpagter Ulrich åbnede mødet, idet han udtalte en beklagelse over, at generalen grundet sygdom ikke kunne være til stede. Formanden havde imidlertid bedt ham overbringe de delegerede hans hjerteligste hilsen med ønsket om et godt møde. Broder Ulrich foreslog, at man sendte en telegrafisk hilsen til forsvarsbrødrenes protektor, Hs. kgl. Højhed Kronprinsen samt til generalmajor Madsen, hvilket vedtoges enstemmigt. Under mødet indløb der svartelegram fra Hs. Kgl. Højhed Kronprinsen.

Broder, klasselotterikollektør C. W. Christensen, Køge, valgtes enstemmigt til dirigent.

Navne på de delegerede blev læst op, og det viste sig, at der var mødt 71 delegerede, repræsenterende ialt 45 selskaber med ialt 14.486 brødre, medens 17 selskaber repræsenterende 3396 brødre ikke var mødt op. Broder Ulrich oplyste, at Samvirksomheden havde lidt et smerteligt tab, idet formanden for København selskabet, oldermand Juul, var afgået ved døden, et dødsfald vi meget må beklage, da Juul ved sin samlingsevne sikkert ville være blevet Samvirksomheden en god støtte.

Siden delegeretmødet i Fredericia, udtalte Ulrich i beretningen, havde generalmajor Madsen overtaget ledelsen af Samvirksomheden, en ordning alle var glade for. Af selskaber, der var indtrådt siden i fjor, var Sorø, Randers og Nyborg, og der var stiftet et nyt selskab i Skanderborg. Der var nu ialt 62 selskaber med ialt 19.882 brødre.

Formanden for selskabet i Fuglebjerg, lærer Hansen, forespurgte, om bladet »Fædrelandet« var Samvirksomhedens organ - i bekræftende fald måtte han beklage en spidsartikel, der havde stødt alle, der ikke var tilhængere af Københavns befæstning til lands. - Ulrich meddelte, at Samvirksomheden ikke gav noget tilskud til »Fædrelandet«, og at den pågældende artikel måtte stå for bladets egen regning.

Regnskaberne for 1907-1908 blev godkendt ligesom regnskabet for stævnet i København.

Under forslag havde Nyborg foreslået, at der i lovene skulle stå - »er der intet mod flyttebeviser at indvende, skal selskabet optage ham - men på foranledning af Ulrich trak Nyborg forslaget tilbage. Derefter gik man over til diskussion angående kredsinddeling og mange forskellige hensyn hertil blev drøftet. — Inddeling efter stifterne — inddeling efter jernbanelinjerne, og det blev det sidste argument, der vandt genklang. Det var navnlig Jyllands inddeling, der voldte hovedbrud, men til sidst enedes man om følgende jydske kredse:

6. Kreds: Egtved, Herning, Holstebro, Kolding, Ribe, Ringkøbing, Varde, Vamdrup.

7. kreds: Give, Horsens 75, Vejle, Odder, Silkeborg, Skanderborg, Thyrsting Vrads og Tørring.

8. Kreds: Aarhus, Ebeltoft, Grenå, Hammel, Hinnerup, Laurbjerg, Mariager, Viborg, Randers.

9. Kreds: Aalborg, Frederikshavn, Hjørring, Løgstør, Skagen og Thisted.

Derpå blev der valgt kredsformænd, og disse blev:
1. Kreds: Kaptajn, fabrikant L. Weihe, København. 2. Kreds: Forpagter Johannes Ulrich, Tølløse. 3. Kreds: Købmand Joh. P. Thomsen, Slagelse. 4. Kreds: Direktør Knud Andersen, Odense. 5. Kreds: Driftsbestyrer W. Poggensee, Nakskov. 6. Kreds: Gymnastiklærer Stockholm-Simonsen, Ribe. 8. Kreds: Skorstensfejermester A. O. Hansen, Aarhus. 9. Kreds: Købmand S. Kjeldsen, Aalborg.

Ulrich indledte forhandlingen vedrørende indførelsen af enslydende love, idet han gjorde opmærksom på, at på sidste delegeretmøde var det blevet pålagt, at man skulle forhandle videre ad denne vej, da de enkelte selskabers love, og navnlig dem, der omfattede hjælpeparagrafferne, var så vidt forskellige.

Weihe, København, advarede mod at stramme båndene for meget, men overlade til hvert enkelt selskab at afgøre, hvor meget det kunne yde i hjælp. Schydt, Hinnerup, ville tilråde, at alle selskabers sygekasser blev statsanerkendte for at konkurrere med andre sygekasser. Dette gik Weihe imod, da han mente, at man da mistede for mange medlemmer - da sygekassemedlemmer kun måtte have en vis indtægt årligt.

Christensen, Køge, meddelte, at da selskabet i sin tid var blevet stiftet, var de materielle goder slet ikke fremførte, man samlede sig som mænd, der satte en ære i at tjene eller have tjent konge og fædreland, og dette mente han måtte altid stå som forsvarsbrødrenes første mål.

Ulrich kunne af de faldne udtalelser skønne, at spørgsmålet var lidt vanskeligt at løse og foreslog følgende resolution:

»Delegeretmødet udtaler ønsket om, at der af landsbestyrelsen må blive udarbejdet en normal lov for forsvarsbrødrene - fremkommende ved at sammenholde alle de bestående selskabers love. Denne normal lov udsendes til de enkelte selskaber, således at disse ved eventuelle ændringer i lovene kan medtage det bedste, der findes i normalloven.« Som næste mødested valgtes København.

Efter delegeretmødet samledes kredsformændene for at foretage valg af formand, og hertil valgtes igen enstemmigt generalmajor V. H. O. Madsen.

Delegeretmødet i København 1912

Arbejdet indenfor selskaberne og arbejdet med at stifte nye selskaber gik nu sin rolige gang og i 1912 den 20. juli, afholdtes delegeretmøde i København.

Generalmajor V.H.O. Madsen ledede selv mødet, bød velkommen og gav en beretning om landsbestyrelsens arbejde i årene, der var gået siden sidste delegeretmøde. Han oplyste bl.a. at der på delegeretmødet i Aarhus 1909 var blevet bestemt, at selskaberne skulle have ensartede love, og at landsbestyrelsen skulle arbejde herfor. Formanden var imidlertid ved gennemlæsning af selskabernes love kommet til det resultat, at ånden i disse love var nøjagtig ens, selv om udformningen og bogstaverne kunne være lidt afvigende, men han mente ikke, at dette var tilstrækkelig grund til at bringe uro i selskabernes ledelse ved at kræve visse lovændringer, så meget mere som selskabernes økonomiske basis var meget ensartet både hvad angik kontingent - begravelses- og sygehjælp, alt efter hvert selskabs evne.

Han ville derfor henvise de delegerede for selskaberne til de fælleslove, som i sin tid var blevet udarbejdede af et udvalg, af hvilke love det kunne ses, hvad der passede til hvert enkelt selskabs forhold.

Endvidere blev der forhandlet vedrørende et forslag om, at Samvirksomheden i sine love skulle optage en grundlov, der skulle tiltrædes af de selskaber, der ønskede sig optaget i Samvirksomheden. Man enedes imidlertid om, at når et selskab ønskede sig optaget, skulle dette ske skriftlig til formanden for Samvirksomheden, og det lå således i hans hånd at forvisse sig om, at selskaberne opfyldte betingelserne for at blive medlem af Samvirksomheden.

Til sidst enedes man om, at sekretæren, løjtnant Fjeldberg, som allerede i en årrække havde udført alt arbejde ganske gratis, herefterdags skulle have et honorar på 300 kr. årlig.

Delegeretmødet i Aalborg 1915

Årene gik med stadig fremgang for forsvarsbrodersagen, og efter at der hvert år var afholdt landsbestyrelsesmøde, hvor forskellige forhold var drøftet, blev der den 18. juli 1915 indbudt til delegeretmøde i Aalborg. Der mødte ialt 59 delegerede fra ialt 43 selskaber, og dagsordenen var bl.a. følgende:

- Pligt for et selskab — hvortil en broder er flyttet som gæst — at opkræve kontingent til moderselskabet.
- Henstilling til selskaberne om at overvåge de pligter, der påhviler dem, når brødre overføres fra det ene selskab til et andet.
- Fællesemblem for alle danske forsvarsbroderselskaber.

Under diskussionen på delegeretmødet vedrørende de forskellige punkter på dagsordenen, beklagede Poggensee fra Nakskov sig over, at der lagdes hindringer i vejen for overflytning fra et selskab, nemlig fra Nakskov til København, idet sidstnævnte selskab havde hævdet, at han var over 40 år, nemlig grænsen for at erholde syge- og begravelseshjælp.

Ulrich måtte indrømme, at så længe der ikke i de forskellige selskaber var ensartet syge- og begravelseshjælp, var en overflytning vanskelig. Poggensee foreslog da, at et medlem så kunne blive stående i sit oprindelige selskab, og det er vel egentlig det, der er gældende den dag i dag, hvor en broder har ret til at deltage i selskabets fulde liv — dog ikke generalforsamling med stemmeret.

Da der i Aalborg havde været nogen diskussion, der bl.a. havde givet sig udslag i, at formanden var fratrådt, viste der sig den mulighed, at der blev startet et nyt selskab i Aalborg, og der fremkom derfor forespørgsel om et sådant selskab ville kunne optages i Samvirksomheden. General Madsen kunne ikke se, at der i lovene var noget til hinder for at noget sådant kunne ske (det er senere ændret). Formanden for 1. kreds, kaptajn Schiøler, foreslog, at Sam-

virksomheden fik sit eget medlemsblad ligesom andre militære foreninger, og der valgtes et bladudvalg bestående af general Madsen, Schiøler, Ulrich og Fjeldberg.

Under sidstnævnte punkt henstilledes det til selskaberne at tage denne sag op til overvejelse. For Våbenbrødrene havde emblemspørgsmålet i sin tid været langt lettere at løse, da alle fremtræder som afdelinger af en stor organisation.

Den omstændighed, at forsvarsbroderselskaberne er oprettet lidt efter lidt med sit selvstændige præg, har medført eget medlemsemblem.

Uden at ændre herpå, ville det være ønskeligt og rigtigt at have et fællesemblem, som symboliserer sammenslutningen og alt, hvad selskaberne har fælles i henseende til formål og virkemåde.

Forslaget har tidligere været til behandling og vil på ny blive taget under overvejelse.

Som næste mødested valgtes Ribe.

1917:
Samvirksomhedens 2. formand: Kaptajn R. Schiøler

Delegeretmødet i 1915 blev sidste gang, at forsvarsbrødrene fik lejlighed til at hylde deres afholdte formand. - Den 1. juli 1917 afholdtes kredsformandsmøde på forsvarsbrødrenes kontor, Stormgade 6, København. Formanden for 1. kreds, kaptajn R. Schiøler, bød velkommen.

Formanden for 2. kreds, forpagter Ulrich, mindedes i varme ord generalmajor V. H. O. Madsen, der just var afgået ved døden, og på forslaget af formanden for 8. kreds, A. O. Hansen, begav samtlige kredsformænd sig efter mødet til generalens grav og nedlagde en krans.

1. punkt på dagsordenen var valg af en ny formand, og kaptajn Schiøler indledede. Ulrich havde privat henvendt sig til general Berthelsen, men denne ville ikke påtage sig hvervet.

Formanden for 7. kreds, H. P. Jensen, fandt det vigtigt, at ingen kredsformand blev valgt til formand for Samvirksomheden. Ulrich derimod anså det for heldigt, at f.eks. formanden for 1. kreds blev valgt til formand for Samvirksomheden, og han var overbevist om, at Schiøler besad både den energi og de evner, der fordredes for at stå i spidsen for selskaberne.

H. P. Jensen, Horsens, var ikke enig med Ulrich - det var ikke, fordi han var bange for, at Schiøler ikke var i stand til at varetage hvervet, men han nærede frygt for, at der ude i landet skulle blive mumlet om »Københavneri«. Hvis Schiøler ville nedlægge sit formandshverv i København, ville han, H. P. Jensen, stemme for Schiøler. Schiøler ville ikke svigte Københavnselskabet, og efter en hel del diskussion, hvor alle de andre kredsformænd stærkt anbefalede Schiølers valg, trak H. P. Jensen sine betænkninger tilbage. Som formand for Samvirksomheden valgte man nu kaptajn Schiøler enstemmigt. Til næstformand valgtes forpagter Ulrich.

Sidste punkt på dagsordenen var et forslag om at rejse et mindesmærke for afdøde generalmajor V. H. O. Madsen som den første formand for De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber.

Med Schiøler, som havde overtaget formandshvervet for landsbestyrelsen, begyndte for så vidt en ny epoke i Samvirksomhedens historie, idet det siden hen, om end af og til med nogen diskussion, har været skik og brug at vælge til formand, eller som det senere hen kom til at hedde, præsident, en mand, der var vokset frem af forsvarsbrødrenes egne rækker, altså kort sagt havde tjent sig selv op til den øverste post.

Kaptajn Schiøler havde, da han blev valgt til formand for landsbestyrelsen, allerede i 4 år beklædt posten som formand for det dengang store selskab i København, der på et vist tidspunkt i hans formandstid talte over 6000 medlemmer. Han var altså ikke nogen ny mand inden for rammerne.

Sluttelig fremkom meddelelse om, at Samvirksomhedens ledelse havde ladet fremstille en slipsnål (D.F.B. initialnålen), det første egentlige fællesemblem.

Året 1918

På landsbestyrelsens møde den 9. juni 1918 påtalte Schiøler manglen på samfølelsen indenfor selskaberne, og dette havde foranlediget ham til at sætte ind navnlig på denne sag, blandt andet ved at forsøge udgivelsen af et blad, »Forsvarsbroderen«, men dette havde ikke hos alle selskaber fået den forståelse, som sagen tjente.

Samvirksomheden havde taget initiativet sammen med Danmarkssamfundet, Københavns Skytteforening, og Foreningen af Officerer uden for aktiv tjeneste til at rejse en mindesten på generalmajor Madsens grav, og Samvirksomheden havde bidraget med ialt 885 kr.

Der var i 1918 indmeldt ialt 7 selskaber, således at der nu var 73 selskaber med ca. 24.000 brødre. Under den påfølgende debat vedtog man for første gang at holde landsbestyrelsesmøde een gang årligt. Året inden, i 1917, havde forfatteren Axel Juel skrevet en sang til Københavns selskabets stiftelsesfest, og den blev nu på foranledning af formanden anerkendt som den, vi synger ved alle vore møder den dag i dag:

Forsvarsbrødrenes sang

Mel.: Mens Nordhavet bruser.

Den sandhed vil indtil den sidste dag
urokket af tiderne være:
»Man må kunne dø for sit hjertes sag,
ifald man vil leve med ære!«
Og Danmark vied vi vor kærlighed
og alle dem, der for dets ære stred.

Den danske soldat, der trods ulivssår
forsvared vort dyreste eje,
skal mindes med hæder af dem, der går
i fred ad de smilende veje,
hans minde mejsler vi i malm og sten
i hånden løfter han en bøgegren.

Vort broderskabs ånd og vort hjertes sag
blev til, da man risted med runer,
og viljen, der kæmper for Danmarks flag
står fast gennem tidernes luner
:,:og sender løsenet fra mand til mand:
»Med Gud for konge og for fædreland« :':

Når man ser referatet af mødet, er det her ligesom så mange andre steder de samme ting, der diskuteres — bl.a. skulle formanden indhente tilbud på trykning af »Forsvarsbroderen«, og landsbestyrelsen skulle udarbejde forslag til anskaffelse af ensartede broderbreve. Det overdroges også formanden at tage denne sag i sin hånd.

Da der samme år skulle afholdes delegeretmøde i Ribe, afholdt man først et landsbestyrelsesmøde den 13. juli, dagen før delegeretmødet. Her gennemgik man dagsordenen, og som der står »dvælede« ved et lovudkast, der sagde, at kredsformandsmødet skulle kaldes for overbestyrelses- eller landsbestyrelsesmøde. Vedrørende »Forsvarsbroderen« vedtog man, at det skulle komme kvartalsvis i 1000 eksemplarer, og det skulle koste 1200 årlig. Hvis selskaberne ønskede at bladet skulle udgives månedsvis, måtte hvert selskab forpligte sig til at tegne så mange abonnenter, at bladet kunne bære sig som månedsblad. Endvidere vedtoges en kontingentforhøjelse på 2 øre pr. medlem samt en ekstra kontingentforhøjelse på 2 øre pr. medlem samt en ekstra landsindsamling til Samvirksomheden.

Delegeretmøde i Ribe 1918

Til dette delegeretmøde i det sidste krigsår var der trods rejsebesværligheder mødt delegerede fra næsten alle selskaber over hele landet.

Den nye formand mindedes i sin indledning generalmajor V. H. O. Madsen. Derefter aflagdes beretning. Der var kommet 7 nye selskaber til siden sidste delegeretmøde, således at vi ialt var 73 selskaber med et samlet medlemstal på 24.700.

Derefter behandlede man spørgsmålet om fællesorganet Forsvarsbroderens fortsættelse, og dette vedtoges ændret fra kvartalsblad til månedsblad.

Senere foretoges der valg af kredsformænd, og man genvalgte endvidere den nyvalgte formand for landsbestyrelsen, kaptajn Schiøler.

Under punkt 3 drøftedes ændret affattelse af Samvirksomhedens love. Herunder vedtoges oprettelse af Bornholm som selvstændig kreds, udnævnelse af æresmedlemmer samt endelig at Samvirksomhedens ledelse fremover benævnes »Landsbestyrelse«.

Initialnålen autoriseredes som Samvirksomhedens fællesemblem til daglig brug - til møder og festlige lejligheder fæstes denne i en rød/hvid roset.

Der nedsattes et udvalg til at træffe beslutning om et fælles broderbrev.

Til Samvirksomhedens organisatoriske arbejde vedtoges et ekstra bidrag på 10 øre pr. medlem.

Til næste mødested valgtes Sorø.

1919 - 1921

I foråret 1919 tilskrives ialt 32 selskaber, der stadig stod udenfor Samvirksomheden angående eventuel optagelse — flere svarede, og der regnedes med i løbet af året, når disse selskaber havde haft generalforsamling, at der da ville komme en del optagelsesbegæringer. I øvrigt henstilledes det til kredsformændene at gøre en indsats for at få disse selskaber med ind i Samvirksomheden samt at få oprettet nye selskaber. Det blev endvidere henstillet til kredsformændene af og til at samle formændene fra kredsen til møde, men udgifterne måtte deltagerne selv betale.

Fra Samvirksomhedens kontor udgik i øvrigt en kraftig agitation for »Forsvarsbroderen«, da bladet trængte meget til støtte, såfremt det skulle fortsætte. I 1919 og 1920, da den sønderjyske sag blev aktuel, vedtoges det at anbefale

alle selskaberne at optage sønderjyske soldater, selv om disse ikke havde været danske soldater. Ved et landsbestyrelsesmøde den 30. oktober 1919 var det vigtigste spørgsmål på dagsordenen overflytningen fra et selskab til et andet.

Der var i løbet af 1920 indmeldt 10 nye selskaber i Samvirksomheden, hvoraf ca. halvdelen var nystiftede. Formanden meddelte, at forsvarsbroderselskaberne havde taget initiativet til festligholdelsen af 700 års dagen for indvielsen af Dannebrog som rigsflag og til festligholdelse af genforeningsdagen. Heraf kommer blandt andet vor meget nære tilknytning til Danmarkssamfundet, idet dannebrogskomiteen, som den kaldes, overvejende bestod af ledende forsvarsbrødre. Endvidere blev på mødet oplyst, at man havde indsendt en ansøgning til justitsministeriet om benyttelse af splitflaget. På Kong Chr. d. X's 50 års fødselsdag havde landsbestyrelsen overrakt Majestæten et sølv-cigarskrin. Kongen havde med stor glæde modtaget gaven og udtalte, at han betragtede forsvarsbrødrene som saltet i befolkningen i den nationale sag.



Forsvarsbroder-stævnet på Dybbøl Banke 26. juni 1921

Den lunefulde vind var gået i varmehjørnet. Månedens hidtidige kolde og skarpe pust fra nord blev afløst af en mild sydvest - til held for de tusinder af forsvarsbrødre, der fra hele landet var stævnet til de særlig minderige steder i det genforenede land.

Lørdag var en del forsvarsbrødre allerede kommet til Sønderborg, men søndagen bragte hovedparten af gæsterne, der både ankom pr. bane og med skib, fra Kalundborg og Korsør kom således »Moltke« med 2-300 og en ekstradamper bragte ca. 400 koldingensere.

Søndag morgen samledes de ældre og yngre soldater på Slotspladsen i Sønderborg under vel 30 forsvarsbroderfaner fra forskellige selskaber. Til tonerne af et stort musikkorps marcheredes kl. 9.30 over broen og ad Chausseen til Dybbøl Banke. Fra den store procession lød også sang, thi både Københavns og Vejles sangkor var mødt. Københavner-humøret havde givet sig udslag i, at sangerne var mødt med rød-hvide parasoller, der i den glitrende sol var et smukt skue. Fra alle de tidligere soldaters bryst lyste forsvarsbroder-emblemet i danske farver, der viste, at det var forsvarsvenlige mænd, der her skred frem til mindernes rige steder, og som vil holde disse i hævd og ære og agte deres ophav — de hæderkronede veteraner, hvoraf der var mange — let kendelige på krigsmedaillen — i processionen.

Efterhånden som forsvarsbrødrene kom frem ad Chausseen, sænkedes fanerne og hovederne blottedes, når de tapre heltes grave passeredes. Stenen, der er rejst på stedet, hvor general du Plat samt majorerne Schau og Rosen faldt under modoffensiven den 18. april, bragte hos mange erindringen tilbage om hin blodige aprildag 1864.

Fra Chausseen svingede den store procession ind i skanse 5, hvis brystværn var indrammet af utallige høje flagstænger, hvorfra Dannebrog smeldede i den solmættede, friske sydvest. På bastionen var rejst en talerstol, og om denne blev fanerne plantede.

Nedenfor bastionen samlede forsvarsbrødrene sig, og forsamlingen blev budt velkommen af dommerfuldmægtig J. Møllgaard, formand for det nystiftede forsvarsbroderselskab i Sønderborg.

Formanden for Københavns selskab, kaptajn Schiøler, talte for kongen, forsvarsbroder-selskabernes protektor, hvis tanker er hos os, da kongen ved, at vi i dag står på Dybbøl. Taleren sluttede med et soldater-hurra for Kong Christian X! (Tre kraftige hurra).

På skansens vestlige brystværn samledes man derefter og her holdt generalmajor H. F. Castenschiold et orienterende foredrag om de kampe, der havde stået på Dybbøl i 1864, og i hvilke den danske soldat havde kæmpet mod to stormagter og vundet Europas udelte agtelse. Hver forsvarsbroder havde fået et kort udleveret og kunne derved lettere følge generalens udmærkede foredrag, der i øvrigt var kommet mere til sin ret, hvis det var holdt i vindsiden.

General Castenschiold udtalte bl.a., at kampen på Dybbøl havde ikke været forgæves, og sluttede med: »Ære være forsvarerne af Dybbøl!«

Medens alle blottede hovederne, blev »Kongernes Konge« sunget, og da sangen var forstummet, herskede der et øjeblik stilhed i skansen — en tavs hyldest til de mange tapre danske, der her fandt deres død i 1864.

En ny fane, der var skænket til Sønderborg forsvarsbrødre, blev nu indviet, og den blev båret frem af den kendte veteran Hans Thomsen fra Sundsmark.

Den sidste tale i Skansen blev holdt af Tølløse-selskabets formand, folketingsmand, forpagter Ulrich, som i varme ord udbragte et leve for vort fædreland.

Fra Skanserne gik turen tilbage til Sønderborg, men på vejen besøgtes mange af de steder, hvor minderne taler stærkt til os om den håbløse kamp, vore veteraner stred for konge, land og folk for 57 år siden.

Kl. 6 samledes forsvarsbrødrene i to store sale til middag, hvor der blev talt mangt et godt ord, og kl. 8 kørtes i et langt ekstratog til Augustenborg.

Delegeretmødet i Sønderborg 1921

Delegeretmødet, som Samvirksomheden skulle afholde dette år, var i 1918 vedtaget at skulle finde sted i Sorø. Efter afstemning inden for selskaberne blev det med meget stor majoritet vedtaget at flytte afholdelsen til Sønderborg i forbindelse med stævnet på Dybbøl Banke.

På dagsordenen udover lovenes bestemmelser var følgende medtaget:

Punkt 3. Behandling, evt. vedtagelse af forslag om nye flytteregler.
Punkt 4. Forhandling om muligheden for at indføre en ensartet aldersgrænse for optagelse af nydende medlemmer i selskaberne.
Punkt 5. Behandling, eventuel vedtagelse af landsbestyrelsens forslag om forhøjelse af kontingentet til 10 øre pr. medlem fra 1. jan. 1920 at regne.
Punkt 6. Forhandling om den økonomiske basis for et kvartalsblad.

I beretningen omtaltes, at man ikke formåede at opretholde udgivelsen af Forsvarsbroderen. Samvirksomheden talte nu 90 selskaber med 32.342 medlemmer.

Der vedtoges ensartede flytteregler og anbefaling til selskaberne om at søge indført en ensartet aldersgrænse ved optagelse af nydende medlemmer. Ligeledes fastsattes kontingentet til 10 øre pr. medlem.

Efter formandens redegørelse om bladet, hvoraf det måtte konstateres, at det mere og mere viste sig, at vi ikke kunne undvære et meddelelsesmiddel, vedtoges det at udsende et 4-sidet kvartalsblad.

Som nyt punkt 7 fremsattes et forslag om, at de sønderjyske landsdele optoges som en ny 11. kreds i Samvirksomheden.

Motiveringen var følgende:

Efter genforeningen er alle sønderjyder blevet danske statsborgere med samme rettigheder som andre. Den omstændighed, at sønderjyske værnepligtige, tvunget af fremmedherredømmet, er uddannet i den tyske hær og har gjort tysk soldatertjeneste, bør ikke udelukke dem fra at blive »danske forsvarsbrødre«. Det ville stride mod billighed og gode følelser, om man til en sådan mand ville sige: »I alle andre henseender er du nu en dansk mand, men når du vil være forsvarsbroder, så er du tysker.«

Landsbestyrelsen anbefalede derfor selskaberne at optage sådanne sønderjyder, idet man gik ud fra, at det kun er virkelige danske og dansksindede mænd, der søger optagelse.

Forslaget vedtaget.

1920'erne

Der gik et par år med stadigt voksende arbejde på vort kontor. Samvirksomheden gik stadigt fremad, men som altid, jo flere brødre - mere administration og flere spørgsmål i selskaberne og deres ledelse trænger sig på.

1921 udkom den første D.F.B. Aarbog med en samlet oversigt over alle selskaber med oplysning om hvert selskabs bestyrelse, kontingent, syge- og begravelseshjælp m.v. Disse udkom hvert 3. år indtil 1946, hvor den afløstes af Forsvarsbrødrenes Lommebog.

Den 26. april 1923 overrakte en deputation kongeparret på Amalienborg en sølvvase i anledning af kongeparrets sølvbryllup for midler indsamlet blandt selskaberne.

I 1924 blev det vedtaget på et landsbestyrelsesmøde, at forsvarsbroderselskaber, som stiftes i byer, hvor der allerede findes et selskab, der er indmeldt i Samvirksomheden, ikke kan optages i Samvirksomheden som medlem. Dette var foranlediget ved stiftelsen af det andet selskab i Aarhus. Endvidere enedes man om at afholde delegeretmøde i Fredericia den 6. og 7. juli samme år.

I øvrigt blev der hele dette år ivrigt diskuteret overflytningsregler, men nogen endelig løsning fik man ikke. Da Samvirksomhedens ledelse dengang havde fået lidt flere penge mellem hænder grundet kontingentforhøjelsen, enedes man om at tillægge formanden 300 kr. om året som redaktør af »Forsvarsbroderen« samt Fjeldberg 600 kr. om året som sekretær.

6. juli 1924:
75 års dagen for slaget ved Fredericia

Forsvarsbrødrene med fl. foreninger havde besluttet at højtideligholde denne mindedag efter et stort anlagt program.

6. juli-dagen er Fredericias største højtidsdag i året, og vi var nu nået til 75-års dagen for den kamp, hvor ca. 500 danske soldater ofrede livet for byens og fædrelandets befrielse.

Byen var i festskrud. Dannebrogs røde og hvide farver prægede byen, flag ved flag bragte hyldest til mindet om den danske soldats stordåd og manede til at værne om folkets store minde.

Dagen begyndte med kanonsalut kl. 6.00, og senere reveille gennem byen. Vi var jo i en gammel fæstnings- og garnisonsby.

Senere samledes den store procession kl. 11.00 på rådhuspladsen. Borgere fra by og land, forrest vogne med de 80-90 årige veteraner, flere musikkorps fordelt i optoget og mængder af Dannebrogsflag og foreningsfaner.

Vel 10-15.000 bevægede sig forbi Ryes monument til Kæmpegraven, videre til Landsoldaten og tilbage til Bülows monument.

Alle steder blev der talt og sunget, en enestående og højtidsfyldt hyldest til mindet om den betydningsfulde begivenhed i 1849.

Om eftermiddagen atter procession med faner og musik til festpladsen i Kastellet, hvor der taltes for kongen, fædrelandet og for »Dagen«.

Mindedagen sluttede med en stemningsfyldt festmiddag i Teatersalen med talrige taler - enestående at høre den 96-årige veteran Hertz fra Randers takke på veteranernes vegne.

Men det var også en dag, der var værd at takke for.

Delegeretmødet i Fredericia

I fortsættelse af 6.-juli festlighederne afholdtes den 7. juli delegeretmøde i Teatersalen.

Som særlige punkter skal fremhæves:

Punkt 3: Revision af overføringsregler i h.t. vedtagelsen på mødet i Sønderborg 1921.

Punkt 4: Forslag om tilføjelse til lovenes § 1, 3. stk.: »*Forsvarsbroderselskaber, som stiftes i byer, hvor der allerede findes et sådant indmeldt i Samvirksomheden, kan ikke optages i denne som medlem medmindre landsbestyrelsen anser dette for formålstjenligt.*«

Af formanden, broder Schiølers beretning, fremgik, at der nu var 94 selskaber tilsluttet Samvirksomheden med ca. 34.000 medlemmer. Herudover omtaltes de tidligere nævnte begivenheder. Det besluttedes at fastholde de bestående flytteregler, ligesom ordlyden af punkt 4 vedtoges. Formanden genvalgtes og som næste mødested i 1927 valgtes Odense.

I 1926

samledes mange forsvarsbrødre til et stort stævne i København den 11. og 12. juli.

Stævnet indledtes på Artillerivejens kaserne på Amager og efter åbningshøjtideligheden og indledende taler tog militæropvisningen sin begyndelse. Denne omfattede feltbatteri, skoleridning, sabelhugning m.v. afsluttende med løjtnant Bjarkovs dristige evoleringer med sin flyvemaskine.

Om aftenen var der stor fest i Nimbs selskabslokaler, og dagen efter aflagdes besøg på Orlogsværftet samt Carlsberg og Tuborgs bryggerier. Dagen sluttede i Tivoli, der hædrede stævnet og dets deltagere med festillumination og et flot festfyrværkeri.

Et vellykket to-dages stævne var til ende.

Samme år modtoges en opfordring fra den danske delegation i Paris — med prins Aage i spidsen for en komité — til at støtte fonden til bevarelse af mindesmærket i Rueill udenfor Paris for de i 1914-18 faldne danske frivillige. Samvirksomheden har til langt op i 1950'erne årligt nedlagt krans ved monument med bistand af fabrikant A. Christensen og konsul D. Fenger.

Det 10. delegeretmøde i Odense den 10. juli 1927

Til dette runde delegeretmøde var de særlige punkter på dagsordenen:

3a: Foreningen Dannevirke.
3b: Flytning af 3 selskaber til andre kredse.
4: Spørgsmålet om, hvorvidt optagne medlemmer — ordinære som ekstraordinære — der vel er udskrevne til militærtjeneste og derved står til rådighed ved mobilisering, men som ikke har været indkaldt til rekrutuddannelse, kan overflyttes til andre selskaber.

I formandens beretning omtaltes, at der nu var 102 selskaber med ca. 35.000 medlemmer tilsluttet Samvirksomheden, og at der i perioden siden sidste delegeretmøde havde været flere spørgsmål om fortolkningen af lovbestemmelser, væsentligst sygekassespørgsmålet.

Yderligere blev det meddelt, at våbenbrødrene nu havde haft sin hovedgeneralforsamling, og på denne var det blevet vedtaget, at når våbenbrødrene ikke selv så sig i stand til at administrere deres formue, skulle denne overgå til Samvirksomheden, og de skulle så udfærdige regler for overdragelsen og anvendelsen af midlerne.

Fra en del forsvarsbrødre i Tinglev, der hidtil havde været medlemmer i Tønder amt, forelå der forespørgsel om, hvorvidt disse kunne udtræde af Tønder og danne deres eget selskab i Tinglev og derefter blive medlemmer af Samvirksomheden. Dette tiltrådtes under forudsætning af, at adskillelsen skete således, at det fik udseende af en yderligere styrkelse af forsvarsbrodersagen.

Selskab nr. 100 indmeldt i Samvirksomheden

I løbet af 1925 indmeldtes selskab nr. 100 i Samvirksomheden, der nu talte ca. 34.400 brødre.

Fra våbenbrødrene forelå en forhånds forespørgsel om, hvorvidt Samvirksomheden i en måske nær fremtid ville overtage administrationen af dette gamle selskab og dets midler, da medlemmerne nu selv på grund af alder ikke var i stand til at klare deres problemer selv. Våbenbrødrenes samlede formue androg ca. 300.000 kr., men da der endnu var 600 våbenbrødre og 1200 enker tilbage, som var berettiget til hjælp, måtte man hvert år bruge af kapitalen, men der ville formentlig blive et beløb på ca. 50-100.000 kr. tilbage, som så ville overgå til Samvirksomhedens administration. (Om forløbet heraf berettes under Våbenbrødrenes Mindelegat bagest i heftet.)

Der blev stadig arbejdet på at få de resterende selskaber udenfor Samvirksomheden ind i denne, men flere brødre, deriblandt Ulrich, hævdede ret kraftigt, at det ikke var alle selskaber, der egnede sig til optagelse, da flere af dem var rene syge- og begravelseskasser, og som sådan uden national betydning. Fra de frivillige korps, der navnlig under verdenskrigen 1914-18 havde spillet en stor rolle, fremkom der i dette år forespørgsel om optagelse i selskaberne, og efter megen diskussion frem og tilbage enedes man om optagelse af medlemmer af disse korps.

Efter beretningen drøftedes en skrivelse om støtte til foreningen Dannevirke's arbejde, som blev varmt anbefalet. Et årligt bidrag ville hjælpe meget for dem, der aftjener deres værnepligt.

Det vedtoges at flytte Kolding fra 6. kreds til 7. kreds, Langeland fra 5. til 4. kreds og Struer fra 9. til 6. kreds.

Spørgsmålet under punkt 4 var bekendt gennem de artikler, der havde været bragt i Forsvarsbroderen. Der skulle ikke finde nogen afstemning sted for eller imod spørgsmålet om optagelse af værnepligtige, der er udskrevne men ikke indkaldt til militærtjeneste. Thi selskaberne er suveræne overfor dette.

Mødet vedtog efter drøftelse flg. udtalelse som tilføjelse til flyttereglernes § 1:

Overflytningsreglerne finder ikke anvendelse for medlemmer som er udskrevne, men ikke indkaldte til militærtjeneste og ikke heller for medlemmer, som er optagne på grundlag af tjeneste i frivillige korps.

Til næste mødested — i anledning af Samvirksomhedens 25 års jubilæum — valgtes Horsens.

Efteråret 1927 — den 14. september — afgik ret pludselig formanden, broder R. Schiøler, ved døden.

Med broder Schiøler mistede Samvirksomheden en dygtig mand, og alle var enige om, at landets forsvarsbroderselskaber havde lidt et stort tab.

Ved bisættelsen var brødre fra Skagen til Gedser stævnet til København for at vise deres gamle høvding den sidste hyldest. Et væld af kranse og blomster og adskillige faner sås ved den i dannebrogsflag hyllede kiste. Broder Johs. Ulrich bragte forsvarsbrødrenes sidste hilsen og dybfølte tak for hans store arbejde.

I august 1928 afsløredes en mindesten på kaptajn Schiølers grav på Vestre Kirkegård.

Samvirksomhedens 3. formand: Forpagter, folketingsmand Johannes Ulrich

I mellemtiden var broder, forpagter Johannes Ulrich, flyttet til hovedstaden, hvor hans folketingsmandsgerning optog al hans tid. Han blev meldt ind i Københavns selskabet, og ved den første generalforsamling valgt til formand her. Dermed var han automatisk formand for 1. kreds og blev ved det første landsbestyrelsesmøde valgt til Samvirksomhedens 3. formand.

Ulrich var en erfaren mand inden for forsvarsbroderbevægelsen, han havde været med længe før Samvirksomhedens stiftelse og var drivfjederen i denne - så valget kunne ikke falde på nogen bedre. Samtidig var han konservativ folketingsmand — en mand om hvis nationale sindelag, der stod respekt, og det blev ikke noget helt let arbejde at holde sammen på alt det, der efterhånden var opnået. Konkurrencen fra soldaterforeningerne blev større og større — der blev udskrevet færre og færre soldater, således at det materiale, hvorfra vi skulle have vor fornyelse, blev ringere og ringere, eller rettere der blev mindre og mindre af det. Men Ulrich var manden for at holde sammen på det hele — og alt imens arbejdede han videre på sit store værk, nemlig overdragelsen af administrationen af Våbenbrødrenes store formue til forsvarsbroderselskaberne, således at denne efterhånden ville komme gamle og trængende forsvarsbrødre til gode. Den 27. maj 1929 var ordningen, der blev truffet ved et møde mellem de to selskaber, en kendsgerning. (Se under Våbenbrødrenes Mindelegat.)

Delegeretmøde og 25 års jubilæum i Horsens 1930

Lørdag den 12. og søndag den 13. juli 1930 afholdtes det 11. delegeretmøde i Samvirksomheden, og da det var Samvirksomhedens 25 års jubilæum, blev mødet til ære for Horsens afholdt i denne by.

Der var en meget lang dagsorden, og nogen egentlig jubilæumsstemning blev der først tale om ret langt hen på søndagen, da man samledes til en festmiddag i Håndværkerforeningens lokaler. Ulrich indledte mødet med at konstatere, at der til dette delegeretmøde var mødt repræsentanter fra flere selskaber end ved noget tidligere møde, hvorefter han efter god gammel forsvarsbroderskik udbragte et leve for Hs. Majestæt Kongen. Derefter mindedes formanden sin afdøde forgænger, broder Schiøler, og den afdøde formand for 7. kreds, medstifter af Samvirksomheden, gymnastiklærer H. P. Jensen, Horsens. Af beretningen fremgik det, at Samvirksomheden omfattede ialt 104 selskaber med 35.352 brødre, og at der siden sidste delegeretmøde var indmeldt 3 nye selskaber i Samvirksomheden. På delegeretmødet var repræsenteret ialt 73 selskaber med ca. 100 deltagere for ialt ca. 30.000 brødre.

Det oplystes desuden, at der var kommet et samarbejde i stand mellem forsvarsbrødrene og soldaterforeningerne, et samarbejde der havde bragt gode resultater ude omkring i landet. Soldaterforeningernes Fællesråd havde rejst spørgsmålet om et nærere samarbejde, hvortil formanden havde erklæret sig villig, men dog således, at der ikke ville blive tale om en sammenslutning. Soldaterforeningerne er af mere selskabelig karakter, medens forsvarsbrødrene foruden det nationale har et filantropisk formål, som ikke må tabes af syne.

Også spørgsmålet om optagelse af udskrevne men ikke indkaldte værnepligtige har været bragt frem fra flere selskaber. Men dette spørgsmål havde fundet sin afslutning på delegeretmødet i Odense derved, at det var overladt til de enkelte selskaber at tage bestemmelse herom. Der kunne ikke gives flyttebevis, men det var ønskeligt, at der blev ensartede regler herom.

De forløbne år havde specielt været kendetegnet ved de mange 70-50-40 og 25 års jubilæer, og disse havde overalt samlet stor deltagelse. Det imponerede og skabte respekt for vore selskaber. Der havde også været afholdt kredsmøder ude omkring, desværre ikke i alle kredse, da disse tillægges stor betydning for samarbejdet.

Aarhus-selskabet havde indsendt to forslag vedr. optagelsesbestemmelserne og begravelseshjælpen samt et vedr. kontingentet til Samvirksomheden.

Man enedes om at lade selskaberne selv træffe afgørelse om de første forslag, medens forslaget om ændring af kontingentet bortfaldt.

Næste møde fastsattes til om to år i 1932 i København og ligeledes to år senere i Aarhus.

Herefter var dagsordenen udtømt. - På et møde næste dags formiddag genvalgte landsbestyrelsen broder Ulrich med akklamation.

Efter mødet begav deltagerne sig med musik og faner til den nye kirkegård, hvor en mindesten for afdøde gymnastiklærer H. P. Jensen blev afsløret.

Efter afsløringen marcheredes til lystanlægget »Caroline Amalielund«, hvor Samvirksomheden var vært ved en frokost for de delegerede, og hvortil bestyrelserne for de to forsvarsbroderselskaber i Horsens var indbudt tilligemed de i Horsens og Omegn boende krigsveteraner fra 1864. Ved bordet herskede der en hjertelig og kammeratlig stemning, og der blev holdt en lang række taler og sunget mange fædrelandssange.

Efter at kaffen var nydt i det kønne anlæg, marcherede deltagerne med musik og faner til det smukke gamle herresæde »Bygholm«, som nu ejes af Horsens kommune. Her bød forsvarsbrødrene i Horsens på en forfriskning.

Om aftenen samledes de delegerede og et stort antal Horsens-forsvarsbrødre med damer til en festmiddag i Håndværker- og Industriforeningens store og elegante lokaler. Også her herskede en fornøjelig og kammeratlig stemning, og der blev holdt mange taler og afsunget flere i dagens anledning skrevne fornøjelige sange. Aftenen sluttede med et animeret bal.

Hermed sluttedes Samvirksomhedens 11. delegeretmøde, som fra først til sidst havde været præget af en smuk national stemning.

Kong Chr. X's 60 års fødselsdag

den 26. september 1930 markeredes også af de danske forsvarsbrødre. En deputation overrakte majestæten en statuette i sølv af Bissens »Den tapre Landsoldat«, tilvejebragt ved bidrag fra selskaberne landet over.

Vanskelige tider for forsvarsbrødrene

Årene gik med stadig depression inden for vor egentlige oprindelse, vore værn. Befalingsmændene kæmpede en fortvivlet kamp mod materielmangel, »hvad kan det nytte ånd« og politikernes stadigt mere og mere fuldstændige svigten af vort forsvar. Det blev til sidst således, at man omtrent blev hånet for at bære kongens klæder, og i al denne tid kæmpede forsvarsbrødrene sammen med de enkelte af befolkningen, der endnu troede på, at det kunne nytte noget og på linie med befalingsmændene af hær og flåde. Denne udvikling bragte mange steder skred i forsvarsbrødrenes medlemstal, således i det store Københavnselskab, hvis medlemstal reduceredes fra ca. 5000 til 2000. - Tiderne blev også ringere og ringere, der var færre og færre kontanter blandt folk, kort sagt, det var ikke let at være i bestyrelsen for et forsvarsbroderselskab, men vore ledere tabte ikke modet og arbejdede videre.

Delegeretmødet i København 1932

I 1932 afholdtes delegeretmøde i København den 10. juli i restaurant Nimbs selskabslokaler. Der var mødt repræsentanter fra ialt 63 selskaber, repræsenterende 28.266 brødre, fraværende var 39 selskaber.

Dette møde, der ikke var så særligt godt besøgt, forløb i fredelighed, og man drøftede en hel del interne anliggender. Der var indkommet en skrivelse fra formanden i Aarhus, kaptajn Færch — ang. ny tilførsel af medlemmer til forsvarsbrødrene. Selskabet har jo i alle årene kæmpet for sin tanke, at alle udskrevne skulle kunne blive medlem af et forsvarsbroderselskab. Forslaget var imidlertid ikke indkommet rettidigt, og derfor kunne det heller ikke behandles. Der fremkom en meget detailleret beretning fra våbenbrødrenes tilsynsråd, og denne påhørtes med megen interesse. Selskabet i Maribo havde haft en retssag, som var gået det imod, vedrørende ikke tilstedelig adgang til en fest, og ansøgte om et tilskud til at betale bøden. Herunder kom Hjørring selskabet ind på spørgsmålet om, hvad man forstod ved husstand, da dette ord jo dengang ligesom nu, ofte forekommer i vore annoncer ang. festligheder. Der opstod nogen diskussion på mødet, da landsbestyrelsen ikke kunne anbefale at gøre »Forsvarsbroderen« obligatorisk medlemsblad, da selskaberne eller brødrene skal betale et relativt stort beløb. Til sidst fremkom fra Vejle et forslag om forsvarsbrødrene ikke skulle arrangere protestmøder hele landet over mod militærmusikkens afskaffelse.

Som noget nyt fremkom meddelelsen om det smukke Forsvarsbroder-festtelegram fremstillet på initiativ af D.F.B., Hillerød.

Om eftermiddagen beså de delegerede den historiske våbensamling på Tøjhuset samt repræsentationslokalerne på Christiansborg. Om aftenen afholdtes en middag hos Nimb (Fisk, kylling, jordbær o.s.v. 4 kr. pr. kuvert), og bagefter var der dans og adgang til Tivoli.

Delegeretmødet i Aarhus samt Aarhusselskabets 75 års jubilæum 1934

Forud for dette møde var gået mange og store forberedelser og forhandlinger. Man havde håbet, at Hs. Majestæt Kongen og Hs. Kgl. Højhed Kronprinsen havde været i Aarhus på Marselisborg Slot og kunne have overværet faneparaden, men dette var desværre ikke tilfældet. Aarhus-selskabet havde gjort en masse ud af arrangementet og stod som vært for en hel del af traktementet.

Dagen blev indledt med, at der blev nedlagt kranse ved mindestenen på Randers landevej og på krigergraven ved den gamle kirkegård.

I selve delegeretmødet, der var ualmindelig godt besøgt, deltog ca. 150 delegerede, repræsenterende ca. 33.000 brødre. Under formandens beretning oplyste Ulrich bl.a., at Kronprins Frederik havde overtaget hvervet som ærespræsident for Samvirksomheden.

Dengang valgte man kredsformændene ved delegeretmøderne, og bl.a. genvalgtes Christensen, Randers, til kredsformand for 8. kreds. Til formand for landsbestyrelsen genvalgtes naturligvis Ulrich, og som næstformand nyvalgtes broder Kloster, Horsens.

Under eventuelt blev det efter forslag vedtaget, at kredsformændene fremover vælges hjemme i kredsene.

Til næste mødested valgtes Helsingør.

Efter frokosten samledes alle de delegerede med faner til en højtidelighed på Aarhus Stadion. Denne indledtes med en stor parade for de indbudte gæster, bl.a. prins Harald og generalløjtnant Erik With, der som adjudant havde med sig kaptajn Johnstad-Møller — den senere chef for Hjemmeværnet. Der deltog i faneparaden ca. 50 faner fra hele landet, forrest den gamle fane, der tilhørte Aarhus veteranerne. Derefter foretoges faneindvielse af en ny fane til Aarhus-selskabet, hvor general With slog det første søm i - Ulrich slog det andet søm i, og formanden for Aarhus-selskabet slog det tredie søm i.

Om aftenen afholdtes en stor festmiddag, hvori der deltog over 700 mennesker. Der blev holdt mange og gode taler, bl.a. af general With.

I det hele taget har værnenes øverste chefer jo altid set med den største velvilje på forsvarsbrødrenes arbejde, og sjældent har vi indenfor vore selskaber kaldt forgæves, når vi har bedt om værnenes bistand. Desværre gik det jo stadigt ned ad bakke med værneviljen i folket, og der taltes jo på de tider mere og mere om, at det var vel egentlig nok at have et politi.

Forsvarslovene forbød til sidst endogså de frivillige korps, og dermed forsvandt også de muligheder vore selskaber havde for rekrutering fra disse korps.

1935

Til Hs. Kgl. Højhed Kronprins Frederiks og Hds. Kgl. Højhed Kronprinsesse Ingrids bryllup i maj 1935 blev der foretaget indsamling blandt selskaberne til en bryllupsgave. Forsvarsbrødrenes gave var en smuk sølv-Jardiniére i antik stil, der blev overrakt deres kongelige højheder af landsbestyrelsens formand og sekretær.

Sommeren 1935 brændte Dybbøl Mølle. Det er ikke for meget sagt, at der blev sorg over det ganske land. Dybbøl Mølle står som symbolet på den danske soldats seje udholdenhed og tapperhed overfor overmagten og det er ingen tilfældighed, at netop DYBBØL-navnet og DYBBØL-mærket er valgt som samlingsmærket på dagen for det gamle lands offervilje til det genvundne land.

I juli 1936 blev den genrejste Dybbøl Mølle indviet. Møllens genopførelse var sikret bl.a. gennem en storstilet gave fra grosserer P. M. Daell, København. - H. P. Hansen, den gamle sønderjyske kæmpe, der i 1895 tog initiativ til at redde møllen fra at komme på tyske hænder, skulle have talt. Således skulle det ikke være og i stedet holdt Valdemar Rørdam en smuk og versificeret tale. Midt under talen satte møllens vinger sig i gang, og atter kunne den virke, som det hedder i den gamle sang:

»Danmarks hvede, Danmarks rug, Dybbøl mølle maler.«

I 1936 blev det almindelige medlemsemblem en virkelighed som et supplement til initialnålen, 25-40 og 50 års tegnet samt bestyrelses- og æresemblemet. Det efterhånden gamle smukke medlemsemblem er stadig det herskende som kendetegnet for brødre ved selskaber og sammenkomster.

I maj 1937 kunne Hs. Majestæt Kong Chr. X fejre sit 25 års regeringsjubilæum. Kongen blev hyldet af hele det

danske folk, som så op til kongen med den største hengivenhed, og hvad var naturligere, end at De danske Forsvarsbrødre med glæde og taknemlighed deltog i denne hyldest.

I anledning af jubilæet udgav Samvirksomheden et stort festnummer af Forsvarsbroderen, der i særlig fin indbinding overbragtes majestæten sammen med gaven: et smukt sølvkrus, hvortil brødre over hele landet havde bidraget.

Delegeretmøde i Helsingør 1937

I 1937 afholdtes er ikke helt så godt besøgt delegeretmøde i Helsingør, idet der var ankommet delegerede fra 62 selskaber, hvoraf to nye selskaber: Middelfart og Vinderup.

Dagen indledtes med at alle deltagere marcherede gennem byen til Helsingør kirkegård, hvor der blev nedlagt kranse ved den store krigergrav med faldne fra 1864 samt ved den franske fællesgrav, hvor franske soldater fra danske lazaretter blev begravede i 1918.

Efter denne smukke optakt marcheredes til Marienlyst, hvor delegeretmødet afholdtes.

I beretningen kom formanden ind på forholdet til soldaterforeningerne, og Ulrich udtalte, at medens vi betragtede soldaterforeningerne som kammerater, så betragtede de os som konkurrenter, det var jo lidt trist — navnlig da mange af vore brødre også stod i soldaterforeningerne. Formanden mente dog, at forholdet snart ville bedre sig.

Endvidere omtaltes det, at en del selskaber havde haft jubilæum, og Ulrich havde ikke kunnet deltage i dem alle, da han jo var ret stærkt optaget ved sit rigsdagsarbejde, men lovede at forsøge ikke at skuffe brødrene.

Siden sidste delegeretmøde var Hs. Kgl. Højhed Kronprinsen blevet formælet med Hds. Kgl. Højhed Kronprinsesse Ingrid, og Hans Majestæt Kongen havde haft 25 års regeringsjubilæum, og fra de danske forsvarsbrødre var der indsamlet til smukke gaver.

Under eventuelt drøftede man atter spørgsmålet om en sangbog for forsvarsbrødrene (udkom i 1947.)

Der var også røster fremme om at afholde delegeretmøder hvert andet år, men dette blev stærkt frarådet, da man antog, at mødeprocenten ville falde meget, også af hensyn til udgifterne.

Så kom selvfølgelig det uundgåelige spørgsmål om bladet, men atter blev man klar over, at det var umuligt at sende dette ud til alle brødrene. Et udvalg, bestående af Hartfeldt, Puggaard og Marinus Christensen skulle arbejde videre hermed.

Delegeretmødet sluttede med, at man til næste mødested valgte Maribo.

1938

Vor gamle formand var ikke så rask mere, og i 1938 blev han ramt af et sygdomstilfælde, som han aldrig helt overvandt. Han blev så rask, at han fortsatte sine hverv og blev også genvalgt som hidtil. Han havde for øvrigt i kaptajn Arne Stevns fået en udmærket næstformand i København-selskabet. Da han omtrent samtidig gik ud af folketinget, fik han også lidt mere tid til at varetage sine pligter blandt forsvarsbrødrene, hvis grand old-man han var så ubestridt.

Danmark gik imidlertid sit ragnarok i møde sammen med de øvrige af Europas frie demokratiske nationer, og da krigen i Polen udbrød i september 1939, tænkte de fleste vel sit.

1940

Så kom den skæbnesvangre 9. aprilmorgen 1940 - da tyske tropper trængte ind i Danmark, og vort land, der i mange hundrede år havde været frit, var nu besat af en fremmed magt.

Livet i vore selskaber gik i første omgang straks i stå, bortset fra vore øjeblikkelige opgaver med at lindre nøden blandt de, der havde mistet deres kære som tapre danske soldater i kamp mod overmagten. Alle husker vi endnu de forskellige proklamationer og forbud, der navnlig var rettet mod nationale foreninger af vor karakter, men efterhånden lukrerede vore selskaber på tingenes tilstand, idet det pludselig gik op for den store, brede masse, at det var vore tanker og ideer, kort sagt vor formålsparagraf, der var det, der atter skulle bære Danmark ud af uføret.

Landsskydning

I sommeren 1938 fremsattes forslag om en skyttedyst indenfor selskaberne for derigennem yderligere at udvikle samarbejdet og befæste den kammeratskabsfølelse, der kendetegner ånden i alle vore selskaber.

Der viste sig stor interesse for denne skydning, der skulle afvikles på hjemmebane igennem seks måneder, hvorefter der skulle afholdes en afsluttende kapskydning - første gang i København. Til det sejrende selskab udsatte landsbestyrelsen en pokal. Der deltog hold fra Aabenraa, Våbenbrødrene i Aarhus, DFB i Aarhus, Slagelse, Toksværd-Olstrup og København.

Afslutningen fandt sted i maj 1939. Den store pokal blev vundet af København, og der fremkom mange rosende udtalelser om den ide og det initiativ, der her var taget. Den første landsskydning ville sikkert ikke blive den sidste.

Desværre skulle det ikke gå således - i første omgang. Grundet krigen ude i verden var det ikke muligt at skaffe den fornødne ammunition og man måtte se sig nødsaget til at aflyse denne kappestrid.

Verdenssituationen greb således ind i vore forhold, men efter 1945 da forholdene langsomt normaliseredes, blev tanken om en fortsættelse taget op på ny. - I 1953 blev landsskydningerne igen en realitet, men herom senere.

Æresmedlem

Formanden for Samvirksomheden, forpagter Johs. Ulrich, blev på sin 70-års dag 9. maj 1939 udnævnt til æresmedlem af Samvirksomheden.

1940

Den 26. september fejrede Chr. X sin 70 års-dag. Det var i en mørk tid for vort land - mindre end et halvt år efter, at kongen måtte se sit land besat af en fremmed magt.

I dagens anledning var der over hele landet indsamling til en folkegave. Blandt vore selskaber indsamledes 3.775 kr., der blev indbetalt til komiteen. - Samvirksomheden udsendte et meget smukt kongenummer af Forsvarsbroderen og udover landet holdt hovedparten af vore selskaber alene eller i samarbejde med andre fest på kongens fødselsdag.

Den 22. november 1941 døde den sidste veteran fra 1864, Ove Henning Jacobsen, der blev begravet under militær honnør på Arnborg kirkegård.

I samme måned mistede Samvirksomheden sin hovedkasserer og landssekretær igennem 35 år - fra stiftelsen i 1905 - kontorchef J. Fjeldberg. Det var ganske naturligt, at han gennem sit lange virke og sin store indsigt var i stand til - bedre end nogen anden - at være til megen stor støtte for Samvirksomheden og værdifuld hjælp for selskaberne.

Efter broder Fjeldbergs død blev broder fuldmægtig E. Bomholt-Jacobsen valgt til hovedkasserer og broder Arne Stevns fungerede indtil videre som landssekretær.

Delegeretmødet i København 1942

Som vedtaget på delegeretmødet i Helsingør i 1937 skulle vi have afholdt delegeretmøde i Maribo i 1940. Dette blev af forskellige årsager, der alle skyldtes de herskende tilstande, udskudt til 1942, og da det i mellemtiden var blevet for vanskeligt at rejse til Maribo på grund af indskrænkede trafikmuligheder, vedtog man at afholde det 15. delegeretmøde i København mandag den 31. august 1942.

Det var lidt svært at samle delegerede fra alle selskaberne, men det lykkedes dog at se en repræsentation for ca. halvdelen, og der var siden delegeretmødet i Helsingør arbejdet energisk, således at ialt 7 nye selskaber nu var blevet tilknyttet Samvirksomheden, og det samlede medlemsantal var steget med ca. 18-20 pct.

Sådan måtte det være, da nationalt prægede foreninger som vore altid vil stige i medlemstal i ufredstid. Inden delegeretmødet udnævntes først vor gamle veltjente broder krigsassessor Jønch til æresmedlem, og derefter overraktes Ulrich den samme udmærkelse.

Det vigtigste på dagsordenen dette år var, at forsikringsrådet havde forbudt vore sygekasser og begravelseskasser at virke som de tidligere havde gjort, idet de da skulle under tilsyn. Resultatet blev, at de fleste steder ophævede man disse kasser.

Det blev endvidere oplyst, at våbenbrødrenes formue fra 1. januar 1943 skulle overgå til direkte administration af Samvirksomheden i overensstemmelse med kongelig konfirmation.

På delegeretmødet kom man i en meget livlig diskussion om optagelse af udskrevne værnepligtige, men ikke indkaldte - og da vi yderligere havde fået problemet med C. B.-personellet, gik bølgerne højt. For ikke at slå for meget i stykker, enedes man om, at hvert selskab indtil videre måtte have deres egen optagelsesregel herom.

Forsvarsbrødrenes Telegramfonds oprettelse blev foreslået af Arne Stevns. Baggrunden var en artikel i Aften Berlingeren, hvorved der indkom ca. 2.000 kr., der hovedsagelig var anvendt til istandsættelse af krigergrave. Samtidig var der fra selskabet i Hillerød givet tilsagn om, at overskuddet ved salg af festtelegrammet ville indgå i dette fond. - Mødet så med stor velvilje på dette initiativ. Herigennem var grunden til Telegramfonden nu en realitet.

For at kunne hædre en broder på rette måde for hans arbejde for forsvarsbrodersagen, havde landsbestyrelsen efter tilskyndelse af Arne Stevns besluttet at indstifte Forsvarsbrødrenes Æreskors. - Efter nogen drøftelse godkendtes forslaget, og det blev overdraget landsbestyrelsen at arbejde videre hermed.

Dette delegeretmøde blev det sidste, Ulrich kom til at overvære - efter at have været den drivende kraft i forsvarsbroderarbejdet i ca. 40 år. Han døde januar 1943 efter at have været syg i nogen tid. Vor gamle formand blev begravet på Solbjerg Kirkegård efter en højtidelighed på Solbjerg Krematorium. Her stod den københavnske bestyrelse æresvagt, og kaptajn Stevns bragte en sidste hilsen fra forsvarsbrødrene, medens daværende folketingsmand Ole Bjørn Kraft talte på rigsdagens vegne.

Gennem selskabernes bidrag blev der i maj s.å. rejst en mindesten på Johs. Ulrichs grav i overværelse af landsbestyrelsen og afsløret af næstformanden J. A. Kloster.

Til minde om broder Ulrich modtog Samvirksomheden af fru Katy Ulrich en testamentarisk gave på kr. 10.000. for hvilke, der senere blev oprettet et legat: »Forpagter Johs. Ulrich og hustrus mindelegat.«

Samvirksomhedens 4. formand: Kaptajn Arne Stevns (senere 1. præsident)

Efter broder Ulrichs død i januar 1943 blev Samvirksomheden et lille stykke tid ledet af næstformanden, broder J. Kloster fra Horsens. Imidlertid indkaldtes til landsbestyrelsesmøde i maj måned, hvor dagsordenen bl.a. indeholdt følgende:

- Behandling af indkomne forslag.
- Vedtagelse af statutter for Forsvarsbrødrenes Æreskors samt
- Valg af formand og næstformand.

Landsbestyrelsens medlemmer, der jo navnlig i denne tid, hvor alt var usikkert i landets administration, måtte selvfølgelig i højere grad end ellers i deres daglige dispositioner vedrørende D.F.B. være på linje med hovedkontoret, og beretningerne fra den tids møder var selvfølgelig meget fyldestgørende.

Der var til landsbestyrelsen indkommet forespørgsel om, hvor vidt man sammen med soldaterforeningerne og marineforeningerne ville forestå en indsamling på 6. juli dagen til hjælp for danske soldater.

Denne dag og efterfølgende indsamling blev en meget stor succes ikke mindst takket være forsvarsbrødrenes store indsats. Nettoresultatet af landsindsamlingen gav et beløb på ca. 110.000 kr., og dette dannede grundlaget for oprettelsen af **»Soldatens og Orlogsgastens Fond«.**

I fundatsen, der er kongelig konfirmeret, udtrykkes bl.a. flg. formål: at yde støtte til tjenstgørende værnepligtige af hær, søværn og flyvevåben, der uforskyldt er kommet i nød samt at der af fondens midler i særlige tilfælde kan ydes bidrag til formål, der kan være til gavn for de værnepligtige under indkaldelsen, f.eks. festligholdelse af særlige mindedage, idrætspræmier m.v.

Fondens kapital udgør i dag ca. 185.000 kr., og lige siden oprettelsen har Samvirksomhedens ledelse været repræsenteret i bestyrelsen.

I disse trange år kom udtrykket om at hjælpe andre stærkt til orde indenfor vore selskaber, og et af de smukkeste udtryk var selskabernes spontane tilslutning til hjælpen for de faderløse børn i Finland. På et vist tidspunkt regnede vi med indenfor vore rammer at sørge for ca. 100 af disse fadderskaber.

Statutterne for æreskorset blev endelig konfirmeret ved dette møde.

Da næstformanden ikke ønskede at modtage valg til formand, blev broder Arne Stevns ved skriftlig afstemning valgt til ny formand og broder J. Kloster til næstformand. Som hovedkasserer genvalgtes broder E. Bomholt-Jacobsen, og som ny landssekretær, officiant H. Schultz.

Forsvarsbrødrenes æreskors



I statutterne står bl.a.:

1.

Forsvarsbrødrenes æreskors blev godkendt som De samvirkende danske Forsvarsbroderselskabers højeste udmærkelse af delegeretmødet 31. august 1942. Dets udseende og regler for dets tildeling vedtoges af et landsbestyrelsesmøde den 9. maj 1943 på Samvirksomhedens medstifter og mangeårige formand, afdøde broder Johs. Ulrichs fødselsdag.

2.

Forsvarsbrødrenes æreskors har følgende form og udseende:

Korset er af sterling sølv med noget svajede arme. Det måler 4,6 cm i højden og 4 cm i bredden. På korsmidten findes det kronede, danske våben forgyldt med emaillebelagte, blå løver og røde hjerter. Korsarmene har en med blå

emaille belagt yderrand og følgende inskription i relief nær armenes ydre begrænsning: Venstre D, øverst F, højre B, nederst 1905 til minde om samvirkets gennemførelse den 15. juli 1905. Korset bæres af et stiliseret S, symboliserende Samvirksomheden, og af en hertil fastgjort ring, begge dele af sølv. I hvert af de to øverste mellemrum mellem korsarmene 4, i hvert af de to nederste mellemrum 5 profilerede gyldne stråler udgående fra midten. Korsets bagside er glat. Herpå graveres bærerens navn og dato for tildelingen.

3.

Forsvarsbrødrenes æreskors kan tildeles såvel højt fortjente brødre som personer uden for selskaberne, der i ganske særlig grad har gjort sig fortjent af forsvarsbrodersagen. Det kan tildeles såvel mænd som kvinder.

Æreskorset blev første gang uddelt i efteråret 1943 til

fru Katy Ulrich,
broder Oliver Sandberg og
broder Erik Andersen.

I 1944 gjorde Hs. kgl. Højhed Kronprins Frederik os den ære at modtage æreskorset.

Indtil dette jubilæumsår er æreskorset ialt uddelt 78 gange - ikke noget stort antal i et så langt åremål, men bestræbelserne har også altid været at holde grundlaget for tildeling meget højt.

1944

Der var i disse år fra en bestemt side visse bestræbelser for at lægge administrationen af Samvirksomheden andre steder end i København, men dette blev meget hurtigt opgivet igen efter indtrængende anmodning fra Landsbestyrelsen om at trække disse forslag tilbage.

Tidligere var selskabet i København 1. kreds - men efter en del forhandlinger med formanden i 2. kreds, enedes man broderligt om, at selskaberne i Jægersborg-Lyngby-Hillerød-Helsingør og Frederikssund skulle gå ind under kreds 1, der derved voksede til en kreds med ca. 4000 brødre.

På dette tidspunkt voksede forsvarsbroderselskaberne meget stærkt - det var, ligesom befolkningen var klar over, at i vore stærkt nationalt prægede selskaber, fandtes den linje, man måtte følge i denne onde tid. Der var i nogle selskaber en vis tendens til at optage passive medlemmer - men som landsbestyrelsen udtrykte sig, hvad er passive i forsvarsbrødrene, og dette fænomen holdt hurtigt op igen. I øvrigt var der alle vegne mødeforbud, og mange steder udgangsforbud, så selve foreningslivet lå faktisk stille - men groede selvsagt så meget des mere under overfladen. I det samme år vedtog man en kontingentforhøjelse til Samvirksomheden fra 15 til 25 øre om året - denne forhøjelse var påkrævet - da alt var blevet dyrere og samtidig måtte man regne med større udgifter efterhånden som ensartetheden indenfor selskaberne voksede.

1945

Så kom endelig den skønneste aften i vor tids historie - den 4. maj om aftenen lød radioens stemme til os fra England, med budskabet om Tysklands kapitulation.



Mindetavlen i Forsvarsbrødrenes Hus

Den mest særprægede, men vel også mest aktive hær Danmark nogen sinde har haft, voksede som op af jorden - ca. 50.000 mand bestod Danmarks frihedsarmé af, og blandt dem fandtes mange forsvarsbrødre. Men også mange gode brødre var gået til i kampen, og senere blev der i Forsvarsbrødrenes Hus i København indmuret en stor marmorplade med alle disse forsvarsbrødres navne i bronzebogstaver samt deres fødselsdato og dødsdato. Denne tavle blev afsløret ved en højtidelighed den 5. maj 1947. Tavlen, der er af grønlandsk marmor, er bekostet af Forsvarsbrødrenes Telegramfond.

Lige efter befrielsen lød der straks røster fra alle sider om, at man skulle optage frihedskampens folk i vore selskaber. uanset om de havde været soldater eller ej, men efterhånden som tiden skred frem, lød disse røster svagere og svagere, og det må vist også kaldes godt, at linjerne indenfor vore selskaber dengang blev holdt rene, ellers havde der senere været endnu mere uenighed om optagelsesreglerne.

Æresretterne oprettes

Efter 5. maj 1945 var retsopgøret her i landet en udrensning, man måtte have overstået. En national sammenslutning som vor måtte også have ordnet vore forhold, således at nationalt uværdige ikke stod som brødre i et af vore selskaber. Der dannedes alle steder i selskaberne lokale udrensningskomiteer, eller den tilstedeværende bestyrelse virkede som sådan. Fremgangsmåden var den, at såfremt et medlem blev anklaget, fik han selvfølgelig ret til at forsvare sig, og kunne han tilbagevise beskyldningen for unational optræden, var sagen i orden. Hvis han derimod blev dømt, og han ikke kunne anerkende dommens berettigelse, kunne han appellere til en af æresretterne. Der var nedsat 2 sådanne æresretter, østre æresret, bestående af kredsformændene øst for Storebælt og vestre æresret bestående af kredsformændene vest for Storebælt. Disse æresretter dømte så den pågældende ud fra fuldstændig ens principper, idet der var udarbejdet fælles retningslinjer.

I bestemmelserne om udrensning og nedsættelse af midlertidige æresretter indenfor D.F.B. siges bl.a.:

1. Et medlem af forsvarsbroderselskaberne, som for unational handlemåde ved en domstol idømmes fængselsstraf, skal straks ekskluderes.

2. Findes et medlem af D.F.B. i øvrigt at have handlet unationalt, kan han indkaldes til forklaring af sin handlemåde for selskabets bestyrelse eller domstol eller et i sagens anledning af bestyrelsen nedsat, uvildigt udvalg. Skønner denne myndighed, at sagen berettiger dertil, kan den, efter at have hørt indstævntes forklaring, ekskludere ham for bestandig eller for et begrænset tidsrum. Denne lokale æresrets medlemmer kan afgive dissens.

3. Erklærer indstævnte sig tilfreds med den pågældende lokale æresrets flertalsafgørelse, er sagen dermed endt.

4. Finder den indstævnte afgørelsen utilfredsstillende, eller er der dissens inden for den lokale æresrets medlemmer, og de dissentierende dommere ønsker det, kan sagen henskydes til en højere instans, kaldet D.F.B.s østre eller vestre æresret.

Disse æresretter, der fungerede lige til 1948, kom en del i anvendelse, men det var heldigvis kun en brøkdel af en procent af vore brødre, der kunne dadles for deres holdning under besættelsen. En ting disse retter selvfølgelig i særlig høj grad måtte have opmærksomheden henvendt på, var at påse, at ikke private hævngerrige motiver lå bag anmeldelsen om denne eller hin broder. Vi skylder alle disse landsbestyrelsesmedlemmer, der sad i æresretten, vor hjerteligste tak for deres uangribelige domme.

Chr. X's 75 års dag

Den 26. september 1945 fejrede vor protektor, Hans Majestæt Kongen sin 75 års fødselsdag, og aldrig har vel større jubel slået imod vor gamle konge end netop på denne dag, hans første fødselsdag som konge igen i et frit Danmark. Vi danske forsvarsbrødre ville også være med og indsamlede i løbet af sommeren 1945 blandt vore brødre ialt ca. 15.000 kr. til en gave.

Dette beløb modtog majestæten på sin fødselsdag sammen med en smuk adresse, og bestemte ædelmodigt, at dette beløb skulle anvendes i et fond, der skulle hedde »*Kong Christian den X's 75 års fødselsdagsfond for De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber*«.

Ved senere tilskud af forskellig art og med selskabernes gave til Samvirksomheden i anledning af 50 års jubilæet nåede dette fond i løbet af meget kort tid op på 50.000 kr. og kunne således begynde at virke efter sin hensigt.

Istedløven hjemme

Ved en smuk højtidelighed den 20. oktober overdrog en repræsentant for den amerikanske overkommando Istedløven til Hans Majestæt Kongen.

Initiativet til dens hjemførelse fra Berlin var taget af forsvarsbrødrene og soldaterforeningerne, der var repræsenteret med faner og deputationer.



Istedløven i Tøjhusmuseets gård i København

Hans Majestæt talte kraftigt og smukt og den amerikanske general Barker overgav på general Eisenhowers vegne mindesmærket til Danmarks konge.

Delegeretmødet i Fredericia 1945

Ved delegeretmødet, der blev afholdt den 5. november, aflagde formanden, kaptajn Arne Stevns, beretning om arbejdet efter sidste delegeretmøde i 1942 i København, og indledede med at mindes alle de brødre, der var gået til Ryes brigade siden sidste møde, herunder broder Ulrich og broder Jønch fra Våbenbrødrenes Mindelegat, samt vor unge sekretær, officiant Schultz, som kun havde nået at virke i ganske kort tid. Medlemstallet var i øvrigt steget med ca. 3500 de sidste 3 år til ialt ca. 42.500 brødre, blandt andet var der kommet ialt 8 nye selskaber.

Formanden redegjorde derefter for en række forhold vedr. den forløbne tid: Telegramfonden (der fortsat voksede), Soldaten og Orlogsgastens Fond, samarbejdet med Danmarks-Samfundet og Dannevirke, planen om en lommebog fra 1946 m.v. - Efter krav fra myndighederne var de hidtidige syge- og begravelseskasser afviklet og begravelseshjælp nu anlagt på indsamlingsbasis efter selskabernes love.

Punkt 5: Behandling af sager og forslag gav specielt vedr. afsnittet om ændringer af Samvirksomhedens love anledning til en livlig debat. Det var spørgsmål af vital betydning bl.a. på adkomst til at blive medlem af D.F.B. og her var dybtgående, principiel uenighed til stede. Ved at give afkald på dyrebare særstandpunkter fandt man frem til en farbar vej og en formulering, der kunne godtages med overvældende majoritet. Det var ikke blot grundlovens paragraf 3, som »i almindelighed kun optager den, der tjener eller har tjent...«, men også andre vigtige spørgsmål, der nåedes enighed om.

Ved samme møde besluttedes det, at landsformanden herefter skulle benævnes præsident.

Til næste mødested valgtes Nykøbing Falster.

1946:

Samvirksomhedens 2. præsident: Bogtrykker J. A. Kloster

I foråret 1946 nedlagde kaptajn Arne Stevns sit hverv som formand i København samt i 1. kreds og efterfulgtes på generalforsamlingen i København af broder Oliver Sandberg, der havde været medlem af bestyrelsen siden 1939 og formand og administrator af Bygningsselskabet siden 1941.

Landsbestyrelsen var indkaldt til et fortroligt møde den 27. marts for der at drøfte den situation, der ville opstå ved Arne Stevns' fratrædelse. Ved landsbestyrelsesmødet blev der talt en hel del frem og tilbage om selve sagen. Man var enige om, at Arne Stevns ville blive svær at erstatte, men også, at det var umuligt at han kunne fortsætte. Man enedes om at nedsætte et forretningsudvalg bestående af Kloster, Horsens, Georg Jensen, Odense, og Marinus Christensen fra Kalundborg. Ved dette møde deltog ligeledes Stevns' juridiske rådgiver, Jørgen Park, der for landsbestyrelsen fremlagde hele sagen, hvorledes den var opstået og forløbet og udtalte bl.a., at han nu meget håbede på en appelinstans gennemførelse.

Dagen efter genoptoges mødet. Af referatet skal kort nævnes:

Præsidenten Arne Stevns bød velkommen og gav overfor de af landsbestyrelsens medlemmer, der havde været til stede ved Københavns selskabets generalforsamling den foregående aften, en undskyldning for dennes uheldige forløb. Arne Stevns oplyste, at han på generalforsamlingen havde nedlagt sit mandat som formand for København.

Præsidenten redegjorde derefter for den nu afsluttede sag fra tjenestemandsdomstolen og fortsatte:

- Selv om jeg gerne vil fortsætte for forsvarsbrødrene, synes jeg, at jeg skal nedlægge mit mandat, og selv om der skulle være ønske om min fortsættelse, skal jeg vist lade være, ellers kan der risikeres angreb mod forsvarsbrodersagen.

Hvis jeg skal gå nu, vil situationen blive vanskelig for Samvirksomheden. Hvem har den fornødne tid at ofre på arbejdet? Rent geografisk vil det være heldigst, at ledelsen (og kontoret) er i København.

Jeg mener at burde nedlægge hvervet som landsformand, men jeg vil nødig smide arbejdet fra mig. Vi har en dygtig mand i Bomholt Jacobsen, og jeg vil gerne hjælpe ham mest muligt.

Landsbestyrelsen tog beretningen til efterretning, idet man enedes om, at det klart udadtil måtte præciseres, at Arne Stevns var fratrådt. Man anmodede den gamle vicepræsident, broder Kloster, om at fortsætte som præsident indtil videre, idet man samtidig enedes om at nedsætte det tidligere omtalte forretningsudvalg.

Arbejdet går videre

Nu begyndte en svær tid i Samvirksomhedens historie, da det altid vil være vanskeligt for en ny mand at komme til. Særligt slemt blev det her, fordi vi stod midt i et stort arbejde lige efter krigen, hvor mange forbindelser skulle have været knyttet, og hvor meget nyt skulle bringes i orden.

Der var mange opgaver, der trængte sig på, men broder Kloster — sin høje alder til trods — løste dem alle, tildels hjulpet af det siddende forretningsudvalg og af sin landsbestyrelse. Det var ikke med nogen særlig stor glæde, at broder Kloster gik ind til denne ansvarsfulde post, han mente, at han var for gammel, og var jo også fyldt de 77 år. Men for helhedens og for Samvirksomhedens skyld indvilgede broder Kloster i at fortsætte.

En af de meget positive ting han gik i gang med, var redigeringen af en sangbog til brug ved sammenkomster i selskaberne. Der var straks, da sagen blev publiceret, stor interesse herfor og oplaget på 5.000 stk. blev hurtigt udsolgt.

Forsvarsbrødrenes sangkor

En ny »organisation« indenfor Samvirksomheden så dagens lys i Odense den 7. december 1946, hvor De samvirkende danske Forsvarsbrødres sangkor blev stiftet. Sammenslutningen tiltrådtes fra starten af sangkorene i Aabenraa, Aalborg, Kolding, København, Odense og Vejle.

Sammenslutningens opgave var bl.a. løsning af fælles opgaver, og her gjorde man sig særlig bekendt ved medvirkningen på 100 års dagen den 6. juli i Fredericia.

Tidernes ugunst har medført, at samarbejdet i dag er begrænset til selskaberne i Vejle og København.

Mindestenen ved Søgaard lejren

Lige efter 9. april 1940 havde et af bestyrelsesmedlemmerne i selskabet i København, stenhuggermester Holberg-Hansen, skænket Samvirksomheden en stor mindesten, en obelisk, som skulle rejses til minde om de danske soldaters heltemodige kamp i Sønderjylland hin aprilmorgen. Der blev ført mange og lange forhandlinger med Forsvarsministeriet angående denne sag, og resultatet blev, at denne sten blev opstillet ved et vejkryds lige overfor Søgård lejren, et lille stykke fra grænsen.

Vort telegramfond havde klaret alle udgifterne vedrørende inskription, transport o.s.v., men brødrene i Sønderjylland havde udført alt vedrørende jordarbejde, planering og beplantning ganske gratis. Den 5. juni 1947 blev obelisken, det meget smukke mindesmærke, afsløret ved en højtidelighed — med deltagelse af landsbestyrelsen, desuden en fyldig repræsentation for værnene, fra forsvarsbrødrene i Sønderjylland og mange andre.

På obelisken læstes følgende inskription:

TIL MINDE OM DANSKE
HELTEMODIGE SOLDATERS
KAMP
DEN 9. APRIL 1940

REJST AF
DE SAMVIRKENDE DANSKE
FORSVARSBRODERSELSKABER



Lad denne obelisk til evige tider minde om den tids tapre danske soldater og om, at der findes selskaber, der bl.a. har til formål at værne om sådanne minder.

Chr. X's død

Vor gamle konge døde den 20. april 1947 og blev begravet fra Slotskirken i København og ført til Roskilde domkirke. - Kongens bisættelse blev en storslået tilkendegivelse fra befolkningens side og et vidnesbyrd om, at en elsket og højtagtet konge blev ledsaget - bogstaveligt og i tankerne - af hele det danske folk på den sidste rejse.

Ved bisættelsen paraderede samtlige faner fra 1. kreds i København, og mange selskaber fra det øvrige land var repræsenteret med faner i Roskilde.

Vor gamle protektor, der engang havde udtalt, at forsvarsbrødrene var nationens salt, var død, vi havde mistet en beskytter, der havde forstået hvilke trofaste undersåtter, han havde overalt i vore selskaber, og derfor også var vore selskaber bevågne.

På forslag af landsbestyrelsen blev der gennem midler fra selskaberne tilvejebragt en sølvkrans, der nu ligger ved vor afdøde protektors båre.

Hans Majestæt Kong Frederik IX protektor

Straks efter Kong Chr.'s død henvendte landsbestyrelsen sig til Kong Frederik med anmodning om, at majestæten ville overtage protektoratet for Samvirksomheden efter sin far, hvilket kongen beredvilligt tiltrådte.

Hans Majestæt Kong Frederik IX.



Delegeretmøde i Nykøbing Falster 1948

Så nåede man frem til delegeretmødet den 6. juni 1948, der blev afholdt på hotel Baltic i Nykøbing Falster.

Dette møde begyndte med, at man om morgenen kl. 9 mødtes ud for hotel Baltic og under ledelse af broder Odderskov, Fredericia, førtes Nykøbing selskabets fane op, hvorefter vi marcherede med musik igennem byen til kirkegården til en højtidelighed ved løjtnant Frisenettes grav. Derefter marcherede man tilbage, og ved 10-tiden begyndtes forhandlingen og delegeretmødet.

Præsidenten, broder J. Kloster, bød velkommen til delegeretmødet og takkede Nykøbing selskabet for god modtagelse. Han mindedes vor afdøde konge og sendte telegram til Kong Frederik den IX. Til dirigent valgtes formanden for 5. kreds, møllebygmester Madsen. Denne bød velkommen til Lolland og foretog navneopråb.

Derefter aflagde præsidenten beretning og oplyste, at der nu var 127 selskaber med godt 46.000 medlemmer tilsluttet Samvirksomheden. Han kom ind på de vanskelige forhold, der havde hersket siden Arne Stevns' afgang - og opsummerede alt, hvad der var foregået siden delegeretmødet i 1945. Han lagde ikke skjul på det vanskelige arbejde i landsbestyrelsen og ej heller på de mange forskellige meninger, bl.a. om præsidentspørgsmålet, der efterhånden havde delt selskaber og landsbestyrelse i to lejre.

Da broder Kloster havde afsluttet sin beretning, hilstes denne stærke personlighed af et meget varmt bifald.

Der udspandt sig nu en meget kraftig diskussion i løbet af formiddagen, navnlig fordi man var utilfreds med forretningsgangen på kontoret — man måtte rykke mange gange uden at få svar — og sidst, men ikke mindst mente man, at der var uorden overalt i Samvirksomhedens sager, eller rettere i den forretningsgang, kontoret i Gothersgade havde ansvaret for.

Ved samme lejlighed begyndte diskussionen om optagelse af hjemmeværnet, og bl.a. udtalte broder Carl Petersen, Horsens, at hvis hjemmeværnet blev en direkte afdeling under Krigsministeriet, måtte man optage disse folk. Vi må huske på, at i 1948 var hjemmeværnsforeningen endnu et frivilligt, ja næsten privat korps.

Efter diskussionen om beretningen samledes man til frokost, og her overrakte præsidenten formanden for 5. kreds, broder Madsen, æreskorset.

Efter frokosten fortsattes drøftelserne bl.a. om indsamlingsresultatet af Soldatens og Orlogsgastens dag, idet man mente, at omkostningerne havde været for store.

Derefter gik man over til fremlæggelse af regnskabet, der blev oplæst af formanden for 1. kreds, broder Oliver Sandberg, da hovedkassereren ikke var mødt.

Præsidenten besvarede indlæggene og indledte:

- Det var en fejl, at jeg ikke straks meddelte, at hovedkassereren var sygemeldt, jeg har allerede i februar rykket for regnskabet, og gentog henvendelsen i marts og april. Derefter antog vi som omtalt en statsautoriseret revisor. Hovedkassereren har haft for meget arbejde, men jeg burde selvfølgelig have været klar over dette for længe siden. Jeg må give en undskyldning, og jeg håber, I er tilfredse med det og vil stole på, at landsbestyrelsen nok skal få orden i sagerne.

F. Odderskov, Fredericia, takkede Kloster for hans redegørelse, den kom fra en ærlig forsvarsbroder - det kunne være svært at sidde i Horsens og skulle ordne alt — og mente, at vi burde tage præsidentens ord for, at alt blev i orden. Derefter godkendtes regnskabet.

Som punkt 4 a på dagsordenen havde M. Christensen, Kalundborg, indsendt ændringsforslag til lovens § 17, hvorefter præsidenten kunne vælges udenfor landsbestyrelsens kreds.

M. Christensen motiverede derefter selv dette ændringsforslag, idet han sagde, at dette blot gav landsbestyrelsen lejlighed til at vælge den rette mand også uden for landsbestyrelsen.

Der udspandt sig en voldsom diskussion med mange indlæg fra de delegerede. I mellemtiden havde C. O. Thorsen, Silkeborg, foreslået, at det blev delegeretmødet, der skulle vælge præsidenten. Diskussionen fortsatte, men til sidst satte dirigenten forslaget til afstemning. Så skete det uventede — det viste sig nemlig, at kun 58 selskaber var repræsenterede, medens der efter lovene skulle være halvdelen, altså 63, for at kunne foretage lovændringer. For ikke at skulle holde delegeretmøde igen om 2 måneder, forsøgte man at få Christensen til at trække sit forslag tilbage, det ville han ikke, og resultatet blev, at lovforslaget senere skulle sendes ud til urafstemning.

Derefter afsluttede præsidenten delegeretmødet, og dagen sluttede med en middag, hvor der blev holdt de traditionelle taler.

Efter delegeretmødet afholdtes et kortvarigt landsbestyrelsesmøde, hvor man genvalgte broder Kloster som præsident og nyvalgte broder Oliver Sandberg som vicepræsident.

Urafstemning

Et stykke tid efter delegeretmødet udsendte man de to forslag til urafstemning, og her vedtoges forslaget om, at man burde vælge præsidenten uden for landsbestyrelsens kreds.

Bladspørgsmålet var stadigt brændende — den gamle kontrakt med bladforlaget var opsagt, navnlig på grund af, at forlaget ville have hævet prisen til 2 kr. pr. blad om året. Broder Sandberg, der havde været redaktør siden 1946 og efterhånden havde fået en hel del indsigt i dette spørgsmål, forsøgte sig nu med forskellige bladudgivere. Men alle var mere eller mindre uheldige, og et forsøg på selv at drive bladet kom man heller ikke særlig godt fra. — En betingelse for bladets trivsel er som bekendt annoncetegningen, og da det kneb meget med at finde egnede medarbejdere til denne opgave, opgav broder Sandberg også denne udvej. Til sidst kom vi i forbindelse med en ny bladudgiver, og resultatet blev et smukt blad med lødige artikler, der rostes overalt.

Bladet kom tidligere kun ud til ca. 45 pct. af selskaberne — nu fik alle selskabers bestyrelse dette blad, således at enhver kan se, hvilken betydning dette blad har som bindeled for Samvirksomheden.

Delegeretmødet, men navnlig dets resultat med hensyn til valg af præsident og vicepræsident, havde ikke gjort forholdet i landsbestyrelsen bedre, og dette blev stærkt påtalt ved det førstkommende landsbestyrelsesmøde, der blev afholdt den 29. og 30. januar 1949 i København. Her blev også et nyt regnskab — revideret af statsautoriseret revisor — fremlagt, og her var landsbestyrelsen enige om at noget var nået. Endvidere behandledes foruden selvfølgelig bladspørgsmålet, 100 års dagens festligheder i Fredericia den 6. juli 1949, hvor man enedes om at afholde det næste landsbestyrelsesmøde og derefter deltage i festlighederne på opfordring af Fredericia-selskabet — hvis formand, broder overofficiant F. Odderskov, tillige var formand for 6. juli komiteen.

Til sidst vedtog man at ansætte broder Erik Parby som hovedkasserer og landssekretær for landsbestyrelsen.

Majestætens 50 års dag

Den 11. marts 1949 fejrede vor protektor, Hans Majestæt Kong Frederik den IX sin halvtreds års fødselsdag, og forsvarsbrødrene overrakte Majestæten en smuk kaligraferet adresse.

100 års dagen i Fredericia 1949

Den 6. juli mødtes hele landsbestyrelsen, og en hel del af vore selskaber i Fredericia for at fejre denne smukke 100 års dag. Fredericia er mindernes by, og på denne dag trådte mindet om svundne tider endnu stærkere frem end ellers. Aldrig har vel denne mindedag været fejret smukkere og stærkere end netop denne gang. Der var lagt et storstilet program for dagen, og sjælen i det hele var broder F. Odderskov.

Om aftenen den 5. juli samledes traditionen tro Fredericia-borgerne og lagde blomster ved de forskellige monumenter — men flest lagdes selvfølgelig ved Landsoldaten, der lå badet i projektørbelysning. Buketter og kranse lå i sådanne mængder, at de til sidst dækkede jorden i mindst en halv meters højde, der var alt, store og små buketter imellem hinanden — ædle dyrkede blomster og små markbuketter, og over hele Fredericia lå en duft af blomster. Landsbestyrelsen nedlagde også kranse ved alle monumenter.



Næste morgen modtog vi alle — Fredericia borgere — tilrejsende — forsvarsbrødrene med landsbestyrelse og sangere — soldaterforeningerne for Danmark — Sverige og Norge o.s.v., osv., vor Konge og Dronning, der i strålende solskin kom sejlende med »Dannebrog«. Den røde løber var lagt ud, og langs med siderne havde alle honoratiores — landsbestyrelsen samt en række faner taget opstilling.

Umiddelbart efter at Majestæten var kommet fra borde, stilede han mod broder Frode Odderskov, 6. juli-komiteens formand, og overrakte ham ridderkorset. En fornem hæder på en stor højtidsdag.

Senere hilste Majestæten på os alle, og da Kongen var kommet helt ned for enden af løberen, vendte han pludselig om — gik tilbage til skibet og kom lidt senere med de to små prinsesser ved hånden — da var ikke mange øjne tørre.

Senere fulgte i løbet af dagen den store procession igennem byen, parade for kongen og dronningen og en række andre arrangementer.

Den 7. juli 1949

De foregående dages højtideligheder fordunklede ganske vort landsbestyrelsesmøde. — På dette blev det besluttet, at landsbestyrelsen kunne gå ind for optagelse af hjemmeværnsfolk med mindst ét års tjeneste samt mænd, der havde gjort tjeneste i den danske brigade i Sverige samt mænd, der havde gjort tjeneste i de allierede hære.

Et forslag fra bladudvalget om udgivelsen af et lederblad til bestyrelserne i alle selskaber blev vedtaget.

Som sidste punkt anmodede præsidenten, broder Kloster, af helbredshensyn at blive fritaget for hvervet som præsident. Efter nogen drøftelse besluttedes det at udsætte spørgsmålet i tre måneder.

Samvirksomhedens 3. præsident: godsejer, ingeniør Oliver Sandberg

I skrivelse af 12. september til landsbestyrelsen meddelte broder Kloster, at han med øjeblikkelig virkning nedlagde sine hverv som præsident og formand for 7. kreds.

Der kom nu en vanskelig tid og efter forhandlinger indkaldtes til møde på Grand Hotel i Odense den 6. november 1949 med eneste punkt: valg af præsident og vicepræsident. Efter en lang forhandling valgtes broder Oliver Sandberg til præsident og broder Georg Jensen, Odense, til vicepræsident.

Dirigenten lykønskede begge brødre og udtrykte bl.a.: »I hvert fald må der være enighed om, at de nye mænd bør have fair play. De er kun valgt til delegeretmødet i 1951 og ønskes disse erstattet skal landsbestyrelsen eller delegeretmødet — hvis dette vedtages — på ny vælge eller genvælge.

Æresmedlem

For mange års umådelig stor indsats i Forsvarsbrodersagens tjeneste udnævntes tidligere præsident, broder J. A. Kloster, til æresmedlem af Samvirksomheden på sin 80 års dag den 21/1 1950.

Delegeretmøde i Odense 1951

Året 1950 gik, og der blev indkaldt til delegeretmøde i Odense den 3. juni 1951. Der var hertil fremsendt forskellige forslag — dels om optagelse af hjemmeværnssoldater, der havde formulering af frivillige korps — og dels om præsidentvalgmåden, idet der var forslag om, at delegeretmødet skulle vælge præsidenten og til sidst lovændring vedrørende indkaldelse til delegeretmøder.

Først konstateredes, at delegeretmødet var beslutningsdygtigt, men der havde procentvis heller aldrig været så stort fremmøde til delegeretmøde.

Præsidenten aflagde sin beretning, der varede ca. 1 time. Han kom herunder ind på de uoverensstemmelser, der havde været i landsbestyrelsen samt alle de øvrige spørgsmål, der havde trængt sig på.

Der blev i denne beretning ikke lagt noget under bordet, og hele beretningen gav en nøgtern og klar fremstilling af alle problemer indenfor forsvarsbrødrene i den forløbne tid siden sidste delegeretmøde. Præsidentens redegørelse blev hilst med et kraftigt bifald.

Under den efterfølgende diskussion blev megen luft renset og mange problemer drøftet, herunder som sædvanlig bladet — dets redaktion og administration.

Derefter gik man over til regnskaberne, men da disse nu fremtrådte i fuldstændig ny og revideret skikkelse, kunne de godkendes uden diskussion af nogen art.

Til sidst gik man over til lovændringerne — først blev efter forskellige indlæg vedtaget, at selskaberne kunne optage medlemmer af frivillige korps underlagte den danske forsvarschef, såfremt de havde mindst 1 års anciennitet i et sådant korps, samt medlemmer af den danske brigade fra Sverige — samt sådanne mænd, der havde tjent i de allierede hære fra 1940-45.

Forslaget om, at præsidenten skulle vælges af delegeretmødet fik ikke nær den tilslutning, man havde troet og faldt til jorden. De sidste forslag blev vedtaget for så vidt som man vedtog at indkomne forslag til delegeretmødet skulle udsendes til selskaberne senest en måned før.

Aldrig har vel et delegeretmøde budt på så meget indre sprængstof som dette — men det sluttede så godt, broderligt og enigt som aldrig før, og ved det efterfølgende landsbestyrelsesmøde med præsidentvalg, genvalgtes broder Oliver Sandberg med 10 stemmer og een blank, men ingen imod, og broder Georg Jensen genvalgtes som vicepræsident.

Til næste mødested valgtes København i 1954 — evt. først i 1955 i forbindelse med Samvirksomhedens 50 års jubilæum.

Tiden efter 1951

Det store problem efter delegeretmødet i Odense 1951, da man vendte hjem til selskaberne, var vel nok spørgsmålet om hjemmeværnets optagelse.

Stemningen var som på mødet for og imod, men nu forelå der en generel tilladelse om optagelse af disse jvnf. § 3. I den store del — ca. halvdelen — blev »døren slået op«, men i andre selskaber tøvede man og i nogle blev det et definitivt nej. Men selskaberne var suveræne og ingen nærede tvivl om, at tiden ville arbejde for en endelig beslutning i alle selskaber.

Den 11. november 1951

samledes de få tilbageværende danske frivillige fra 1. verdenskrig ved mindesmærket i Ruiell for 30 faldne kammerater med repræsentanter for franske og danske officielle myndigheder: byens borgmester og den danske ambassadesekretær samt en hundredtallig skare af befolkningen.

Mindesmærket var blevet restaureret bl.a. gennem bidrag fra Samvirksomheden og selskaberne. Det blev en storslået mindehøjtidelighed, og der blev fra dansk side særligt tilkendegivet taknemlighed overfor byen, fordi man så trofast har vedligeholdt traditionen. Fra konsul D. Fenger var indgået en varm tak for forsvarsbrødrenes bistand til at bevare dette mindesmærke fremover.

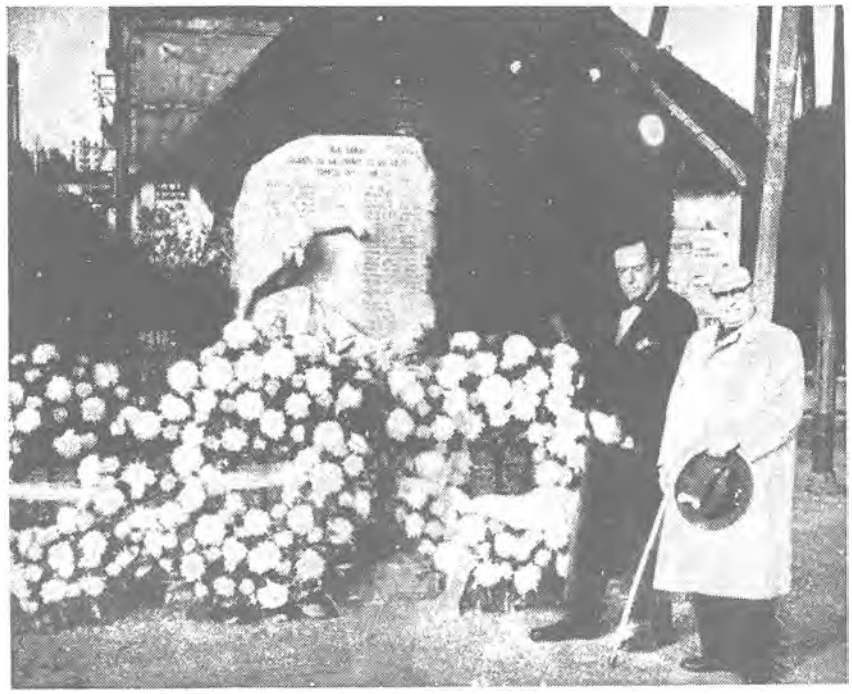

Fabrikant E. Christensen og konsul D. Fenger ved mindesmærket.

Landsskydning

Som det tidligere er omtalt, startedes blandt vore selskaber en landsskydning på 15 m i 1938, der grundet krigens vilkår dog måtte aflyses i 1939.

I 1946 meldte tanken sig, om ikke tiden igen var inde til at genoptage denne konkurrence. Men det var endnu vanskeligt med ammunition, og der skulle gå helt hen til 1953, før det blev en realitet.

Skydningen på 15 m kom i gang på hjemmebane i en række selskaber og efter de indledende skydninger afvikledes finalen blandt de fem bedste hold på skydebanerne i Forsvarsbrødrenes Hus i København.

Mesterskabet blev vundet af København, der sikrede sig den første aktie i D.F.B. Københavns jubilæums pokal. Der blev fra alle sider givet udtryk for glæden over, at disse skydninger er blevet startet, og at man herigennem havde fået et nyt og kraftigt bindeled mellem brødre og selskaber.

Den store succes blev efterfulgt på 200 meter distancen samme efterår, og efter det samme mønster: hjemmebane og derefter de seks bedste til finalen, der blev afviklet i Kerteminde i oktober. Her blev Haderslevs hold det sejrende.

De første tre år gik efter de fastsatte regler, begyndelsen var gjort, der havde måske ikke været den helt store deltagelse, men grundlaget var der. Man blev derfor enig om efter disse tre forsøgsår, at skydningen burde fortsætte.

Med forståelse fra landsbestyrelsen gik man ind for en ny tre års periode, men samtidig en ændring i propositionerne, hvor det væsentligste var, at man gik væk fra den forudgående hjemmebaneskydning og åbnede adgang for alle selskaber ved to årlige skyttestævner henholdsvis på 15 og 200 meter. - Udover Samvirksomhedens pokal ville der blive præmier til de tre bedste individuelle skytter.

Håbet om herigennem at øge interessen, viste sig at holde stik, ja, endog i et sådant omfang, at det efterhånden var begrænset, hvilke selskaber der magtede at gennemføre sådanne stævner. - Dette at veksle fra by til by var i sig selv meget betydningsfuldt, fordi man i højere grad lærte selskaberne at kende. Men økonomien for selskaberne med de store rejseudgifter, der havde indflydelse på deltagelsen fra landsdel til landsdel spillede også en rolle. Derfor besluttede man at lægge sig fast på byer, der både lå centralt og hvor der var mulighed for at sikre de nødvendige forhold for en sportslig korrekt afvikling.

Som det fremgår af resultatfortegnelsen (side 81) blev det i flere år Odense, der på 15 meter stod for arrangementet dels på Tingløkkeskolen (fra 1956) og dels Dalum-hallen. - Odense var også i et par år arrangør af 200 meter stævnet på Seden, men siden gik det til Koldings dejlige skydebaneanlæg i Komarksbuskene. Igennem 15 år glædede vi os over de dejlige forhold i det smukke skovlandskab, der ikke alene var samlingssted for skytterne men i lige så høj grad blev et traditionelt udflugtsmål for skytterne og deres familie.

Det var derfor trist, at vi måtte tage afsked med Kolding grundet banernes nedlæggelse, og vi flyttede i 1973 til Vingsted-Centret, et stort anlæg med moderne faciliteter. Vi mistede den store hygge fra Kolding, og det fik da også indflydelse på tanken om den store udflugt. Men det sportslige kom i første række, og det fik vi og har da også bevaret dette Center til 200 meter stævnet.

Efter stævnet i 1979 fandtes det påkrævet at gøre forandring fra Dalum-Hallen, og skydeudvalget besluttede at flytte til Skallebølle-Centret - et moderne anlæg i stil med Vingsted. Dette gældende fra 1980 (i skrivende stund uprøvet), og der stilles store forhåbninger om et fast og blivende sted.

Rent sportsligt kan vi være tilfredse med at have lagt os fast på disse to forholdsvis centrale steder. Det må da også med glæde konstateres, at interessen for deltagelse har været stigende gennem årene - vel få er i stand til at samle op imod et par hundrede skytter, når vi er flest.

For yderligere at styrke interessen og animere flere brødre til at deltage, er der på forskellig vis sket en udvidelse i præmierækken. Således blev til 200 meter PARBY-pokalen indstiftet i 1959 og HAARBY-pokalen i 1973 (veteranklasse). På 15 meter skænkede Albani-bryggeriet Albani-Kanden i 1963 og i 1975 indstiftedes Georg Jensens Mindepokal (veteranklasse). - Der er således nok at kæmpe om, men det er trods alt kun de få beskåret at opnå disse trofæer, hvorfor der i 1956 indførtes et præmieglas til bedste skytte på hvert hold. Det tør nok siges, at ikke mindst her er der kamp om at blive den sejrende.

Det vil føre for vidt at gå yderligere i detaljer, men vi vil henvise til den (begrænsede) resultatliste, der bringes på side 81. Det ligesom hører med til at understrege den stigning, der har været.

Landsskydningerne kom for at blive - det kan konstateres, men ude omkring mærkes det også, at det netop er fra denne kreds selskaberne henter mange nye og unge medlemmer. Men arrangementerne kan heller ikke gennemføres uden den meget værdifulde støtte, der ydes af skydeudvalgene i 7. kreds og Odense. I snævert samarbejde med Samvirksomhedens skydeudvalg er gjort en betydelig indsats - for hvilken der er al mulig grund til at takke for. Udvalget består fra januar 1980 af Ove V. Andersen, København, E. T. Buch, Odense, Verner Wincentsen, Kolding, Svend Mortensen, Horsens og landssekretæren Erik Parby.

KODA

I en lang årrække havde der været mange drøftelser om afgifter til KODA for musik ved selskabernes sammenkomster og fester. Ikke alt var løst på tilfredsstillende måde, nogle forhold havde medført retssager for at finde frem til, om afgifterne var rimelige. Det synes at blive en stadig kilde til utilfredshed, og det lykkedes derfor landsbestyrelsen på Samvirksomhedens vegne i 1954 at indgå en rimelig overenskomst med KODA dækkende alle tilsluttede selskaber.

Imidlertid skete der en ændring derhen, at KODA ønskede de økonomiske vilkår øget i et sådant omfang, at man fandt dem uacceptable. Overenskomsten blev derfor opsagt med udgangen af 1974, hvorefter det må blive en sag mellem KODA og de enkelte selskaber.

Jubilæumsåret 1955

Samvirksomheden talte i sin begyndelse ca. 30 selskaber med godt 10.000 medlemmer, men voksede sig gennem årene kraftig og stærk, således at der i 1955 var tilsluttet 130 selskaber med ca. 45.000 brødre.

Udviklingen havde været med os - ikke mindst i tiden efter den 9. april. Overalt blev der ydet et godt arbejde i selskaberne, der hver for sig på deres egn eller hjemsted respekteredes for det, der var grobunden for alt godt dansk nationalt arbejde. Et samlingssted for de mænd, der sluttede op om vor formålsparagraf: »At styrke og bevare forsvarsviljen i det danske folk«.

Jubilæet blev markeret i dagene den 16. og 17. juli. Længe havde der i bladet samt gennem skrivelser været kaldt til dette 50 års jubilæum, og målet var, at dette kunne blive en manifestation af vor samhørighed.

Selve jubilæumsdagen, fredag den 15. juli, var særligt helliget kransenedlægninger ved tidligere formænds grave, statuen af Kong Chr. X og obelisken på Garnisons Kirkegård til minde om våbenbrødrene, der mistede livet i de slesvigske krige.

Om eftermiddagen var der reception i Forsvarsbrødrenes Hus. Mange af værnenes øverste chefer var mødt frem for at gratulere, ligesom der var en stor repræsentation for soldater- og marineforeninger. Men det største antal gæster var dog de mange repræsentanter fra vore selskaber fra alle vegne af landet. Mange hilsener og gaver indgik, den fornemste var vel gaven fra Danmarks-Samfundet: Samvirksomhedens første fane, der overraktes af formanden, direktør E. Boeck-Hansen.

Lørdag den 16. indledtes med en faneparade på Christiansborg Slots ridebane, hvori deltog op mod 100 af selskabernes faner, ca. 500 repræsentanter fra selskaberne, et æresdetachement fra gardehusarregimentet med 5. regiments musikkorps og en række prominente gæster med Hs. kgl. Højhed, Arveprins Knud i spidsen.

Bag et alter af militærtrommer forrettede pastor Erik Damm feltgudstjenesten efter at musikkorpset havde spillet: »Vor Gud han er så fast en borg«. - Herefter trådte general Hvalkof frem foran fronten af nuværende og gamle soldater og overrakte på Majestætens vegne ridderkorset til vicepræsidenten, salgsinspektør Georg Jensen, Odense, og kredsformanden for 8. kreds, mejeribestyrer N. C. Christensen, Viborg.

Efter denne højtidelighed indviedes den nye fane, hvor arveprinsen slog det første søm i for kongen, general Førslev det andet for fædrelandet og direktør Boeck-Hansen det tredje for Samvirksomheden.

Højtideligheden på ridebanen sluttede med forbidefilering af æresdetachement og vore mange smukke faner.





Faneparaden på Christiansborgs ridebane.

Dagens næste program var åbningsmødet i Folketingets fællessal, hvor tingets formand, Gustav Pedersen, bød velkommen og i sin tale gav udtryk for det værdifulde i forsvarsbrødrenes formål: at styrke og bevare Danmark. - Viceadmiral Vedel bragte værnenes tak og bedste ønsker og udtalte bl.a.: »Den ånd, forsvarsbrødrene bygger arbejdet på, må tiltale enhver, der er positivt indstillet for forsvaret, thi forsvarsviljen betyder mere end at landet, jorden, skal forsvares. Det er den fælles historie, sprog, religion og retsopfattelse, retten til frihed, der skal forsvares. Det er forsvarsbrødrene, der er med til at skole den ånd, de unge værnepligtige møder med. Og det siger vi tak for.«

Som afslutning overrakte arveprinsen den første portion på 1.000 kr. fra Kong Chr. X's fødselsdagsfond til Samvirksomhedens tidligere præsident, den 85-årige bogtrykker J. A. Kloster, Horsens.

Den smukke optakt var nu til ende, og man samledes til frokost i »Snapstinget«, hvor der blev tid til at opfriske gamle minder og historier.

Efter frokosten kørtes til Mindelunden i Ryvangen. Her marcherede brødrene med fanerne i spidsen til patrioternes henrettelsesplads, hvor oberstløjtnant Mandrup-Poulsen talte. Den enkle og gribende højtidelighed sluttede med, at alle sang »Altid frejdig«. I Mindelunden tog fanerne opstilling bag fællesmonumentet, medens der nedlagdes kranse til tonerne af »Guds fred med vore døde«, hvorunder »De samvirkende Forsvarsbrødres Sangkor« medvirkede.

Om aftenen var der broderligt samvær med damer i restaurant Nimb. Festen var nær ved at sprænge alle rammer, så mange var mødt frem, men det gik, om end det i nogen grad kunne mærkes på den betrængte plads. Under spisningen fremsagde broder L. W. Lauritzen, København, en prolog af forfatteren Frederik Nygaard, der formede sig som en hyldest til fanen og fanebæreren, smukt symboliseret ved Samvirksomhedens nye fane, der var placeret ved recitator.

Senere på aftenen underholdt »De samvirkende Forsvarsbrødres Sangkor« og Cabaret »Mon Coeur«, og dansen gik til midnatstimerne, hvor Tivoli satte punktum på festdagen med et stort og flot fyrværkeri.

Drenge, I drenge,
som døde,
I tændte for Danmark
i dybeste mulm
en lysende morgenrøde.

KAJ MUNK



Der vil kunne skrives meget om dette jubilæum. Det var også rigtigt, som mange brødre udtalte, at de dage kan man leve længe på, for der var så mange smukke oplevelser og ting, der kunne give stof til eftertanke lang tid fremover. - Jubilæumsfestlighedernes højdepunkt, hvad var så det? Egentlig var der flere ting, som fortjener at stå som højdepunktet i festdagene, men mon ikke ét fældede sig dybt i os alle. Pludselig blev vi så stille derude på henrettelsespladsen i Ryvangen. Vi lyttede til en god dansk mands smukke beretning om, hvad der skete på dette sted. Dybt grebne gik vi forbi resterne af de tre pæle, hvor så mange landsmænd havde mistet livet ved henrettelsespelotonens skud. »Drenge, I drenge som døde«, for disse sænkede vi denne smukke sommerdag vore faner. De tre pæle og hele Mindelunden taler deres manende sprog, det er beviset på troskabseden til vort fædreland, den troskabsed, som kan koste livet.

Delegeretmødet den 17. juli

Søndag den 17. afholdtes delegeretmøde på Christiansborg i Folketingets fællessal.

Det er naturligt, at dette møde til en vis grad måtte stå i skyggen af den foregående dags omfattende jubilæumsfestligheder.

Til dagsorden var ikke indkommet forslag til behandling, således at mødet kunne afvikles i henhold til lovene.

Som dirigent valgtes overofficiant Frode Odderskov, Fredericia, der gav ordet til præsidenten, broder Oliver Sandberg, for beretning.

Denne indledte med et tilbageblik til det bevægede møde fire år tidligere i Odense, hvor flere ting havde været grundlag for sprængstof, men hvor disse var blevet afklaret med stor majoritet.

Et af spørgsmålene var optagelse af hjemmeværnet, og allerede nu kunne det fastslås, at ca. 60 pct. af selskaberne havde åbnet adgang, og der var ingen tvivl om, at tiden ville arbejde for denne sag, om vi også selv ville gøre noget overfor hjemmeværnets personel.

Yderligere kom præsidenten ind på bladet, der altid havde været samtaleemne, men som på daværende tidspunkt var inde i en opblomstringstid.

KODA-afgifterne af selskaberne var nu blevet afløst af en overenskomst med KODA med en fast afgift på 5,00 kr. pr. selskab årligt, hvilket selskaberne havde tiltrådt. En stor udgift for flere selskaber og megen diskussion var nu blevet en minimal byrde.

Landsskydningerne var kommet godt i gang og var blevet udvidet til også at omfatte en skydning på 200 meter. Ingen var i tvivl om, at disse skydninger var blevet en succes og var kommet for at blive.

Efter forespørgslen på sidste delegeretmøde angående Våbenbrødrenes Mindelegat, havde der været et fællesmøde med bestyrelsen fra mindelegatet og repræsentanter fra landsbestyrelsen. På dette møde blev resultatet enigheden om, at landsbestyrelsen skulle godkende valgene til mindelegatets bestyrelse.

For Danmarks-Samfundet agiterede præsidenten for en øget indsats ude i selskaberne, bl.a. fordi vort telegramfond igennem en række år havde fået værdifulde tilskud. Herigennem havde man været i stand til at løse store opgaver og ydede årlige tilskud til en række selskaber.

Chr. X's fond var nu vokset dertil, at der i jubilæumsåret kunne uddeles en legatportion til vor tidligere præsident, broder Kloster, Horsens, for hans mangeårige, store og betydningsfulde indsats.

Broder Sandberg omtalte sluttelig, at han i sin korte præsidenttid havde besøgt 46 selskaber og ville bestræbe sig på fortsat at komme, når der ønskedes en repræsentant fra Samvirksomheden.

Der var en række talere, der ønskede at knytte bemærkninger til præsidentens beretning, hvorfor den først kom til afslutning efter frokostpausen i »Snapstinget«, hvori også de delegeredes damer deltog.

Under »Regnskaberne« refererede broder C. O. Thorsen, Silkeborg, til, at han som revisor tidligere havde fremsendt nogle bemærkninger vedr. overførslen fra Telegramfonden til Chr. X's fond. Efter en kort drøftelse med telegramfondens bestyrelse (formand for Hillerød og præsidenten) var der enighed i fortolkningen af fondens bestemmelser og tilladelsen hertil. - Regnskaberne godkendtes, ligesom der var genvalg af revisorer.

Som næste mødested valgtes Århus i 1958, hvor Våbenbrødreforeningen kunne fejre sit 100 års jubilæum.

Dagsorden var udtømt, og der blev tid til yderligere spørgsmål under punkt »Eventuelt«, før præsidenten kunne afslutte med en tak for et godt møde med håbet om fortsat godt samarbejde.

1956:

Årets forsvarsbroderbegivenhed var afsløringen af mindetavlen for oberst B. Bonnichsen i Siek den 21. juli.

Den 6. december 1813 mistede De Randers Dragoner henved 40 dragoner og regimentets næstkommanderende, oberst Bonnichsen, der alle faldt i et storstilet rytterslag, der strakte sig over mere end to danske mil i længden og en god halv mil i bredden. Modstanderne var Lille Far Czarens allerkæreste børn, Kosakkerne og de issumske husarer samt styrker af »Lützows wilde verwegene Jagd« både til hest og til fods.

Der blev ikke noget kosakgilde med oberstens lig. De Lützower tog straks liget fra kosakkerne og lod det jorde med største militære æresbevisninger. Ved kirkens søndre mur er graven - nu ikke nærmere at stedfæste. Dette er sagt tydeligt i forskellige skrifter, og også af mundtlig overlevering på egnen.

Hvad saga og fortælling i byen og egnen med stor nøjagtighed har berettet gennem 143 år og som er bekræftet af skriftlige kilder, kunne dog ikke fejes til side med et krav fra Forsvarsministeriets krigergravstilsyn om »større nøjagtighed«. Derfor gik forsvarsbrødrene da også ufortrødent til sagen og bragte det utrolige til lykkelig gennemførelse. At man 143 år efter formår at få sat en dansk oberst et værdigt minde på kirkens mur i det land, som obersten dengang fægtede imod, må anses for enestående.



Under vældig deltagelse afsløredes den skønne bronzetavle, som er opsat på Siek kirkes korgavl. Et arrangement af den mest fuldendte skønhed indrammede begivenheden og gjorde dagen til en uforglemmelig oplevelse.

Mange deltagere udtalte dette og flere følte det. En oldesøn og en tipoldesøn af den faldne kriger oplevede at se oldefar hædret med alt det, som et dragonregiment kan opbyde af pragt og etikette. Det vrimlede med dragonoffi-

cerer i højeste galla, en dragonoberst fra den faldnes regiment og selv i høj galla hædrede sin faldne regimentskammerat ved sin nærværelse og ved en stilig og tillige djærv mindetale. Regimentet havde stillet både røde, lyseblå og nutidigt khakifarvede dragoner i parade ved kirken. Mindetavlen på kirkegavlen var flankeret af røde dragoner til den ene side og lyseblå dragoner til den anden side - alle med dragen sabel og med hjelm. Yderst stod dragonofficerer i galla. Et syn så skønt, at det ikke kan overtræffes. Ingen, der så dette, vil nogen sinde glemme det. For det var ikke »Historisk optog« og pap. Det var ramme alvor. Et gammelt dragonregiment lod sine mænner trække i galla for at hædre faldne kammerater. De gjorde det så fornemt, som just alvorlige krigere kan det.

Herrer med deres dekorationer og forsvarsbroderinsignier dannede rammen og forsvarsbrødrenes faner stod på begge sider af hele paraden. Sangere kvad til de faldnes ære. Sangernes fane vajede med ynde fra sin stang og gav bevægelse i sceneriet: Med usvigelig sikkerhed ledede præsidenten, broder Oliver Sandberg såvel sine forsvarsbrødre som også alle øvrige deltageres funktion inden for det fastlagte ceremoniel.

Det store øjeblik, da præsten i Siek, pastor Saenger, modtog mindetavlen af forsvarsbrødrenes præsident, var af en egen mærkelig skønhed. Præsten fremsagde med klare og værdige ord løfte om, at oberst Bonnich Bonnichsens mindetavle til alle tider skal stå under kirkens fred og skal minde om, at her gravsatte tyske krigere en højtagtet og heltemodig fjende, der uden tøven havde sat sit liv ind for at dække sine eskadroners retræte. Hans død er aldrig glemt her, og har nu fået et synligt minde, som kirkerådet i Siek til alle tider vil vide at værne.

En stor og meget fornem højtid sluttede, og dragondetachementerne marcherede af. Deltagerne gik stille til de ventende vogne. Over en dynge af kranse og blomster lyste oberstens mindetavle. En kriger af De Randers Dragoner havde fået sin dyrt fortjente hæder efter 143 års forløb.

*

Arbejdet går sin vante gang ude omkring på traditionel vis, de gode år i samfundet mærkes tydeligt, når man læser om de mange arrangementer, jubilæer m.v. - Men at vi ikke er os selv nok, fremkommer tydeligt, da vi hørte om opstanden i Ungarn i 1956 og følgerne deraf. I dansk radio og fjernsyn startes en udsendelsesserie til fordel for Ungarns-hjælpen, et storstilet arrangement, hvor målet var at skaffe mest mulig støtte til de ungarnske flygtninge. Og det kan vist siges, det lykkedes. Samvirksomheden satte en indsamling i gang, og landssekretæren, broder Parby, kunne som repræsentant for De danske Forsvarsbroderselskaber i Statsradiofonien overrække en check på godt 3.000 kr. og kunne samtidig oplyse, at der fra selskaberne direkte til giro nr. 3 var indbetalt 13.000 kr. Der var mange lovord over det opnåede resultat og glæde ved at se os repræsenteret i radio og fjernsyn ved denne lejlighed. Netop dette viste, at når vi står samlet om opgaverne, kan der nås et resultat, der er os værdigt.

Det 20. delegeretmøde i Århus 1958

Der var nu forløbet tre år siden Samvirksomhedens jubilæum i København, og der blev atter kaldt til samling. Mødestedet var hotel »Royal«, søndag den 1. juni.

Dagsordenen var ifølge lovene, og til punkt 4: »Indkomne forslag« var der fra selskaberne fremkommet en række forslag såvel til ændring af lovene samt forslag til behandling.

Dagen var indledt med, at landsbestyrelsen og formanden for Århus havde nedlagt krans i Mindelunden i Marselisborgparken. Siden samledes man med repræsentanter fra 71 selskaber i den smukke marmorsal, der var festligt udsmykket med Århus-selskabernes og Samvirksomhedens faner.

Formanden for Våbenbrødreforeningen i Århus, assurandør K. L. Padbjerg, bød alle velkommen og en speciel velkomst til general T. K. Thygesen, Vestre Landsdelskommando.

Præsidenten, broder Oliver Sandberg, fik derefter ordet og gav udtryk for, at det var godt med en righoldig dagsorden, hvilket han tog som et bevis på selskabernes livskraft, og at man var parat til at følge med tidens krav med de modifikationer, der nu engang passer bedst for de enkelte selskaber.

Efter at have mindet en række afdøde brødre, herunder specielt de tidligere præsidenter, bogtrykker J. A. Kloster og kaptajn Arne Stevns, udbragtes et leve for Majestæten, til hvem der var afsendt et telegram.

General Thygesen fik derefter ordet og bragte en tak og hilsen fra hele det danske forsvar, men som noget helt ekstraordinært dekorerede han formanden for selskabet i Ebeltoft, tømrermester Th. Petersen, med Ridderkorset.

Efter denne højtidelige stund fik præsidenten igen ordet og talte om det indtryk, det havde gjort at stå ude i mindeparken og se navnene på de mange sydslesvigere. Da der netop denne dag afholdtes årsmøder i Flensborg m. flere byer, afsendtes der med forsamlingens tilslutning en telegrafisk hilsen til de mange tusinde - der på disse møder tilkendegiver og vedstår deres danske samhørighed - med en tak for trofast grænsevagt.

Efter denne smukke indledning gik man over til det egentlige møde efter at afdelingschef A. G. Bendixen var valgt til dirigent.

Præsidentens lange og fyldige beretning samt regnskaberne for den sidste 3-års periode godkendtes.

Resultaterne af drøftelserne af de mange indkomne forslag vedr. lovændringer blev, at forslaget fra 2. kreds om et nyt punkt 9 til § 20 vedr. eksklusioner, der snarest skulle indberettes til Samvirksomheden blev vedtaget. - Forslaget fra Århus om ændring af afholdelse af delegeretmøder til hvert andet år fra nugældende hvert tredje år blev trukket tilbage, da der ikke fandtes forståelse herfor. Efter en langvarig debat blev forslaget fra Aalborg vedr. valg af præsident også trukket tilbage, da det klart blev tilkendegivet, hvorledes dette var besluttet og godkendt på delegeretmødet i Odense 1951.

Af de indkomne forslag, der ikke vedrørte lovændringer, blev forslaget fra Køge om tilskud fra selskaberne til Våbenbrødrenes Mindelegat forkastet, man mente, det var for belastende for selskabernes økonomi. Der var stemning for at føre bladets forside tilbage til den gamle stil, og Århus erklærede sig tilfreds med, at landsbestyrelsen ville have opmærksomheden henledt på bestemmelserne i Våbenbrødrenes fondats, men der kunne på nuværende tidspunkt ikke opnås tilslutning til en ændring af de bestående.

Bankdirektør C. O. Thorsen, Silkeborg, genvalgtes som revisor og nyvalgt blev guldsmed Poul Enge, København. - Som nyt mødested 1961 valgtes Odense.

Som afslutning på mødet modtog selskabernes formænd en (blå) mappe, hvis indhold viser de fordele og hjælpekilder, der stod til disposition for selskaberne, som er tilsluttet Samvirksomheden. Indholdet - mente landsbestyrelsen - ville være til stor nytte i det daglige arbejde for selskaberne ved fortsat propaganda for forsvarsbrodersagens udbredelse. - Mappen havde naturligvis et begrænset indhold (sammenlignet med de nye mapper i 1968), men det var også her af betydning, at formændene ved passende lejlighed orienterede sin bestyrelse om det brugbare indhold. - Selskaber, der ikke var repræsenteret, fik senere mappen tilsendt.

På det efterfølgende landsbestyrelsesmøde genvalgtes præsidenten og vicepræsidenten Georg Jensen.

Det blev en god dag for alle - også for damerne, som der blev udvekslet telegrafiske hilsener med. Og for de delegerede specielt et godt og sagligt møde i den rette forsvarsbroderånd.

1959

Den 11. marts fejrede vor konge og protektor sin 60 års fødselsdag. Forsvarsbrødrene ville gerne være med til at festliggøre dagen og gennem selskabernes offervilje med ekstraordinære bidrag medvirkede de til, at der oprettedes et fond til minde om dagen.

Efter allerhøjeste befaling havde Majestæten billiget, at fondens navn blev

»Kong Frederik IX's 60 års Fødselsdagsfond«

til fordel for »De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber«.

Majestæten gav ved samme lejlighed udtryk for sin glæde over, at vore selskaber på denne måde havde villet markere Majestætens fødselsdag.

Vor protektors fødselsdag blev festligholdt overalt i landet, og præsidenten, broder Sandberg, og landssekretæren, broder Parby, begge med fruer, deltog i Majestætens festforestilling i Det kgl. Teater.

*

Samme år oprettedes Grønlandsfonden af 1959, og ved indsamlingens åbning bidrog Samvirksomheden med 1.000 kr.

Soldater-mindesmærket

I vide kredse havde der været et længe næret ønske om at rejse et fælles minde for de danske, der under 2. verdenskrig faldt som soldater i de danske væbnede styrker og som frivillige i de allierede hære. - Navnene på de soldater, der faldt herhjemme, findes på meget smukke tavler, som forsvarsministeriet har ladet opsætte på kaserner og militære etablissementer. De mange danske, der faldt som frivillige i de allierede hære og hvis grave er spredt over hele jorden, har deres navne indskrevet i en mindebog, der er anbragt i Holmens Kirke i København.

I april 1956 dannedes en komité af organisationer og foreninger, der følte sig nærmest til at tage den opgave op, at sætte de faldne soldater et fælles minde. I komiteen sad som noget ganske naturligt repræsentanter fra forsvarsbrødrene med præsidenten i spidsen, og landsindsamlingen fik fuld tilslutning fra regeringen og forsvarets øverste chefer.

I overværelse af Hs. Majestæt Kong Frederik blev mindesmærket ved indgangen til Kastellet i København afsløret den 5. maj 1960 ved en meget smuk højtidelighed - på 15 års dagen for Danmarks befrielse.

Den 24. maj 1960

fejrede Deres Majestæter Kong Frederik og Dronning Ingrid deres sølvbryllup. Sølvbryllupsdagen blev en strålende hyldest til vort kongepar, der klart viste samhørigheden mellem kongehus og det danske folk.

Forsvarsbrødrenes gave: en kaligraferet skrivelse om oprettelsen af

»Kong Frederik IX og Dronning Ingrids Sølvbryllupsfond«

til fordel for »De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber« blev overrakt Majestæterne på Amalienborg af præsidenten og landssekretæren med fruer, der alle senere deltog i receptionen på Fredensborg Slot.

Samme dags eftermiddag deltog repræsentanter fra ca. 30 selskaber fra hele landet med faner i en parade på Esplanaden ved Langelinie. Efter paraden samledes alle deltagerne ved et traktement i Forsvarsbrødrenes Hus, hvortil selskabet på Bornholm, der var forhindret i at deltage, bidrog med et par kasser røgede sild. - Det blev en festlig dag, og det var rart at se den samarbejdsvilje, der blev lagt for dagen ved, at så mange selskaber medvirkede for yderligere at markere vort kongepars store dag.

Delegeretmødet 1961 i Odense

Søndag den 3. juni samledes 150 brødre fra 65 selskaber på Industripalæet i Odense, hvor mødesalen var festligt udsmykket med faner fra de fynske selskaber.

Dagsordenen var efter lovene, og der var ikke indsendt forslag til behandling på mødet.

I sin beretning kom præsidenten, broder Sandberg, ind på de ting, der rører sig i dagligdagen og havde præget de forløbne år. Om et af emnerne fra mødet i 1958, Våbenbrødrenes Mindelegat, kunne oplyses, at den forespørgende kreds havde fået sikkerhed for, at legatet administreres i våbenbrødrenes ånd, og regnskaberne forelægges landsbestyrelsen og indsendes til Forsvarsministeriet. - Soldaten og Orlogsgastens Fond virker fortsat med udlån til indkaldte værnepligtige. Hvad angår telegramfonden, der arbejder godt til fordel for vore mange nationale mindesmærker, måtte det erkendes, at der blev solgt alt for få brevmærker og telegrammer. Såfremt vi ikke modtog et årligt tilskud fra Danmarks-Samfundet, ville fonden få vanskeligt ved at opfylde sin mission. I tilknytning hertil omtaltes Danmarks-Samfundets fond, der var oprettet til at gøre Valdemarsdagen til en virkelig national festdag. Efter forslag af landsbestyrelsen var det blevet vedtaget på kredsmøderne, at selskaberne skulle yde et bidrag på 2 øre pr. medlem eller min. 5 kr. pr. selskab til dette fond. I beretningen omtaltes videre bladet Forsvarsbroderen, der var vendt tilbage til den gamle forside (som ønsket i 1958). Som fremragende medarbejdere var knyttet forsvarets øverste chefer, bladet var meget læseværdigt og i forsvarsspørgsmål ofte citeret over hele landet. - Sluttelig omtaltes 100 årsdagen for kampene ved Dybbøl 1964, hvor det er tanken at arrangere et stort stævne i forbindelse med delegeretmødet. Det var derfor besluttet over en treårs periode at opkræve 10 øre ekstra pr. medlem til dette arrangement.

En række deltagere havde ordet, og efter at broder Sandberg havde svaret på indlæggene, godkendtes beretningen. Ligeledes godkendtes regnskabet for den forløbne 3 års periode.

Der var genvalg af revisorerne, broder Thorsen, Silkeborg, og broder Breum, Køge.

Sidste punkt på dagsordenen: »Beslutning om mødested for næste delegeretmøde« kom man meget let igennem, det var for længst vedtaget at mødet skulle finde sted i Sønderborg i 1964.

Dagsordenen var udtømt, og sammenligner man dette møde med mødet ti år tidligere, fik dette et helt igennem roligt forløb, en stille dag i gode kammeraters samvær.

På det efterfølgende landsbestyrelsesmøde genvalgtes såvel præsident som vicepræsident.

Pokalskydningerne med DSL

Årene indtil 1964 går stille og roligt, måske endda for stille, idet man med beklagelse må konstatere en vis tilbagegang i medlemstallet, ja, endog ophævelse af mindre selskaber, der ikke længere kunne klare sig med de meget små medlemstal - i kamp med de ændrede forhold i det danske samfund - ikke mindst fjernsynet, der i højere grad holdt folk hjemme. Denne tendens var mærkbar overalt - ikke alene hos os, men i andre organisationer og foreninger.

En enkelt ny ting var starten i 1963 af det udvidede samarbejde med Soldaterforeningerne igennem oprettelsen af en Pokalskydning på hjemmebane på 200 meter.

På forslag af præsidenterne for de to organisationer, hofjægermester O. Sandberg og kammerherre J. Dinesen, nedsattes et skydeudvalg. Det var naturligvis med en vis skepsis man begyndte, ikke mindst da man ingen erfaringer havde at bygge på. Alle forventninger blev imidlertid fuldt indfriet med det resultat, at 450 skytter fra 53 selskaber og foreninger deltog - ligeligt fordelt på begge organisationer.

Forsvarsbrødrene vandt den første sejr - knebent - med et resultat, der ville øge spændingen ved den kommende skydning. Med sejren vandt D.F.B. den første aktie i den pokal, som forsvarsbrødrene havde skænket D.S.L. i anledning af dets 25 års jubilæum.

Der er siden kommet mange årlige skydninger, der senere er blevet udvidet til også at omfatte hjemmebaneskydning på 15 meter. Det, der dengang blev startet, har fundet grobund ude omkring i vore selskaber, og der er ingen tvivl om, at skydningerne er kommet for at blive - til gavn for skyttesagen i vore organisationer, deres foreninger og selskaber og disses medlemmer. (Samlede resultater se side 85).

100 års dagen for 18. april

Tanken om at markere denne begivenhed havde været længere fremme i vide kredse af den danske befolkning. I anledning af de forestående mindehøjtideligheder blev der af statsministeriet nedsat et udvalg - hvori også forsvarsbrødrene var repræsenteret - for at tilrettelægge det påtænkte arrangement.

Som udgangspunkt for sit arbejde havde udvalget lagt til grund, at siden genforeningen i 1920 har det været tradition, at garnisonen og den sønderjyske befolkning hvert år på Dybbøl-dagen den 18. april mindedes kampene i 1864. Denne tradition skulle overholdes i 100-året.

Det officielle program var berammet til dagene den 17. og 18. april, men det lå samtidig landsbestyrelsen meget på sinde at benytte denne lejlighed til at samle de mange brødre, der forventedes til Sønderborg, i mindet om vore forgængere: De danske Våbenbrødre. Det blev derfor besluttet at afholde en sammenkomst lørdag aften den 18. april, der skulle forme sig som en aften i den sønderjyske ånd med fælles kaffebord, taler og sang.

Da der i forbindelse hermed også skulle afholdes delegeretmøde den 19. april, lå der store opgaver forud, der skulle løses, herunder bl.a. transport, indkvartering etc. Alt blev klaret på bedste måde ikke mindst takket være DSB, der ydede rabat på billetten, men også med meget stor velvilje fra garnisonen i Sønderborg, der for brødrenes vedkommende sørgede for indkvartering og forplejning.

At dagen var henlagt til Sønderborg var naturligt, men udover landet fandtes talrige grave og mindesmærker for faldne i krigene. Derfor besluttede landsbestyrelsen, at der på samtlige forsvarsbrødres vegne - ikke blot på Dybbøl og i områderne deromkring, men på samtlige eksisterende krigergrave fra 1864 over hele landet ville der blive nedlagt kranse og blomster.

Hertil bidrog talrige af vore selskaber, men samtidig blev rundt omkring afholdt mindehøjtideligheder - før og efter 18. april. Her bør nævnes højtidelighederne i februar ved mindestenen for dragon Niels Kjeldsen ved Blåkjærskov på Vejlevejen og afsløringen af en mindetavle i Spjellerup kirke for dragon Jens Christensen, der ligger begravet i Bøffelkobbel - det minderige sted, hvortil så mange igennem årene har valfartet. I tilslutning til sidstnævnte skal fremhæves, at formanden for selskabet i Spjellerup/Smerup, gdr. J. P. Jensen, som én af de mange tusinder, der har aflagt et besøg i Bøffelkobbel, skænkede i taknemlighed for frk. Christensen 1200 kr. til et fond, hvis renter skulle gå til smykning af netop denne gravplads. For beløbet, der blev overdraget selskabet i Sønderborg, oprettedes et fond, hvis renter bruges til udsmykning af denne grav, først og fremmest den 22. februar.

Den 3. juli blev en ny mindesten indviet i Lundby for de 34, der mistede livet for 100 år siden. Stenen blev bekostet af Forsvarsbrødrenes Telegramfond og mindestensafsløringen havde samlet gæster fra nær og fjern. General Nørberg gav en skildring af den korte træfning den 3. juli 1864, og i overværelse af yderligere et stort antal af egnens befolkning afslørede forsvarsminister Victor Gram mindestenen.

18. april 1964: Konge og folk mødtes i mindet på Dybbøl

Indledningen

For forsvarsbrødrene - der var med i alle arrangementerne fra først til sidst og dertil havde et par selvstændige arrangementer - var flaghejsningen indledningen til et par begivenhedsrige dage.

På Kirketorvet stod blandt andre organisationers faner også forsvarsbroderfaner, da den smukke højtidelighed begyndte.

Der var mange børn og unge på Kirketorvet, da Sønderborgs borgmester Anders Andersen i smukke ord understregede betydningen af de nordiske frivilliges indsats under krigen 1864.

Kransenedlæggelsen

Efter denne højtidelighed fulgte en, der var om muligt endnu mere gribende. Ude i selve Dybbøl Banke nedlagde forsvarsbrødrenes præsident, hofjægermester Oliver Sandberg, og landsbestyrelsen kranse ved fællesgravene og obelisken for de skandinaviske frivillige. Det skete i overværelse af bl.a. de 24 skandinaviske gæster, forsvarsbrødrene havde inviteret til Sønderjylland i anledning af hundredårsdagen for Stormen på Dybbøl.

Blandt de 24 gæster var formanden for Den finske Reserveofficersforening, formanden for Den finske Reserveunderofficersforening, generalinspektøren for feltartilleriet i Norge og hans stabschef, chefen for Skånska Dragonregimentet og hans stabschef samt formanden for samme regiments underofficerskorps.

Efter at hofjægermester Oliver Sandberg havde nedlagt sin krans, fulgte en række andre kranse, bl.a. fra de skandinaviske gæster og fra Danmarks-Samfundet.

De tre skandinaviske faner, som paraderede under alle højtidelighederne, havde grosserer Dahls Flagfabrik skænket til Forsvarsbrødrene.

Danmarks-Samfundet, der som bekendt samarbejder nært med forsvarsbroderselskaberne landet over, var repræsenteret ved næstformanden, overretssagfører Janus Krarup. Også han nedlagde en krans og citerede ved nedlægningen de linier, der står på monumentet for de skandinaviske faldne på Flensborg Kirkegård:

— Den dyre broderpagt
er bloddøbt vorden
og kærlighedens magt
er set i Norden.

Hav tak hver broder kær!
Med sorg og smerte
begrov vi Eder her
og i vort hjerte.

1.000 kr. for hvert år siden 1864...

Om aftenen var der på Hotel »Sønderborghus« en skandinavisk aften med ca. 70 deltagere. Blandt gæsterne var de 24 skandinaviske gæster, hærchefen, generalløjtnant V. Jacobsen, chefen for Søværnet, viceadmiral S. Pontoppidan, chefen for Flyvevåbnet, generalløjtnant H. J. Pagh, chefen for Hjemmeværnet, generalmajor P. M. Digmann, departementschef C. Langseth, forsvarsministeriet m.fl.

Ved denne lejlighed overrakte forsvarsbrødrenes præsident, hofjægermester Oliver Sandberg, fire fond hver på 25.000 kroner, til minde om de unge soldater fra de skandinaviske lande, der faldt i Dybbøl Skanser for hundrede år siden.

De tre første fond blev givet til Norge, Sverige og Finland. Renterne skal hvert andet år sætte en ung soldat fra disse lande i stand til at besøge Danmark. De tre fond blev modtaget af de nordiske gæster.

Det fjerde fond blev overrakt chefen for Hæren. Renterne af det skal hvert andet år sætte en ung dansk soldat i stand til at rejse til et af de skandinaviske lande eller til et NATO-land.

Selve dagen

Selve mindedagen oprandt med samme strålende solskin, som havde gjort optakten fredag, den 17. april så velrykket.

Fra tidlig morgenstund var Sønderborg og omegnen præget af den store dag. Tusinder og atter tusinder stævnede til Dybbøl fra nær og fjern, og over hele landet sad titusindvis af medborgere ved fjernsynets skærm for at følge med i de store begivenheder.

Forsvarsbrødrenes præsident, landsbestyrelsen og de skandinaviske gæster deltog kl. 9 i mindegudstjenesten i Skt. Marie Kirke, der blev overværet af Kongen, Dronningen og de tre prinsesser, og hvor sognepræst Jørgen Rasmussen var prædikant.

Forsvarsbrødre fra hele landet var samlet med deres faner på Kirketorvet, da den kongelige familie ankom. Senere deltog de i processionen ud til Dybbøl Banker og derefter i det store folkemøde.

Folkemødet

Efter gudstjenesten kørte Kongen, Dronningen og de tre prinsesser til fællesgravene på Dybbøl. Her nedlagde Kongen en krans og senere endnu en ved mindesmærket for de nordiske frivillige.

Folkemødet åbnedes med en velkomst af amtmand C. Vagn-Hansen, Åbenrå, hvorefter kongesangen blev sunget.

Folkemødets talere var biskop H. Dons Christensen, Ribe, og statsminister Jens Otto Krag, medens garnisonskommandanten i Sønderborg, oberstløjtnant P. Aagaard Petersen sluttede folkemødet.

Mellem talerne sang den store forsamling en række nationale sange, medens fire regimenters musikkorps medvirkende.

Hans Majestæt Kongens tale på Dybbøl:

Dybbøl — intet navn i Danmark har en sådan klang. I dag har vi i dyb ærbødighed mindet dem, der faldt her på Dybbøl.

De kendte ikke »Hvad kan det nytte?« — de kendte kun ét »Gå på og hold ud«. De segnede til sidst for overmagten, men de segnede med ære, udgød deres blod for vores gamle land. Da krigen var endt, begyndte hernede en

ny våbenløs kamp — kampen for at bevare danskheden i landsdelen. Der er grund til for os i dag at tænke på de mænd og kvinder, som i 56 år sejgt kæmpede mod et fremmed herredømme — et fremmed sprog — for at bevare deres eget. Bjørnstjerne Bjørnson skrev: »Alt hvad fædrene har kæmpet, mødrene har grædt, har den Herre stille lempet, så vi vandt vor ret«. Den dag oprandt i 1920, da det danske Nordslesvig vendte tilbage til det gamle land, blev indlemmet i dette under navnet de sønderjyske landsdele.

Glæden var uendelig, vi havde fået det land tilbage, men vi tænkte også med vemod på de landsmænd, der måtte blive syd for grænsen. De kæmper videre for at bevare deres danske kultur og slægtstraditioner — og vi skal også ved denne lejlighed sende dem en varm tanke.

Vi vandt vort land tilbage — end er der en Gud foroven, der råder for Danmarks sag — jeg opfordrer alle tilstedeværende som afslutning med mig udtale: »Gud bevare Danmark«.

Der blev sagt mange kloge og gode ord af efterfølgende talere, men — det var Kongens tale, der blev stående i erindringen.



Hans Majestæt Kongen hilser på de nordiske gæster.

Mindesammenkomsten

Kl. 15 var De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber sammen med Danske Soldaterforeningers Landsråd og De Nationale Foreninger arrangør af en mindesammenkomst i Frihedshallen.

Her blev der budt velkommen af kammerherre, godsejer Jørgen Dinesen, hvorefter der blev talt af Sønderborgs borgmester Anders Andersen, generalkonsul, professor, dr. phil. Troels Fink, Flensborg, og gårdejer Hans Andersen, Kongsbjerg.

Mellem talerne blev der sunget nationale sange og spillet og sunget af henholdsvis Sønderjyllands Symfoniorkester og Radiokoret, ligesom skuespillerinde, fru Ellen Malberg fremsagde en prolog af Martin A. Hansen.

Den store mindesammenkomst afsluttedes af forsvarsbrødrenes præsident, hofjægermester Oliver Sandberg, der bl.a. udtalte:

- Mon ikke den store tilslutning — særlig af unge — som denne dag har haft til alle de store arrangementer, fortæller os, at de danske soldaters og de skandinaviske frivilliges kamp på Dybbøl også siger noget til nutidens danske kvinder og mænd?

National aften

Med mindesammenkomsten i Frihedshallen var det officielle program for højtideligholdelsen af Dybbøl-dagen forbi, men om aftenen havde forsvarsbrødrene en National Aften i »Teaterhotellet«s store sal. Her samledes 650 forsvarsbrødre fra hele landet til et ægte sønderjysk kaffebord og til nogle timers samvær omkring nationale sange og taler.

Ved den nationale aften spillede Fynske Livregiments musikkorps. Det havde tidligere på dagen — ligesom musikkorpsene fra Den kongelige Livgarde, Slesvigske Fodregiment og Prinsens Livregiment — deltaget i en lang række af dagens arrangementer, men alligevel havde musikerne endnu kræfter og energi til at yde en god medvirken til aftenens vellykkede forløb.

Aftenen åbnedes med faneindmarch og derefter fulgte en velkomsttale af præsidenten, hofjægermester Oliver Sandberg, der sluttede sin tale med at udbringe et kraftigt besvaret nifoldigt leve for forsvarsbrødrenes protektor, Kong Frederik IX.

Så stod kgl. skuespiller Palle Huld på scenen. Under åndeløs stilhed fremsagde han følgende gribende prolog — der, som det senere på aftenen blev afsløret, var skrevet af præsidenten:

Fra Slien hørtes suk og larm,
mens isen bandt de vande kolde,
men ovenfor - gevær i arm -
på vagt - soldaten stod - ved Thyras gamle volde.

Han hørte og den megen støj -
var det den hovedløse konge
der rastløs på sin ganger gennem natten fløj -
og skabte rædsel hos den arme bonde.

Nej, det var gode danske mænd,
der nat og dag forsøgte at holde strømmen åben,
de ised' - hugged', saved', skar igen,
at ingen fjende kunne komme over den,
thi Slien det var et af Dannevirkes bedste våben.

Men ak, forgæves sled man der med økse og med sav
og general de Meza måtte gi' det tunge bud:
fornagl kanoner - røm Dannevirke - drag mod Dybbøl ud,
da skælved' det i Danmark, da sørged' høj og lav.

Men følelsen var ikke sorg alene,
nej også skam og tvivl i hjertet inderst var,
thi havde ikke folket svigtet selv og ene
ladt soldaten høj som lav forlene
med vilkår, som i krigstid kun ku' gi' et svar.

Imedens hæren langsomt trak sig nord i riget
den gamle våbenbroderånd alt stærkere brød frem
og fjenden standsedes ved Sankelmark - ved Oversø,
men stadig måtte vore vige.

Indtil til sidst man rykked' ind i Dybbøls skanser,
men hvilke skanser - var de klar til kamp og stærke,
og var de det, soldaten kunne stole på,
nej ak, thi her fik vore jenser klart at mærke,
at brusten forsvarsånd for længe havde været den stærke,
men de tog fat med skovl og spade straks for her at stå.

Man rusted' sig til kamp mod overmagt og våben,
og pludselig man fik fornyet håb om sejr,
thi overalt fra vore broderlande kom en hoben
af modne mænd, der mødtes i vor lejr.

Og var det galt med landets forsvarsånd man så,
at Nordens mænd forstod, at kampen gjaldt
at skulle Danmarks, måske Nordens, fremtid sikres og bestå,
så var det nu ved Dybbøl, der sku' ofres alt.

De kom fra Finlands skove - Norges fjelde,
de kom den lange vej og skabte håb hos os,
med vore svenske brødre viste de en trods
mod fjendens overmagt og fjendens overvælde.

Og hæren fyldt med forsvarsvilje fik nyt mod,
og under våbenbrødres motto man forstod,
at her ved Dybbøl gjaldt kun et for alle mand
at kæmpe: Med Gud for Konge og Fædreland.

Man gjorde klar til kamp, udbedred' skanser - volde,
mens fjenden nærmed' sig ad dunkle gange,
moralen høj hos vore jenser, man sang danske sange,
og selv om vagterne var drøje, lange,
var tvivlen ej i sind og hjerterne ej kolde.

Og dag og nat så hamred prøjsernes kanoner
mod Sønderborg, mod skanserne, mod mænd - mod heste - trods
og alle vore - mandskab og befalingsmænd forstod de toner,
de vidste kampen nær mod fjendens bataljoner
og håbed på som før, at lykken var med os.

I skanse 2 hos Castenskjold og Anker
ej fjenden tillod megen hvile eller ro,
en afløsning bag skansen man skænked ingen tanker,
man ville være med til kamp på Dybbøl banker
og ville være stolt af føring af de to.

Ja, overalt var ånd og tone prima iblandt vore soldater,
og tillid havde man til chef, til overmand,
kun mangled' tro til styret i vort land,
der havde svigtet forsvarsviljen helt for andre resultater.

Dagene skred hen - man vented' spændt, hvad skete her,
den 18. april om morgenen svaret kom -
de prøjsiske kanoner holdt på én gang inde
i øjeblikket som
det myldred' op med fjender ganske nær.

Og nu begyndte stormen - den kamp, hvorom der overalt gik gny
og fjenden bed sig fast - han havde bedre våben,
og efter hidsig kamp - skanserne var taget, vejen åben,
men hæren havde kæmpet bravt og havde bevaret sit ry.

Ja, herom vidner stolt i dag de mange mindestene
»hier ruhen zwei hundert zwei und zwanzig tapfre Dänen«
her faldt du Plat - her hviler atter andre,
og sådan kan vi blive ved på Dybbøls jord at vandre.

Måske i skanse fire vi skulle lidt læng're dvæle,
der skabtes sikkert den dag Forsvarsbroderånd,
thi Michael Gjørup, han var chef der, bag de sønderskudte pæle,
i København han senere knytted' Våbenbroder-Forsvarsbroderbånd.

Hvor blev de af, de helte mange her fra Dybbølstriden,
blev de belønnet, fik de kors, medaljer og pensioner.
Ak nej - de vendte hjem i stilhed uden stolte toner,
de danske våbenbrødre samlede dem siden.

Der leved' de deres liv så rigt på minder,
der fik de støtte, der mærked's broderskabets ånd,
og iblandt vore første mænd vi alle steder finder
de gamle Våbenbrødre med en udstrakt hånd.

De tog sig af os unge Forsvarsbrødre overalt,
vi havde fælles idealer, fælles mål,
at skulle Danmark atter mærke kampens bål,
da havde vi lovet dem at stille, når det gjaldt.

Og vi kom ud igen for fremmed vold og vælde,
og vore værn tog kampen op igen trods ringe vilkår,
trods slendrian fra rigets styre gennem år
ej svigted' dansk soldat ved Hoptrup - Haderslev og Søgaard,
men forsvarets mænd, de danske forsvarsbrødre, vil fortælle
at vi gav Våbenbrødrene, vore forfædre, et løfte,
som til dato vi har holdt:
at styrke og bevare forsvarsviljen i det danske folk.

Senere på aftenen stod Palle Huld igen på scenen, denne gang for at læse det berømte kvad om »Sven Dufva« og fortælle nogle muntre historier.

Ind imellem havde de sammensluttede danske forsvarsbrødres sangkor haft scenen i besiddelse og sunget fire nationale sange: Som en rejselysten flåde, Moders navn er en himmelsk lyd, Slumrer sødt i Slesvigs jord - og Syng for dem dernede.

Soldaternes uddannelse må være krævende

Aftenens hovedtaler var chefen for Hæren, generalløjtnant V. Jacobsen, der i en historisk redegørelse gennemgik forholdene mellem Hæren og befolkningen gennem tiderne. Hærchefen understregede, at først med oprettelsen af den nationale hær efter det folkelige røre i det forrige århundrede var der virkelig opstået et gensidigt tillidsforhold mellem folk og forsvar. Indtil da havde Hæren levet sit eget liv og bestået af hvervede soldater, der ofte frygtedes lige så meget af befolkningen som af landets fjender.

Tid efter anden er der dog en tendens til at ville betragte enhver hård træning som urimelig, sluttede hærchefen dette afsnit af sin tale: Jeg appellerer til alle forsvarsbrødre og til alle andre venner af det danske forsvar om at hjælpe os, når forsvarets personel udsættes for urimelig og usaglig kritik.

Til slut kom hærchefen med nogle aktuelle betragtninger, og sagde bl.a.:

- Uddannelsen af den danske soldat må nødvendigvis være krævende. De ansvarlige ledere af det danske forsvar ville svigte deres pligt, hvis de af frygt for kritik gik ind for en blødsøden uddannelse og træning, thi det blev de unge soldater, der i givet fald ville komme til at betale derfor, hvis det en dag blev alvor.

Men lige så lidt som der skal være tvivl om, at vi agter at give de unge soldater en realistisk uddannelse, lige så lidt skal der være tvivl om, at forsvarets chefer på alle trin griber ind, hvis der sker tilfælde af overgreb over for mandskabet.

Hærchefens kraftige tale blev hilst med stærkt bifald, og det var med enig tilslutning fra forsamlingens side, at præsidenten, broder Oliver Sandberg, takkede hærchefen for talen og gav tilsagn om, at alle Danmarks forsvarsbrødre nu som før vil virke for at styrke og bevare forsvarsviljen i det danske folk.

Fanebånd

Inden hærchefen forlod talerstolen, hæftede han et fanebånd på Samvirksomhedens fane. På fanebåndet står »1864 De Danske Våbenbrødre. 1964 De Danske Forsvarsbrødre. Dybbøl 18. april«.

Da det nye fanebånd var påsat og fanen atter blev rejst, gik scenens bageste tæppe til side, og man kunne nu se en skov af forsvarsbroder-faner, der alle bar det tildelte, smukke nye fanebånd.

For Konge og Fædreland

Det vellykkede møde på »Teaterhotellet« var det sidste arrangement, de mange forsvarsbrødre deltog i, inden de om søndagen vendte tilbage til deres hjemstavn - bortset naturligvis fra de, der blev i Sønderborg for at deltage i delegeretmødet.

Aftenen sluttede så godt som den var begyndt. Efter fællessangen »Vort hjem, du danske jord« rettede præsidenten, en tak til alle, der havde været med til at gøre dagen til den storstilede mindedag, som den var blevet.

Og til sidst sang man så tredje vers af Forsvarsbrødrenes Sang, der slutter med de stolte ord:

...og sender løsenet fra mand til mand
»Med Gud for Konge og for Fædreland«.

Delegeretmødet den 19. april

på Sønderborghus - i tilslutning til de store foregående mindehøjtideligheder - var som altid i overensstemmelse med lovene. Men det der mest prægede debatten, var spørgsmålet om CF'ernes optagelse, vort blad »Forsvarsbroderen« og vedtagelse af ændringer af vore love.

Præsidentens beretning var naturligvis præget af forberedelserne til de seneste dages omfattende arrangementer, hvor også vi forsvarsbrødre i meget høj grad havde været med i den officielle tilrettelæggelse.

Beretning såvel som regnskaber blev godkendt.

Under punkt 4: »Forslag« godkendtes først forhøjelsen af kontingentet fra 25 øre til 35 øre. Dernæst drøftedes landsbestyrelsens forslag til lovændringer - en såkaldt modernisering eller à jourføring af de bestående love fra 1945. Et udvalg bestående af vicepræsidenten, broder Georg Jensen, samt kredsformændene fra 2. og 8. kreds, henholdsvis broder Poul Nisgaard og broder K. L. Padbjerg samt landssekretæren, broder Parby, havde siden foråret 1963 arbejdet intenst med det forud udsendte lovkompleks - der var udarbejdet således, at det fortsat var i pagt med Samvirksomhedens traditioner og nutidens ånd - under hensyntagen til vor formålsparagraf og selskabernes trivsel.

Herunder blev i § 3 bestemmelsen om danske statsborgere i Sønderjylland, der p.g.a. deres statsborgerskab tvangsmæssigt havde aftjent deres værnepligt i den tyske krigsmagt, slettet - med den motivering, at de yngste fra 1914-18 alle var ca. 65 år og derfor havde haft tid nok til optagelse. - Yderligere bekræftede delegeretmødet med mere end 2/3 majoritet de fremlagte lovændringsforslag. Det blev herunder en bekræftelse af uafstemningen om Civilforsvarskorpsets optagelse (under § 3), ændringen i § 35 af »skal« til »bør« grundet selskabernes suverænitet - en ret så væsentlig beslutning.

I det efterfølgende landsbestyrelsesmøde genvalgtes præsident og vicepræsident med akklamation.

I anledning af Hds. kgl. Højhed prinsesse Anne-Maries bryllup med Hs. Majestæt Kong Konstantin XIII, Hellenernes konge, den 10. september 1964, sendte Samvirksomheden sammen med Danmarks-Samfundet et sølv-kaffeservice.

*

De efterfølgende år indtil næste delegeretmøde forløb på traditionel vis, og derfor mindre bemærkelsesværdigt. Måske skal nævnes, at en påtænkt Forsvarsbrodervisit hos The Ancient and Honorable Artillery Company of Massachusset, Boston, en af USA's ældste veteranorganisationer, ikke kunne gennemføres grundet krigen i Vietnam. - Mere fremherskende var forholdene omkring Danmarks forsvar, hvor en artikel som overskrift har ordene: »Forsvarsordningen af 1960 blev heller ikke gennemført«. Der kom i 1966 et forsvarsforlig i hus, men det var præget af besparelser og gav værnene en særdeles anspændt økonomi. Dette gav anledning til en leder i »Forsvarsbroderen« med overskriften: »Frihed er det bedste guld«. Det var, ligesom disse magtfulde ord havde mistet sit tag i os danske. Ganske vist synger vi herom, når lejlighed gives, men indholdet er ligesom uden forbindelse med den velfærdsstat, de sidste årtiers inflation har bragt os.

Delegeretmødet i København 1967

faldt sammen med byen Københavns 800 års jubilæum, hvilket bl.a. gav sig kendeligt udtryk i, at de fremmødte delegerede efter mødet modtog et erindringsglas med DFB monogram og 800 års symbolet.

Dagsordenen fulgte lovene og i sin beretning dvælede præsidenten sig specielt ved højtidelighederne i 1964, der for alle deltagende havde været en meget stor oplevelse. I 1966 var der af Dybbøl-fondene uddelt legater til repræsentanter for de nordiske lande. Som noget meget glædeligt omtaltes også den store interesse, man rundt i landet viste vore skyttestævner på 15 m og 200 m. Det var værdifuldt at konstatere, at det vigtigste var ikke at vinde, men at være med - det olympiske motto. Dette var også gældende i den årlige skydning med Soldaterforeningerne.

Sluttelig redegjordes for indstiftelsen af det nye hæderstegn: Forsvarsbrødrenes Fortjenstmedalje. Statutterne herfor var godkendt på et forudgående landsbestyrelsesmøde, og delegeretmødet vedtog det fremlagte forslag.



Forsvarsbrødrenes Fortjenstmedalje

Som revisorer valgtes broder Børge Olsen, Helsingør, og broder Svend Jørgensen, Århus, og det besluttedes at afholde næste delegeretmøde i Århus 1970. - På et efterfølgende landsbestyrelsesmøde genvalgtes præsident og vicepræsident, henholdsvis broder O. Sandberg og broder G. Jensen for de kommende tre år.

Kort efter delegeretmødet, den 10. juni, blev tronfølgeren Hds. Kgl. Højhed Prinsesse Margrethe viet til Hs. Kgl. Højhed Prins Henrik.

Tronfølgerens bryllup blev ikke kun en københavner-begivenhed, hele landet fulgte denne festdag i radio og fjernsyn.

Forsvarsbrødrenes gave til brudeparret bestod i seks sølvtallerkener, men derudover markedes dagen ved en faneparade i Bredgade ved Sct. Annæ Plads. Heri deltog 80 brødre med faner - repræsenterende 40 selskaber, ikke blot fra Sjælland og Lolland-Falster, men helt fra Jylland. Efter »aftrædningen« i Gothersgade samledes alle i Kongesalen i Forsvarsbrødrenes selskabslokaler, hvor Samvirksomheden var vært ved en lille middag. Desværre var tiden alt for knap - mange havde en lang rejse hjem, men for alle deltagende brødre blev dagen en stor oplevelse.

1968

Den 1. januar passerede De danske Våbenbrødres mindelegat sit 25 års bestående. I de forløbne år var der uddelt 410.000 kr. i understøttelser til brødre og enker efter faldne i 1940 og 1943. Jubilæet blev markeret på dagen for den kongelige konfirmation i oktober med kransenedlæggelser og en sammenkomst, hvori deltog mindelegatets bestyrelse og repræsentanter fra D.F.B.s landsbestyrelse.

Den 3. februar blev Hds. kgl. Højhed Prinsesse Benedikte viet til Prins Richard til Berleburg, i hvilken anledning præsidenten og landssekretæren på Amalienborg overrakte det kongelige brudepar seks vinkander med sølvlåg.

Forsvarsbrødrenes mapper

udkom i efteråret 1968 og var en afløser af den »blå« formandsmappe, der blev udleveret til formændene på delegeretmødet i Århus i 1958. Denne »forgænger« havde igennem årene frembragt ønsker om en udvidet opslagsbog og et »redskab« til brug i det daglige arbejde.

I Samvirksomheden var man klar over et sådant behov, men skulle det være fyldestgørende, var det et arbejde, der ikke lod sig gennemføre helt så let. Der gik således mere end et år for landssekretæren med bistand af kredsformanden for 8. kreds, broder Padbjerg, før det endelige resultat kunne foreligge. Det var hen ad vejen blevet så omfattende - ca. 175 sider - at man valgte at inddele det i 2 bind: »Forsvarsbrødrenes Mapper I og II«, i dannebrogsfarver: røde med hvidt monogram.

Interessen ude omkring var så stor, at oplaget på 300 sæt i det væsentligste blev solgt. Opgaven var løst, bestyrelserne havde fået et materiale, der kunne klare mange problemer, og redaktørerne kunne glæde sig ved mange lovord for deres indsats.

Siden hen - i årene 1975 og 1978 - er mapperne suppleret med yderligere materiale, således at indholdet til stadighed kan være à jour og give oplysninger om, hvad der rører sig indenfor Samvirksomheden.

Hs. kgl. Højhed Prins Henrik ærespræsident

Det var en stor ære for Samvirksomheden at modtage meddelelse om, at Prins Henrik havde påtaget sig hvervet som forsvarsbrødrenes ærespræsident. En deputation fra landsbestyrelsen bestående af præsidenten, broder Sandberg, vicepræsidenten, broder Georg Jensen, kredsformanden for 8. kreds, broder K. L. Padbjerg, og landssekretæren, broder Parby, blev modtaget på Amalienborg den 3. oktober 1969 og overrakte Prinsen æreskæden.



Ved overrækkelsen:
Fra venstre ses Georg Jensen, præsidenten, Prins Henrik, landssekretæren og K. L. Padbjerg.

Delegeretmødet

i Haderslev den 7. juni blev en oplevelse for alle, der deltog i det, og det skyldtes i første linie den historiske baggrund, 50-året for genforeningen i 1920, der dannede rammen om dette års landsstævne. Både formen og indholdet gav stærkt udtryk for mindeårets betydning og anerkendelse af sønderjydernes trofasthed og udholdenhed i kampen for danskhedens bevarelse under trange kår. Just dette blev stærkt fremhævet fra mange sider, ikke mindst som eksempel for nuværende og kommende slægter.

Ved selve delegeretmødet, som holdtes på Harmonien, bød formanden for Haderslev-selskabet, redaktionssekretær Chr. Petersen, på en meget smuk måde velkommen til Haderslev. Han gav udtryk for taknemlighed over, at man netop i år havde besluttet at holde delegeretmødet i Haderslev og med Haderslevegnen i centrum.

Samvirksomhedens præsident, hofjægermester Oliver Sandberg, aflagde en god og fyldig beretning om virksomheden og om de opgaver, der var løst. Såvel præsidenten som hans sekretær, regnskabsfører Erik Parby, København, blev stærkt hyldet for dygtigt og for forsvarsbrodersagen betydningsfuldt arbejde.

Efter præsidentens beretning var der mange indlæg, bl.a. om selskabernes deltagelse i dagens debat og tidsskrifter til støtte for forsvarsviljen i vort folk.

Der blev ligeledes gang på gang givet udtryk for glæde over og tilfredshed med den gode bistand, selskaberne modtog fra samvirksomhedens ledelse.

Forskellige forslag var til behandling, således havde Forsvarsbroderselskabet i Århus stillet forslag om en ændring af den nuværende kredsinddeling til at skulle følge de nye amtsgrænser. Selskabets formand, assurandør K. L. Padbjerg, redegjorde for forslaget, som imidlertid blev udsat til nærmere overvejelse. Efter den stemning, der herskede, vil det antagelig vare en del år, før et sådant forslag kan vinde flertal.

Da Samvirksomhedens driftsudgifter igennem de senere år er blevet stærkt forøget og samtidig store opgaver skal løses i de kommende år, vedtoges det at forhøje kontingentet fra 0,50 kr. til 0,75 kr. pr. medlem, dog således, at der, såfremt det skønnes nødvendigt, kunne opkræves indtil 1,00 kr. i årene indtil næste delegeretmøde.

Endelig erklærede delegeretmødet sig indforstået med, at næste delegeretmøde først afholdes i 1974, hvis landsbestyrelsen er enige om, at der er rimelige grunde for en sådan udsættelse.

Såvel beretningen som regnskabet godkendtes.

Under mødet overrakte præsidenten forsvarsbrødrenes højeste udmærkelse, æreskorset, til redaktionssekretær Chr. Petersen, der foruden at være formand for Haderslevselskabet i snart 20 år, tillige er formand for den sønderjyske kreds.

Efter mødets afslutning fik de delegerede repræsentanter overrakt et glas med D.F.B. initialer og de slesvigske løver samt inskription som en hilsen fra Samvirksomheden til minde om dagen og i anledning af 50-året for genforeningen.

Selskabets formand, broder Chr. Petersen, tolkede ved den afsluttende sammenkomst på Harmonien de følelser, der rørte sig i den sønderjyske landsdel. Vi ikke alene lyttede, men vi følte, »at byens hjerte slår, som det slog for Danmarks rige gennem tusind år«.

Da vi drog hjem, tog vi dette lyse minde med.

Efter delegeretmødets afslutning holdtes et kort landsbestyrelsesmøde, hvor såvel præsidenten, hofjægermester Oliver Sandberg, København, som vicepræsidenten, salgsinspektør Georg Jensen, Odense, genvalgtes.

50 års genforeningsfesten den 11. juli i Kongeskansen på Dybbøl

Mange tusinde - 30 måske 40.000 - var den 11. juli samlet i Kongeskansen på Dybbøl Banke tillige med kongefamilien til den store genforeningsfest i anledning af 50-året for den dag, da sønderjyderne på samme sted gav kong Christian X håndslag på, at de ville være ham og Danmark gode og tro døtre og sønner.

Der var mange med, som oplevede den store dag, men det sås klart, at det var de yngre og de mange helt unge, der prægede den store skare. Der var så afgjort en glæde at konstatere, netop i en tid og vel særligt i jubilæumsåret for befrielsen og genforeningen, hvor der har lydt røster om, at den tid er forbi, hvor sådanne mindedage skal fejres.

Landsdelen og i særlig grad Sønderborgegnen havde fra morgenstunden klædt sig i rødt og hvidt, overalt vajede flag ved flag, og også »Smertens Vejen« fra Sønderborg til Dybbøl var hegnet af Dannebrog, der smældede i den kraftige blæst.

Dagen indledtes med festgudstjenesten i Sct. Maria Kirke, som blev overværet af kongefamilien, og hvor biskop Th. Kragh, Haderslev, talte til det fyldte kirkerum af indbudte, heri bl.a. forsvarsbrødrenes præsidium og bestyrelsen i Sønderborg.

Et betydningsfuldt indslag og optakten til det store folkestævne på Dybbøl var den vældige faneborg af ca. 600 faner fra alle egne af landet. Forsvarsbrødrene deltog med hen ved hundrede faner under dygtig ledelse af major Schmidt, Haderslev, og anført af Den kgl. Livgardes tambourkorps. Det var et imponerende syn at se disse mange



Forsvarsbrødrenes faneborg på vej mod Dybbøl.

faner, der strakte sig et langt stykke af den godt 3 km lange vej til Skansen. Og ikke mindst lagde man mærke til, med hvilken ærbødighed især de gamle sønderjyder hilste fanerne under marchen.

Betagende var det også at se, da fanerne stod opstillet på volden, der kransede skansen. Specielt skal her fremhæves, at vore faner på lang afstand kunne skelnes fra alle andre ved fanebåndene, der skænkedes de deltagende selskaber i Dybbøl-højtideligheden den 18. april 1964.

Kong Frederik IX's død

Kort før sit 25 års regeringsjubilæum, den 14. januar 1972, afgik Kong Frederik ved døden.

Ved en meget smuk højtidelighed tog det danske folk afsked med sin konge, og for os forsvarsbrødre der deltog vil dagen i særlig grad stå klart i vor erindring.

På en værdig måde viste vi vor afholdte protektor den sidste ære, idet ca. 140 brødre, repræsenterende 65 selskaber fra København, Nordsjælland, Fyn, Lolland-Falster, Møen, Bornholm og Jylland, paraderede med faner på den sidste strækning af sørgeruten i København - lige overfor hovedbanegården. I Roskilde var godt 50 brødre, repræsenterende 25 selskaber fra de sjællandske 2. og 3. kredse, opstillet på domkirkepladsen.

Vi der deltog fornemmede det smukke og stemningsfulde, men sikkert mange andre, der fulgte bisættelseshøjtideligheden i TV, kunne ikke undgå at lægge mærke til den markante repræsentation af faner fra vore selskaber og måske specielt Samvirksomhedens fane, der gang på gang tonede frem på skærmen under transmissionen fra domkirken.

Efter faneparaderne samledes de mange brødre til mindehøjtideligheder henholdsvis i Forsvarsbrødrenes Hus, København, og Håndværkerforeningen i Roskilde, hvor der holdtes taler for Kong Frederik IX og Dronning Margrethe.

Fra Samvirksomheden var der sendt en krans til kongens båre i Christiansborg Slotskirke, ligesom der var sendt kondolencetelegrammer til Hds. Majestæt Dronning Ingrid og Hds. Majestæt Dronning Margrethe den 2.

Hendes Majestæt Dronningen protektor

Efter H.M. Kong Frederik IX's død forespurgte landsbestyrelsen i skrivelse af 1. marts s.å., om Hendes Majestæt Dronningen ville overtage protektionen for De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber.

I skrivelse af 10. maj meddelte kabinetssekretariatet, at Hendes Majestæt Dronningen med glæde overtager denne protektion.

Vi forsvarsbrødre blev stolte og glade over, at Hendes Majestæt Dronningen viste os denne store ære.

Kong Frederik IX's mindefond

Samme år kunne landsbestyrelsen meddele, at Hendes Majestæt Dronningen efter vor ansøgning har tilkendegivet som sit ønske, at der for de midler, der som planlagt blev indsamlet blandt forsvarsbrødrene i hele landet i anledning af kongens 25 års jubilæum, er oprettet et

Kong Frederik IX's mindefond

til støtte for forsvarsbrødrenes nationale arbejde.

Fonden er ved oprettelsen på kr. 50.000 i 7 pct. Østifternes Kreditforeningsobligationer.

1973

Mindestenen for Kong Frederik IX — udtryk for hjertebånd

Lyn og torden og skybrud prægede afsløringen af mindestenen for Kong Frederik IX i Gråsten lørdag den 7. juli. Ingen af de mange, der overværede højtideligheden, vil glemme den, thi selv om vejret tvang arrangørerne til at udsætte arrangementet til det værste var overstået, og selv om alle var drivende våde ind til skindet, så blev det alligevel en stund, som alle havde forestillet sig, den skulle blive: såre enkel i kongehusets ånd, men varm og hjertelig. Og solen skinnede da også, da Dronning Ingrid, Prinsesse Benedikte og den kongelige families yngste lagde buketter foran mindestenen.

Det var ikke kun Gråstenere, der var mødt op til mindestenafsløringen, der var folk fra hele landsdelen, og man så også kendte ansigter fra Sydslesvig. Prinsens Livregiments Musikkorps fra Viborg spillede allerede inden højtideligheden begyndte, for ligesom at varme publikum op.

Efter at formanden for selskabet i Sønderborg, grosserer Math. Lorenzen havde budt velkommen til Gråsten og udbragt et leve for den kongelige familie, sang forsamlingen »Kong Christian«.

Forsvarsbrødrenes præsident, hofjægermester Oliver Sandberg holdt derefter afsløringstalen:

- Deres Majestæt - Deres Kongelige Højhed, ærede gæster.

Det er De danske Forsvarsbrødre - og især Forsvarsbrødrene i Sønderjylland en stor ære - at være de første i vort land, der får lov til at sætte et minde i bronze og sten for Hans Majestæt Kong Frederik d. IX - vor protektor gennem omtrent 25 år, og vi takker Deres Majestæt for tilstedeværelsen her i dag. Vi tager det som et bevis på, at vi på denne måde kan være med til at bevare mindet om vor ranke retlinede konge til sene tider hernede i den sønderjyske landsdel, som vi ved, vor protektor holdt så usigeligt meget af.

Der er mange, der har arbejdet med denne sag, og alle skylder vi en hjertelig tak - Sønderborg selskabets energiske formand, broder grosserer Lorenzen, og alle de sønderjyske selskabers bestyrelser, alle der har bidraget på den ene eller anden måde til planens gennemførelse og ikke mindst billedhugger Harald Salomon, der har udformet relieffet. En særlig tak vil Forsvarsbrødrene gerne rette til de institutioner og firmaer, der har hjulpet os i økonomisk henseende, ligesom vi takker alle myndigheder hernede for god forståelse for vor plan, uden deres støtte havde denne dag været umulig at gennemføre.

Deres Majestæt - De danske Forsvarsbrødre er direkte efterkommere af De danske Våbenbrødre - mænd - der alle havde deltaget i vore sønderjyske krige, og disse selskaber af gamle soldater har nu i langt over 100 år haft regenten som protektor og på mange forskellige måder mærket den kongelige bevågenhed, og en af vore bærende formålsparagraffer er: at styrke kærligheden til regent og fædreland. I de næsten 25 år, vi danske Forsvarsbrødre havde æren og glæden at have Hans Majestæt Kong Frederik d. IX som protektor, havde vi ved mange forskellige lejligheder mulighed for at vise, hvor Majestæten havde nogle af sine mest trofaste undersåtter. Det kom vel navnlig frem ved 100 års dagen for 6. juli 1949 - og ved 100 års dagen den 18. juli 1964, og aldrig vil vi glemme vor konges spontane og magtfulde tale hin dag på Dybbøl Banke.

Derfor er vi glade for at kunne rejse denne mindesten hernede i den sønderjyske landsdel - ved det slot, hvor Deres Majestæter tilbragte en stor del af året. Jeg afslører hermed denne mindesten rejst af de sønderjyske Forsvarsbrødre, idet jeg udtaler:

Æret være Kong Frederik d. IX's minde.

Assisteret af formændene for Forsvarsbrødrene i Åbenrå og Tønder, frugthandler Viggo Jensen og fabrikant Kr. Lausen, foretog Oliver Sandberg efter sin mindetale afsløringen af mindestenen.

Synligt bevæget fulgte Dronning Ingrid og Prinsesse Benedikte det højtidelige ceremoniel, da Dannebrog, der hidtil havde dækket stenen med Kong Frederiks relief, langsomt blev fjernet, fanerne sænkedes og musikken spillede.

Så lød fællessangen »Kongernes Konge«, og der blev nedlagt kranse af præsidenten og formanden for selskabet i Haderslev, major Erik Andersen.

Kredsformanden, redaktionssekretær Chr. Petersen, Haderslev, bragte en tak til alle som havde bidraget til, at tanken om denne mindesten kunne virkeliggøres og udtalte sluttelig:

Et gammelt ord siger: Når mennesker tier, skulle stenene tale...

Johs. V. Jensen har sagt det med andre ord, men i samme betydning:

Henfarne slægter forglem dem ej,
i arv de gav dig en ædel gave!

Vor gave og arv som folk og nation bygger på det bedste af det, henfarne slægter efterlod os, det vil sige værdier, det nok er værd at værne om og som pålægger os forpligtelser, vi må kendes ved og påtage os for ret at kunne tjene Danmark og det danske fællesskab.

Denne sandhed har også Kong Frederik IX nu og da peget på og mindet os om - ved forskellig lejlighed og på forskellig vis, men altid, så mening og betydning ikke var til at misforstå. Det vil vi tænke på i dag.



Indskriften på stenen:

Frederik IX
Danmarks Konge
1947 - 1972

Rejst af
De danske Forsvarsbrødre
i Sønderjylland

Og måtte så stenen, vi satte her, til sene tider tale og minde kommende slægter - ikke alene om sønderjyske forsvarsbrødres taknemlighed, men stå der som udtryk for hjertebånd, der binder denne landsdels danske befolkning til Danmarks kongehus og dermed til arven og de forpligtelser, vi må ind under for i alvor at kunne yde vor del til udbygning og til bevarelse af et frit og lykkeligt Danmark.

Hr. borgmester! Med dette ønske er det mig en meget stor glæde nu at måtte overdrage denne mindesten i Gråsten kommunes, i min barndomsbys varetægt og vide, at den er i gode hænder.

Borgmester A. A. Matthiesen takkede på Gråstens vegne og lovede, at man fremover ville hæge om den kostelige gave, mindestenen er.

Efter at den store forsamling havde sunget »Altid Frejdig«, gik Dronning Ingrid med Kronprins Frederik og Prins Joachim ved hånden ledsaget af Prinsesse Benedikte med Prins Gustav og Prinsesse Alexandra ved hånden frem til stenen, hvor prinserne og prinsessen som de første lagde blomster ved mindestenen for deres morfar.

Efter afsløringsceremonien var Gråsten kommune vært ved en reception på Gråsten rådhus.

På hotel Gråsten samledes repræsentanterne for de sønderjyske selskaber ved et kaffebord, hvor præsidenten endnu engang bragte en tak for den indsats, der her var ydet.

Modtagelse på Gråsten Slot

Forud for højtideligheden blev præsidenten, landssekretæren, kredsformanden og formændene for de sønderjyske selskaber modtaget af Dronning Ingrid, hvor Hendes Majestæt gav udtryk for sin taknemlighed og glæde for rejsningen af mindestenen.



Den kongelige familie lægger blomster ved mindestenen.

1974

Den 29. januar kunne Samvirksomhedens landssekretær og hovedkasserer, Erik Parby, fejre sit 25 års jubilæum. Dagen blev markeret ved en reception, hvortil der var stort fremmøde, ligesom der indløb talrige gaver og lykønskninger. Ved landsbestyrelsens frokost for jubilaren med frue overrakte præsidenten - for midler indsamlet blandt selskaberne - en smuk gavecheck, idet han samtidig tolkede sin tak for det meget nære og gode samarbejde igennem de mange år.

Delegeretmødet i Århus den 9. juni — En epoke slut

Jubilæumsdelegeretmødet, det 25. i rækken, blev afholdt på Unge Hjems Højskole i de smukke Skåde Bakker udenfor Århus.

Ikke alene var det et jubilæumsstævne, men det var samtidig bemærkelsesværdigt derved, at vi skulle tage afsked med en præsident, der ved samme lejlighed kunne runde sit eget 25 års jubilæum.

Der var til mødet indgået en række forslag til drøftelse fra såvel landsbestyrelsen som fra selskaber og kredse, så det var med store forventninger, man stævnede mod Århus.

Landsbestyrelsens forslag var af mere lovmæssig art, men andre forslag kunne godt give anledning til en del diskussion og blive skelsættende for Samvirksomheden fremover.

Det var derfor af afgørende betydning, at vi som angivet i lovene var beslutningsdygtige. Det lykkedes, og vi kunne fortrøstningsfuldt se frem til, at de afgørelser, der måtte blive truffet var parlamentarisk korrekte.

Søndagen oprandt, gæster der strømmede til blev modtaget med musik fra Hjemmeværnets orkester, en festlig optakt. Vejret var ideelt for en skovtur, og kort før mødets start afsendtes busser med vore damer til en rundtur i Århus og omegn. Det var en meget interessant og oplevelsesrig tur, og det skal fremhæves, at et indslag heri var, at vor præsidentfrue, Elsie Sandberg, nedlagde en buket rød-hvide blomster i Mindelunden.

Ved samme tid som damerne afsendtes, begyndte vort delegeretmøde med, at fanen til tonerne af fanemarchen blev ført ind, hvorefter forsamlingen sang: »Der er ingenting, der maner«. Formanden for Århus, broder Padbjerg, bød velkommen til Århus og overrakte præsidenten en faneplade, som en hilsen fra Århus-selskabet til Samvirksomheden til minde om dagen.

Herefter fik præsidenten, broder Sandberg, ordet, og efter en kort omtale af betydningen af disse delegeretmøder motiverede han et nifoldigt leve for Hds. Majestæt Dronningen, der efterfulgtes af »Kong Christian«.

Som foreslået af Århus blev major Erik Andersen, Haderslev, valgt til dirigent og kunne indledningsvis konstatere delegeretmødets rettidige indvarsling.

Præsidenten fik derefter ordet for beretningen, der var optrykt i bladet og blev uddelt på mødet. Det blev ganske naturligt et tilbageblik over de mange begivenheder i de forløbne fire år: 50 året for genforeningen i 1970, Kong Frederik IX's død og Dronning Margrethes overtagelse af hvervet som protektor. Under de mange interne anliggende omtaltes vicepræsidenten gennem 24 år, broder Georg Jensen, der ved sin død i 1972 afløstes af kredsformanden i 8. kreds, broder, assurandør K. L. Padbjerg, Århus. Telegramfonden var nu helt underlagt landsbestyrelsens regi, og de fem fonds - oprettet for bl.a. at vise vort ansigt udadtil: Braine-fonden af 11/11-1962 til fordel for en fransk officer og de 4 Dybbøl-fond af 18. april 1964 til fordel for befalingsmænd fra Danmark, Finland, Norge og Sverige var nu nået op i en sådan størrelse, at der hvert andet år kunne uddeles 6.000 kr. - Præsidenten kom også ind på lands- og pokalskydningerne, og naturligt også vort blad, der i det sidst forløbne år havde haft flere problemer - også af økonomisk art. Broder Sandberg stillede forhåbninger om, at der viste sig en løsning, så vi kunne bevare dette bindeled mellem selskaberne.

I forbindelse med omtalen af afsløringen af mindestenen i Gråsten for kong Frederik IX, kaldte han broder Math. Lorenzen, Sønderborg, til talerstolen, hvor han overrakte ham æreskorset som tak for hans mangeårige arbejde i den sønderjyske landsdel.

Broder Sandberg sluttede sin beretning med at rette en varm tak til alle sider for samarbejdet i de 25 år, han havde været i spidsen som præsident.

Til præsidentens beretning var enkelte indlæg og sluttelig bragte broder Parby en tak til selskaberne for de hilsener, der ved de forskellige lejligheder inden for de sidste par år var sendt ham. Han omtalte i enkeltheder de 25 år af sit virke og takkede sluttelig broder Sandberg for det ganske specielle samarbejde og gav ham som en erindring herom »Danmarksmedaljen 1974«, der passende kunne symbolisere noget af DFB: Den gamle Hærvej på den ene side og »guldkalven« på den anden (ikke ligefrem den vi havde danset om).

Det vil blive for omfattende her at gå i detaljer om mødets forløb, og i lighed med tidligere møder tilgik der selskaberne et udførligt referat. Men her kan kort anføres, at regnskaberne for de forløbne år siden sidste delegeretmøde blev enstemmigt godkendt, ligesom kontingentet til Samvirksomheden fra 1975 fastsattes til 1,30 kr. pr. medlem incl. de bidrag, der hidtil er opkrævet ekstra til KODA og Danmarks-Samfundets fond, men med ret til at forhøje kontingentet om nødvendigt med 20 øre pr. år i de følgende år indtil næste delegeretmøde.

Forslaget om at vælge to vicepræsidenter, som sammen med præsidenten udgør et præsidium, godkendtes, mens forslaget om at aldersbegrænse for valg til landsbestyrelsen og interne revisorer ikke fik den fornødne majoritet og forkastedes derved.

Alle øvrige forslag fra landsbestyrelsen, der mere havde karakter af redaktionelle ændringer og a jour-føring af bestående love vedtoges enstemmigt.

Forslaget om ændring af datoen for uddeling af Forsvarsbrødrenes Fortjenstmedalje vedtoges, hvorefter tildelingen fremover er fastsat til Dybbøl-dagen, den 18. april.

Resolutionsforslaget fra Thisted vedr. hjemmeværnets optagelse fik efter forskellige indlæg følgende ordlyd efter vedtagelse af 50 stemmer mod 8: »Delegeretmødet beslutter at henstille til de ganske få forsvarsbroder-selskaber, der ikke optager personel af hjemmeværnet og øvrige frivillige korps, at ændre selskabets love således, at hjemmeværnsmænd m.fl. kan optages på lige fod med værnepligtige af hæren, søværnet og flyvevåbnet.

Forslaget fra 2. kreds om muligheden for kvinder, der har gjort tjeneste i et af vore værn, at søge optagelse i vore selskaber, blev udførligt forelagt af kredsformanden, broder Magnus Hass, Jyderup, ligesom kredsformanden for 3. kreds, broder John Jørgensen, Vordingborg, indgående kommenterede sine synspunkter, som han tidligere havde fremlagt for præsidenten.

Efter nogle indlæg hertil besluttedes det, da forslaget ikke var fremlagt som et egentligt forslag til lovændring, at der ikke skulle være afstemning herom, men at spørgsmålet drøftedes ude i selskaberne og kredsene, og at landsbestyrelsen derefter fandt frem til, når det var betimeligt at fremsætte et ændringsforslag.

Et forslag om at arrangere »tillidsmandskursus« for selskabernes bestyrelser for bl.a. nærmere at drøfte det praktiske arbejde, som angivet i »Forsvarsbrødrenes Mapper« blev vel modtaget og lovet taget op til overvejelse.

Efter bortfald af forslaget om aldersbegrænsning blev revisorerne, bankbestyrer Sv. Jørgensen, Århus, og grosserer Math. Lorenzen, Sønderborg, genvalgt, og som næste mødested vedtoges Odense, idet det tidligere er besluttet, at København skal være mødested ved 75-års jubilæet i 1980.

Dagsordenen var herefter udtømt, og det var ikke nødvendigt med et eftermiddagsmøde.

Konstituerende landsbestyrelsesmøde

Efter delegeretmødets afslutning holdtes et kort landsbestyrelsesmøde, hvor landsbestyrelsen stadfæstede valget af oberstløjtnant Knud Østergaard som broder Sandbergs efterfølger som præsident. Efter de om formiddagen vedtagne ændringer skulle der vælges to vicepræsidenter. Broder Padbjerg ønskede ikke genvalg, og nyvalgt blev: broder Børge Olsen, Helsingør, valgt øst for Storebælt, og broder Johs. Haarby Karlsen, Horsens, valgt vest for Storebælt.

Frokostmøde og afskedtagen med broder Oliver Sandberg

Broder Sandberg indledte med at byde velkommen til alle til frokosten og specielt til gæsterne: hærchefen general Blixenkrone Møller, chefen for Vestre Landsdelskommando, generalmajor H. A. 1. Petersen og oberst Worm Leonhard, Århus.

Det er vel længe siden, en frokost har strakt sig over så lang tid, men dels omfattede den en tale om forsvaret af general Blixenkrone Møller, der rettede en tak til broder Oliver Sandberg for hans virke som præsident, og dels var den ganske naturligt præget af, at vi alle skulle tage afsked med vor gamle chef.

Det blev en værdig afsked med hyldest fra forskellig side. Først skal nævnes, at landsbestyrelsen enstemmigt havde besluttet at udnævne broder Sandberg til æresmedlem af Samvirksomheden, og æresemblemet blev overrakt af broder Padbjerg, der også overrakte gaven fra landsbestyrelsen: et Flora-Danica fad. Blandt selskaberne havde været foranstaltet en indsamling til en fælles gave, og beløbet, som var suppleret med tilskud fra Samvirksomheden, var efter ønske anvendt til indkøb af en 18 meter flagstang, der dagen forinden var blevet opstillet på sommerhuset »Strandgården«s grund. Kredsformanden, broder Chr. Petersen, Haderslev, kunne naturligvis ikke medbringe en gave af det format, men i smuk tale tolkede han selskabernes tak for de mange år, og ønskede ham og fruen mange gode år fremover. De indsamlede midler var ikke tilstrækkelige til et flag af den størrelse. Herfor var der imidlertid skabt udvej, idet Danmarks-Samfundet også ønskede at hædre sin tidligere formand, der tillige havde været den drivende kraft i, at Danmarks-Samfundets fond nu var nået op på 1 million kroner og derved var blevet i stand til at imødegå svigtende salg på Valdemarsdagen. Landssekretæren, broder Parby, bragte en hilsen og overrakte det store flag, idet han samtidig på ny rettede en tak til præsidentparret for de mange år, ligesom han gav udtryk for tillid til årene fremover i samarbejdet med den nye præsident.

De mange taler blev kraftigt understreget med klapsalver fra salen, og det var en bevæget ekspræsident, der takkede for de mange tilkendegivelser, han havde modtaget for sit arbejde. Som udtryk for sin taknemlighed for de mange år, gav han meddelelse om det fond, der var stiftet af ham og hans frue: Præsidentens jubilæumsfond, med en grundkapital på 50.000 kr. Midlerne herfra skulle anvendes efter landsbestyrelsens skøn til broderlige formål.

Broder Sandberg takkede sluttelig alle for det gode samarbejde, der altid havde hersket og håbede på lykke og fremgang for D.F.B. i årene, der kommer, og at den tillid, der var vist ham, måtte blive videregivet til den nye præsident.

Som en sidste taler i den lange række fik broder Knud Østergaard ordet. Det var ikke nogen programerklæring, som nogen måske havde ventet, det var denne frokost ikke helt egnet til. Men talens indhold betog os alle og er prentet i os for den vægt, der blev lagt deri, om at ville tjene forsvarsbrodersagen og gøre alt for, at arbejdet må fortsætte til gavn ikke alene for os selv, men i lige så høj grad for vor formålsparagraf: »at styrke og bevare forsvarsviljen i det danske folk«.

Broder Sandberg takkede vor nye præsident og gav udtryk for sin glæde over, at netop han havde påtaget sig hvervet. Efter at have oplæst en telegrafisk hilsen og tak for tidligere afsendte telegrammer til dronningen og vor ærespræsident, prins Henrik, sluttede broder Sandberg med en tak for en god dag.

En ny tid: Samvirksomhedens 4. præsident

Med denne overskrift tilkendegav vor nyvalgte præsident, oberstløjtnant Knud Østergaard, sig i bladets første nummer efter sit valg og kom her ind på, at i de kommende år ville man komme til at diskutere en række ting af væsentlig betydning for D.F.B. - Drøftelserne på delegeretmødet i Århus afslørede nogle af de ting, bl.a. spørgsmålet om kvinders optagelse. - I pagt med den nye tid indbød han og opfordrede til samarbejde.

Store mindedage i Fredericia. 125 års dagen for 1849
Den 6. juli et rodfæstet begreb

Regn kan slå mange ting i stykker, men ikke dæmpe fredericianernes begejstring og trofasthed imod 5.-6. juli begivenhederne.

Om aftenen - fredag - fandt den første del af 125 års jubilæet for udfaldet fra Fredericia sted. Selv om den egentlige mindedag er den 6. juli, har den 5. juli om aftenen fået det historiske men samtidig det smukkeste, højtideligste over sig, medens 6. juli i større udstrækning er den mere officielle dag.

5. juli om aftenen i Fredericia er en helt usædvanlig aften og næppe noget andet steds vil man opleve en tilsvarende enestående stemning foranlediget af en begivenhed fra midten af det forrige århundrede. Denne aften er blevet Fredericias - lad os kalde det »hellige aften«, og denne tradition agter vist ingen at bryde. Tværtimod, alle gør hvad man kan for at forstærke tilslutningen bag denne smukke mindeaften.

Det er et betagende syn at se unge, midaldrende og ældre i en stor forening præge gaderne om aftenen i Fredericia. Aftenen det år var som alle øvrige forud ingen undtagelse. Der var en valfart til krigergraven, mindesmærket »Landsoldaten« og Ryes statue både med officielle kranse og de små personlige buketter, der kan være hentet fra blomsterhaven, en grøftekant eller den lokale blomsterhandler. Alle lægger en betydning heri, og hvor kunne man ønske mange opleve at se et ungt forældrepar med deres to små børn med hver sin blomst, nellike eller rose. Ingen tvivl om deres mål. Det gjorde godt i 1974's Danmark.

De egentlige højtideligheder tog deres begyndelse kl. 20 ved krigergraven med det gribende og smukke relief af soldaterne, der bærer deres faldne kammerater til graven. Fredericias Brass orkester spillede melodier fra de slesvigske krige, alt medens gravhøjen smykkedes med blomster og kranse. Senere indledtes tappenstregen, og til tonerne af »Fredericias Sejrsreveille« afmarcherede orkestret fulgt af en tusindtallig menneskemængde. Man nåede frem til »Landsoldaten«, men så satte regnen ind, tæt og silende. Det formåede dog ikke at dæmpe humøret hos de mange deltagere, der fulgte fakkeltoget til Bülows Plads.

Formanden for selskabet i Fredericia, major Chr. Hansen, sluttede aftenen med en tak til alle, der havde medvirket til at gøre netop denne 5. juli aften til en særlig højtidelig aften.

Ændringer i traditioner

Igennem en meget lang årrække, helt tilbage til århundredskiftet, har forsvarsbrødrene i Fredericia været den bærende kraft i højtidelighederne omkring 5.-6. juli, og selskabets bestyrelse udgør den »6. juli komité«, der er stærkt medvirkende til at vedligeholde de gamle og hævdvundne traditioner.

I år på 125 års dagen var den officielle del overtaget af byens styre og samtidig ændret til et stævne med de nordiske venskabsbyer. I sig selv en smuk tanke, men dette arrangement blev så omfattende, at der ikke var mulighed for at yde bistand med indkvartering og forplejning for vore selskaber og ligestillede organisationer.

6. juli

Modtagelsen på Vesthavnen lørdag morgen var en dronning værdig. Til trods for, at regnen styrtede ned, var der samlet en tusindtallig menneskeskare. Da »Danneborg« lagde til, og dronningen trådte ud, stoppede regnen, og publikum hilste begejstret den kongelige familie velkommen. Senere modtoges dronningen på rådhuset og nedlagde krans ved krigergraven.

Stemningsmættet sceneri med sørgemarch gennem gaderne

Med tunge skridt til sørgetoner fra de militære og civile orkestre satte processionen sig langsomt i gang fra Bülows Plads. Sørgemarchen havde antaget imponerende dimensioner, og der var en stemningsmættet atmosfære over hele sceneriet, hvor den kilometerlange procession med vel et par tusinde deltagere bevægede sig gennem gaderne, hvor fortovene var tæt pakket af tilskuere.

Fanekommandoerne

Forrest i sørgemarchen kom et kompagni fra Kongens Jyske Fodregiment, dernæst norske og svenske militære kommandoer, samt de bølgende flag fra fanekommandoerne fra samtlige de hærafdelinger, som deltog i Fredericia-slaget den 6. juli 1849. Det var Danske Livregiment, Dronningen Livregiment, Slesvigske Fodregiment, Prinsens Livregiment, Bornholms Værn, Sjællandske Livregiment, Jyske Dragonregiment, Sjællandske Artilleriregiment, Jægerkorpset, Jyske Ingeniør Regiment, Sjællandske Ingeniørregiment og Gardehusarregimentet.

Forsvarsbrødrenes faneborg

Videre sås i processionen en række honoratiores, og herefter fulgte Forsvarsbrødrenes faneborg i spidsen for hvilken man så præsident Knud Østergaard, vicepræsidenterne og landssekretæren. Herefter fulgte det nordiske islæt med norske, svenske og finske gæster, de uniformerede korps, der afsluttedes med et kompagni fra Kongens Jyske Fodregiment.

Processionen gjorde holdt ved Bissens store monument: krigergraven i Kongensgade, hvor forsvarsbrødrenes krans blev nedlagt.

Efter en kort højtidelighed fortsatte processionen og de mange musikkorps til »Landsoldaten«, men nu var det ikke sørgemarch, det var med klingende spil, gevær i hvil og i trit, som det sker ved en militær begravelse. Ved hotel »Landsoldaten« aflagdes honnør for dronningen, og man fortsatte til Bülows Plads, hvor afslutningen skulle finde sted.

En bevæget dronning talte til tusinder fra rådhusets balkon

Det var en bevæget dronning, som talte til en tusindtallig menneskeskare på Bülows Plads. Dronningen sagde, at hun tydeligt huskede sit første besøg i Fredericia. Det var for 25 år siden, og hun var dengang kun en lille pige.

- Det glæder mig, at jeg nu som voksen kan få lejlighed til at komme igen, og det glæder mig at se, at så mange ønsker at være med til denne nationale mindedag. Det er positive kræfter, der er kommet til udtryk, og jeg er taknemmelig for, at man så omhyggeligt sørger for at holde slaget om Fredericia vold så højt i ære.

På pladsen foran rådhuset, hvor forsvarsbrødrenes faneborg var opstillet, tog præsidenten afsked med hver enkelt af deltagerne med en tak for fremmødet. Vi var ikke i stand til at kunne mødes til et fælles samvær, alt var optaget, men som et synligt bevis for tilstedeværelsen på denne dag meddelte broder Østergaard, at der senere ville blive tilsendt selskaberne et glas til erindring om dagen.

Nyt fælles organ

I december 1975 er dannet et fælles organ af de fire store landsorganisationer af tidligere og nuværende soldater i »Danske Forsvarsbroderselskaber, Soldater- og Marineforeningers Samråd (FSM)«. Her bringes dels den officielle meddelelse til Ritzaus Bureau og vedtægterne for Samrådet:

De fire store landsorganisationer af tidiigere og nuværende soldater og orlogsgaster — De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber, Danske Soldaterforeningers Landsråd, Marineforeningen og Flyvevåbnets Soldaterforening — har på et møde den 12. december 1975 dannet et fælles organ/ **Danske Forsvarsbroderselskaber, Soldater- og Marineforeningers Samråd (FSM),** omfattende foreninger og selskaber med ialt ca. 80.000 medlemmer.

Samrådets formål er

at styrke forsvarsviljen i det danske folk,

at udbygge samvirket mellem kammeratlige foreninger fra værnene,

at styrke samarbejdet med tilsvarende foreninger i de andre nordiske lande og

at repræsentere organisationerne i fælles anliggender overfor centrale myndigheder og — ikke mindst — offentligheden samt i internationalt samarbejde.

Det er en forudsætning for samrådets virksomhed, at de tilsluttede landsorganisationer bevarer deres absolutte selvstændighed, og at samrådets beslutninger skal være enstemmige.

Til formand for samrådet valgtes præsidenten for Danske Soldaterforeningers Landsråd, oberst Ulf Jessen.

Samrådets foreninger omfatter i 1976 ca. 85.000 medlemmer.

Delegeretmødet i Nyborg 1977 — Et skelsættende møde

Samvirksomhedens 26. delegeretmøde holdtes på Nyborg Strand søndag den 12. juni, hvor præsidenten, oberst Knud Østergaard, aflagde en fyldig beretning, medens hovedkassereren, regnskabsfører Erik Parby, gjorde rede for regnskaberne.

Vigtigste punkt på dagsordenen var foreliggende forslag til ændring af Samvirksomhedens vedtægter vedrørende medlemsskab- og optagelsesbetingelserne, spørgsmål der har været genstand for debat såvel i landsbestyrelsen, kredsene og i selskaberne de sidste par år. Det viser sig, at de enkelte selskabers optagelsesbestemmelser er meget forskellige fra, for at tage yderpunkterne: afvisning af hjemmeværnsmedlemmer til optagelse af folk, der overhovedet ikke har været soldater, men er forsvarsvenlige og sympatiserer med selskabernes formål og virksomhed. Hertil kommer spørgsmålet om optagelse af forsvarets kvindelige personel og overvejelser til fornyelse af hvervemuligheder, nødvendiggjort af de almindelige samfunds- men navnlig også militærstrukturelle forandringer, udviklingen har medført.

Landsbestyrelsens forslag tog sigte på en ændring af vedtægternes paragraf 3, der vedtoges og nu har følgende ordlyd:

»Som medlemmer af Samvirksomheden kan optages ethvert forsvarsbroderselskab, der i sine loves formålsparagraf giver udtryk for viljen til:

at styrke og bevare kærligheden til konge og fædreland,

at styrke og bevare forsvarsviljen i det danske folk,

at vedligeholde folkets nationale ånd og holde de danske minder i hævd,

og som optager som aktive medlemmer danske borgere, der tjener eller har tjent i et af det danske forsvars tre værn, hjemmeværnet eller civilforsvaret samt danske borgere, der har gjort tjeneste i den danske brigade i Sverige eller i de allierede styrker efter 1940.«

Der var 79 stemmeberettigede delegerede, og forslaget vedtoges med 65 stemmer, 9 stemte imod, og 5 undlod at stemme.

I den forudgående drøftelse bemærkede formanden for Tønderselskabet, K. Laursen: - Når jeg læser teksten til den ny paragraf 3, finder jeg anledning til at spørge, om de selskaber, der ikke har mulighed for på en generalforsamling at få ændret optagelsesbetingelserne, da vil få en henstilling, for at sige det pænt, fra landsbestyrelsen om at udmelde sig af Samvirksomheden.

Præsidenten sagde hertil, at et selskab ikke skulle ændre en tøddel uden egen vilje i sine egne vedtægter. Her er ikke tale om noget diktat fra landsbestyrelsens side. Det er fuld frihed, man giver selskaberne.

Med den vedtagne lovændring er der nu mulighed for optagelse af kvindeligt personel i selskaberne.

Fra Våbenbroderforeningen i Århus forelå et forslag til ændring af vedtægternes paragraf 35, hvor det hedder: »De tilsluttede selskaber bør bringe deres love i overensstemmelse med nærværende love, således at selskabernes optagelsesbetingelser bliver ensartede.«

Det ville Århusforeningen have ændret til: »Selskaber med afvigende optagelsesbetingelser kan dog forblive under Samvirksomheden, når »Love for De Samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber« i øvrigt opfyldes og efterleves«.

Men dette forslag forkastedes.

Samvirksomhedens regnskaber fra sidste delegeretmøde i 1970 godkendtes, og på forslag af landsbestyrelsen godkendtes det, at kontingentet til Samvirksomheden fastsættes til 2 kr. pr. medlem i perioden 1977 til 1980 med ret til at gå op til 2,50 kr., hvis der bliver behov herfor.

Under frokosten talte forsvarsminister Orla Møller til de ca. 250 delegerede med damer.

Forsvarsministeren sagde bl.a.: - I dette forår offentliggjorde Militærpsykologisk Tjeneste resultatet af målinger af befolkningens holdning til forsvarstanken i henholdsvis maj 1975 og i oktober 1976. Af målingerne fremgår det, at der blandt alle befolkningsgrupper er en voksende positiv holdning til forsvaret.

Hvad er årsagen hertil?

Ja, der er uden tvivl flere årsager. Jeg er i denne forbindelse ganske overbevist om betydningen af det arbejde, der udføres af De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber for bl.a. at styrke forsvarsviljen.

I lighed med andre virksomhedsområder skal forsvaret udføre visse centrale samfundsfunktioner. Det er en integrerende del af samfundet, og det påvirkes af og må tilpasses de strømninger, som til enhver tid er med til at forme samfundets udvikling. Jeg tænker her specielt på det teknologiske område, det uddannelsesmæssige område samt på samarbejdsområdet.

Vor verden er fortsat sådan, at det er nødvendigt at træffe foranstaltninger til at beskytte samfundet. Forsvaret skal ikke bare betrygge vore familier og hjem, men også vor kultur, social og politisk frihed, vore frie institutioner og organisationer og vore samfundsgoder i deres helhed.

For at muliggøre dette stiller samfundet store ressourcer til forsvarets disposition. Men disse ressourcer alene er ikke nok. Skal et forsvar have mening, må det have samfundets tillid.

Den brede opbakning af vor forsvarspolitik kom meget klart til udtryk i Folketinget i marts i år under behandlingen af folketingsbeslutningen om videreførelse af forsvarsordningen af 1973. Ca. 80 pct. af Folketingets medlemmer sluttede her op bag beslutningen, der vedrører forsvarets forhold i de næste 4 år. Gennem beslutningen er der skabt grundlag for en række forbedringer i forsvaret. Jeg tænker her bl.a. på en styrkelse af hjemmeværnet, en modernisering af materiellet, en forbedring af mobiliseringsstyrkens effektivitet og intensiveret opbygning af krigsbeholdninger.

Det er min opfattelse, at det med folketingsbeslutningen er lykkedes at nå frem til en acceptabel ordning, der som nævnt har en bred politisk tilslutning, et forhold der i sig selv er af største værdi. Selv om der ikke herved er sket opfyldelse af alle ønsker, som fra forsvarets eller i øvrigt fra NATOs side har været fremført, finder jeg, at en gennemførelse af forliget indebærer indlysende fordele. Jeg tænker ganske særligt på den politiske ro omkring forsvarsspørgsmålet og den stabilitet i planlægningen, som er en konsekvens af en 4-årig forligsperiode og af en fast budgetramme - og ikke mindst en fortsat inflationssikring.

Efter frokosten var damerne på udflugt ud i det smukke sydfynske landskab, medens de delegerede fortsatte mødet.

Alt i alt kan det vel siges, det var et skelsættende og godt møde. Der er da også siden fremkommet mange anerkendende ord om arrangementet.

1978

På landsbestyrelsesmødet i 1978 var der enighed om at søge fremskaffet materiale til brug for selskaberne i et propagandafremstød. Den gamle pjece »Farvel til soldaterlivet« udkom i ændret form, ligesom der blev fremstillet automærker til daglig brug.

Det står sikkert alle klart, at man ikke kan komme »sovende« til fremgang, og mange har da også i stor udstrækning gjort brug af disse midler.

En anden positiv ting var de nye Forsvarsbroder-våbenskjolde, der på forskellig vis og ved mange lejligheder kan benyttes som gaver og hilsener af mere varig karakter.

1979. Repræsentantskabsmøde

På dette års landsbestyrelsesmøde blev spørgsmålet om fællesmøder - imellem delegeretmøder - atter fremsat. Mange fandt, at det var for lang tid med et interval på tre år, og at mange spørgsmål på bredere plan kunne drøftes forud. Det besluttedes derfor - alt efter behov - at afholde møde for kredsene øst og vest for Storebælt.

Det første møde af den art fandt sted i Ringsted i efteråret med deltagelse fra en række selskaber fra 1., 2., 3. og 5. kreds. Nogen besluttende myndighed havde man ikke, men mange spørgsmål blev draget frem og drøftet med henblik på det forestående delegeretmøde i 1980.

Som det blev foreslået på delegeretmødet i 1974 kunne dette - vel med rette - ses som en anerkendelse af rigtigheden af forslaget om, at der var et behov for - som nævnt - et »tillidsmandskursus« for selskabernes bestyrelse til gavn for det fremtidige arbejde.

Broder Oliver Sandberg død

Den 26. oktober - kort tid efter sin 71 års dag - afgik broder Sandberg ved døden efter et par års sygdom. Begravelseshøjtideligheden fandt sted fra den gamle smukke Kastelkirke, og han bisattes i familiegravstedet på Garnisonskirkegård - tæt op ad de minderige grave fra veterantiden og Våbenbrødrenes obelisk.

Det jubilæum, han gerne havde set sig i spidsen for, men som han i 1974 overlod til sin efterfølger, skulle han ikke opleve. Med sine 25 år i spidsen kunne alle have undt ham dette.

Som det rigtig er sagt mistede Danmark med ham en af sine bedste sønner, og få havde som han levet op til ordene: »Sit fædreland skylder man alt«.

Da broder Sandberg i 1948 valgtes til vicepræsident, var han med sin dynamiske energi en uvurdelig støtte for den daværende, aldrende præsident, broder Kloster. Da denne nedlagde sit hverv, var det en selvfølge, at landsbestyrelsen valgte broder Sandberg som hans efterfølger.

Forud for sit valg havde mange andre grene af D.F.B. draget stor nytte af hans vitalitet. Og som øverste chef blev han gennem sine mange rejser rundt i landet en kendt og afholdt person. Hans arbejde var dog ikke begrænset til D.F.B., også hans arbejde for Våbenbrødrenes Mindelegat og Danmarks-Samfundet skabte respekt og anerkendelse for hans person.

Som frugter af hans vitalitet og idealisme bør nævnes fondene for nordiske og franske officerer og Danmarks-Samfundets fond, der ikke mindst er af uvurderlig betydning for det fremtidige arbejde.

Som anerkendelse for sit omfattende arbejde var broder Sandberg benådet med Dannebrogsordenens kommandørkors, ligesom han havde modtaget samme høje udmærkelse fra de øvrige nordiske lande.

De danske Forsvarsbrødre er broder Sandberg megen tak skyldig, og vi vil alle i taknemlighed og med glæde mindes vor gamle broder og præsident for den indsats, han har ydet til gavn for vor sag.

Forsvarsbroderen

»Forsvarsbrødrenes Medlemsblad« udkom i 1881 som vel nok det første for en kreds af selskaber på Sjælland og Lolland-Falster. Det fremstilledes i kvartformat på 4 sider og kostede 5 øre. Af stoffet kan nævnes det på daværende tidspunkt uløselige problem om overflytningsbestemmelserne, men et fremherskende træk var de mange personlige beretninger fra deltagerne i de slesvigske krige.

I 1891 udkom bladet for første gang udenfor ovennævnte kreds, idet Kolding er med som udgiver. Denne forøgelse var dog ikke tilstrækkelig til at bære bladet over en tilsyneladende mangel på interesse for at fylde bladets spalter, og i januar 1898 kom en såre knap meddelelse på bagsiden om: »at bladet foreløbig ophører at udkomme«.

Sideløbende med dette er der givet udkommet andre blade fra selskaber eller kredse. I 1885 påbegyndtes udgivelsen af »Kundgørelser for Selskabet De Danske Forsvarsbrødre i Kjøbenhavn«, der i 1919 afløstes af »Forsvarsbrødrenes Meddelelser«. Som motiv på forsiden havde man det, vi kender i dag fra øverste del af broderbrevet.

Trods et stort oplag ophører dette imidlertid i 1924 og glider over i det, der i mellemtiden - første gang i 1917 - udkom som fællesorgan for »De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber«, det blad vi kender i dag »FORSVARSBRODEREN«.

Allerede i 1905 var man inde på tanken om et fællesorgan, men man enedes dengang [illegible] at tilmelde sig »FÆDRELANDET« med en særlig rubrik for D.F.B. Dette faldt dog ikke heldigt ud, og man besluttede sig for et meddelelsesblad, hvor man fra Samvirksomheden over kredse og selskaber kunne få kontakt med den enkelte forsvarsbroder.

Denne ønskedrøm var imidlertid økonomisk uoverkommelig, man arbejdede videre med sagen og på delegeretmødet i Ribe i 1917 vedtoges det med overvejende flertal at fortsætte med et medlemsblad, der for 12 numre skulle koste 2,50 kr. årligt.

Læserne vil af de foregående referater være bekendt med, at bladet stort set altid har været emne på delegeretmøderne - specielt af økonomiske grunde, hvilket kan ses af, at der i rækken af udkomne blade er nogle »huller«.

Bladet har siden 1920'rne været et værdifuldt bindeled mellem Samvirksomheden og selskaberne, virket oplysende om hvad der rørte sig i forsvaret og på nøgtern måde om problemerne på godt og ondt.

Hvad der også er konstateret ved at blade i »dagbøgerne« er uenigheden om, hvilken årgangsbetegnelse, der skulle være på forsiden.

Kun kan det klart konstateres, at vi i 1980 er inde i årgang 99. For skiftende redaktører har pligten til at skaffe læseværdigt stof - såvel ind- som udadtil - ikke altid været let at løse på en tilfredsstillende måde. Her spillede også i særlig grad økonomien ind.

Siden anden verdenskrig har bladet gennemgået en del ændringer både med hensyn til udseende og administration. Der har været opgangstider præget af de gode velstandstider for vort land i 50'erne og 60'erne, og bemærkelsesværdigt er det også, at man i 1959 formåede fremtrædende mænd inden for forsvarets ledelse til at være medarbejdere ved bladet.

Den sidste halve snes år har Samvirksomheden selv stået for administrationen, men som på alle andre områder har dyrtiden med sine stærkt forøgede udgifter til bl.a. trykning og distribution medført, at bladet i dets nuværende form: et begrænset sideantal og kun fem gange årligt langt fra er det, man satte sig som mål.

Hidtil har vi formået at klare bladet igennem alle vanskeligheder i kraft af betydelige tilskud fra Samvirksomheden og gode trofaste annoncører. Hvad sidstnævnte angår, er vi i særlig høj grad - specielt de sidste år - kommer ud for en afgang, der er så mærkbar, at det nu er et spørgsmål, om der kan skaffes økonomisk basis for udgivelsen.

Det er trist på et tidspunkt, hvor vi står overfor hundred-året for det første blads udgivelse, at der med rette kan spørges: »Hvad med fremtiden?«

Bladets redaktører er oberstløjtnant L. M. K. Skern, der som ansvarshavende redaktør bringer artikler om forsvaret og indlæg i debatter om aktuelle forhold, og landssekretæren, der står for den officielle del fra Samvirksomheden og artikler om selskabernes aktiviteter.

Begge udtrykker håbet om, at der forude må vise sig mulighed for at bevare dette bindeled til vore selskaber.



De danske Våbenbrødre
og
De danske Våbenbrødres Mindelegat

Ved Samvirksomhedens 75 års jubilæum vil det være rimeligt at give en beretning om selskabet »De danske Våbenbrødre«s historie og »De danske Våbenbrødres Mindelegat«s tilblivelse. Det vil i sagens natur kun blive en kortfattet redegørelse for de praktiske resultater, da pladsen ikke tillader at komme ind på en nærmere omtale af selskabets betydning i social henseende eller af dets indre liv gennem årene.

Selskabet D.V.B. går tilbage til 1859, idet det blev stiftet i København den 10. april ved et offentligt møde af deltagere i krigen 1848-50. Ved mødet indmeldte der sig kun 15 medlemmer, men efter denne dato kom der fart i indmeldelserne, og ved udgangen af 1859 talte selskabet 635 medlemmer, men ved udgangen af 1862 var det nået op på 3298 - fordelt over centralafdelingen i København og 19 provinsafdelinger.

Nu gik det rask fremad. Krigen 1864 bragte forøget tilgang, og da det midt i 70'erne toges under overvejelse at sætte en frist for afslutningen af tilgang af nye medlemmer, fandt indmeldelser sted i stort omfang. Man regner med, at der ialt - indtil 1878 - er indmeldt 46.541 medlemmer. Stambogsnumrene går ganske vist kun til 37.407, men mange af disse har været besat 2 eller flere gange. Det højeste antal samtidige medlemmer har udgjort 30.130, og afdelingernes antal nåede i 1877: 159.

Den 1. juli 1878 lukkede selskabet for tilgang af nye ordinære medlemmer, men i 1884 åbnedes adgang for optagelse af ekstraordinære medlemmer, der havde medlemsrettigheder, men ikke kunne opnå understøttelser eller begravelseshjælp. Af sådanne ses at være indtegnet i alt 310.

Selskabets første år var stormfulde. Som overalt, hvor der er liv og udvikling, brødes modsætningerne, og mening stod ofte hårdt mod mening. Men om eet kunne brødrene samles: selskabets grundlov, hvis første punkt sætter som dets formål:

»At holde krigens herlige minder i hævd for derved at vække og styrke folkeånden, der også søges påvirket ved at bidrage til, at enhver dansk mand må betragte det som en hæder at have kæmpet for sit fædreland eller at skulle kæmpe for det.«

Med medlemsantallet og årene voksede selskabets formue, og dets godgørende virksomhed udfoldede sig. Det er betydelige summer, selskabet i de 70 år, det havde bestået, har været i stand til at uddele.

Til udgangen af 1928 er udbetalt i:

Begravelseshjælp	1.909.415
Etårig understøttelse	2.257.874
Understøttelse i sygdomstilfælde	2.712.296
Kontingenthjælp	571.474

Når hertil kommer de ekstraordinære understøttelser m.m., som uden for disse beløb er udbetalt, vil man kunne regne med, at mindst 7,5 mill. kroner er anvendt i godgørende øjemed.

Desuden havde medlemmerne indtil udgangen af 1905 adgang til af selskabets midler at låne indtil 200 kr. mod 4 pct. årlig rente og almindelig selvskyldnerkaution. Der er i tidsrummet 1860-1905, da lånevirksomheden afsluttedes, effektueret 82.471 lån til et samlet beløb af 12.311.484 kr. Af dette store udlånsbeløb er som uerholdeligt kun afskrevet 17.211 kr. 69 øre eller cirka 1,4 promille, hvilket på den smukkeste måde vidner om, i hvilken grad det blandt brødrene betragtedes som en æressag at opfylde sine forpligtelser over for selskabet.

Midlerne til denne storstilede virksomhed er tilvejebragt væsentligt ved henlæggelse af kontingent. Desuden kunne der regnes med overskud af de talrige patriotiske, stærkt besøgte fester, som selskabet afholdt, men større betydning havde dog den koncession, som den 24. november 1879 blev givet til oprettelse af et varelotteri under navn af »De danske Våbenbrødres Industrilotteri«, hvis overskud skulle anvendes til fordel for trængende våbenbrødre og deres enker. Da »Almindelig dansk Vare- og Industrilotteri« oprettedes i 1886, ophævedes våbenbrødrelotteriets koncession imod, at selskaberne fik ret til en vis andel i varelotteriets overskud, hvilket var en meget vigtig indtægtskilde for selskabet.

Endvidere modtog selskabet i en årrække i statstilskud 2 kr. årlig pr. medlem.

Endelig skal i denne forbindelse nævnes enkelte velgørere, som har betænkt selskabet med betydelige gaver, nemlig Kong Christian IX, grosserer A. Weel, baron Juel-Brockdorff til Meilgård og grosserer, landstingsmand Holger Petersen.

Da tilgangen til selskabet var afsluttet, måtte medlemstallet gå ned, og efterhånden som dette skete, sank også selskabets indtægter. Medens samtidig trangen blandt våbenbrødrene og enkerne steg, måtte man tage op af kapitalen. Denne udgjorde ved udgangen af 1928 efter fradrag af kursdifferencen på obligationsbeholdningen:

Det almindelige fond	54.843,48
De særlige fonds	256.083,54
Ialt	310.927,02

Medlemstallet var ved udgangen af april 1929 sunket til 206 ordinære og 12 ekstraordinære medlemmer i 50 afdelinger. Enkernes antal opgøres til ca. 600.

Deres Majestæter Kongerne Frederik VII af Danmark, Carl XV af Sverige-Norge, Christian IX, Frederik VIII og Christian X har ved allernådigst at overtage protektionen over selskabet kastet glans og ære over dette og bidraget til dets høje anseelse, ligesom Deres Kgl. Højheder Kronprins Frederik og Prins Valdemar har vist selskabet den ære at modtage udnævnelse som dets æresmedlemmer.

I april 1929 havde selskabet bestået i 70 år, og når det tages i betragtning, at tilgangen havde været afsluttet i 50 år, er det beundringsværdigt, at selskabet trods medlemmernes høje alder har kunnet opretholde sin organisation og fine institutioner. Imidlertid måtte der jo komme et tidspunkt, da dette ikke længere lod sig gøre, og hovedgeneralforsamlingerne i 1924 og 1927 havde også haft deres opmærksomhed henvendt herpå, idet de havde taget bestemmelse om, hvorledes der skulle forholdes, når selskabets organisation i dets nuværende skikkelse ikke længere kunne opretholdes.

I 1927 besluttede hovedgeneralforsamlingen, at tilsynet med forvaltningen af selskabets midler, når dette tidspunkt indtræffer, skal overdrages til landsbestyrelsen for »De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber«.

Den 10. april 1929 blev der underskrevet en overenskomst, hvorefter selskabernes ledelse og afvikling overgik til et tilsynsråd med daværende præsident for D.F.B., forpagter Johs. Ulrich, som leder. Det aftaltes, at når den sidste veteran døde, skulle selskabernes formue overgå til et mindelegat for veltjente militære og forsvarsbrødre under Samvirksomheden.

»De danske Våbenbrødres Mindelegat«

oprettedes fra 1. januar 1943 af det sidste tilsynsråd, der bestod af: forpagter Johs. Ulrich, krigsassessor Jul. Jønch, oberst Ivan Carstensen, kommandør C. Westermann og kaptajn Arne Stevns.

Iflg. fondatsen havde Mindelegatet fra sin oprindelse visse forpligtelser, såsom vedligeholdelse af nærmere fastsatte krigergrave, udredning af årlige hædersgaver og pensioner, bl.a. til veteranenker efter soldater faldne under den tyske besættelse af Danmark. Hvad der herudover blev til rådighed af årets renteindtægter skulle anvendes til legatportioner.

Af enker fra besættelsestiden er kun fem tilbage, og de mandlige legatnyderes antal var første år 13, men er nu ca. 60. I 1943 udbetaltes i legatportioner 2.500 kr.

Igennem årene er renterne nået op på ca. 42.000 kr. I alt er der i årene siden 1943 udbetalt ca. 650.000 kr. til enker og brødre. Det vil sige, at disse hædersgaver til brødre inden for Samvirksomheden er mangedoblet i de svundne år og op imod 200 forsvarsbrødre har hidtil fået tildelt legatet.

Den normale årlige ydelse til legaterne er på 350 og 500 kr. fordelt på 2 årlige udbetalinger.

Legatformuen var - angivet ved værdipapirernes nominelle værdi - i oprettelsesåret 456.793 kr., men er nu på i alt ca. 690.000,00 kr.

Formuen består af kreditforeningsobligationer af de kategorier, der må købes for umyndiges midler. Samtlige papirer er forsynet med prohibitivpåtegning, så de ikke kan omsættes uden Forsvarsministeriets godkendelse i hvert enkelt tilfælde. Da endvidere legatets regnskab er undergivet Forsvarsministeriets revision og decision, er enhver mulig forsigtighedsregel til værdiernes beskyttelse iagttaget.

Bestyrelsen vælges iflg. fondatsen blandt medlemmer fra selskaber i eller nær hovedstaden - med godkendelse af D.F.B.s landsbestyrelse - på ubestemt tid, idet man har fundet det heldigst, at funktionsperioden, henset til de få møder, strakte sig over en årrække af hensyn til kontinuationen i arbejdet.

I 1980 er bestyrelsens sammensætning: regnskabsfører Erik Parby (formand), vicetoldinspektør Børge Olsen, Helsingør (næstformand), kontorchef Henrik Bom, Frederikssund, glarmester Kaj V. Torp, Gentofte, fhv. korpsmester Børge Halnæs, Hillerød. Suppleant: plantageejer Ove V. Andersen, København.

*

Den sidste veteran fra 1864, Ove Henning Jacobsen, døde den 22. november 1941, 101 år gammel, og blev begravet på Arnborg kirkegård. De danske Våbenbrødre afslørede en mindesten, der bærer følgende inskription:

Tal dumme sten
om dåd med mejslet skrift
om retfærdskamp og tro,
som ej kan briste.
Ved Dybbøl var
han forrest til bedrift
i våbenbrødres flok,
han blev den sidste.
Gud give os mænd,
som følger i hans spor,
hvis striden atter står
om Danmarks jord.

Krigergraven i Bøffelkobbel

De vog dem, vi grov dem
en grav i vor have,
lagde dem ved siden af den alfar vej,
alle vore blomster skal smykke deres grave,
sønderjydske piger, I forglemmer det ej.



Huset med Våbenbrødrenes mindetavle og krigergraven.

Ved en smuk højtidelighed den 21. maj 1941 afsløredes den af De danske Våbenbrødre opsatte mindetavle på huset ved det minderige sted i Bøffelkobbel. Mindetavlen bærer følgende inskription:

Til hæder for Jørgen og Katrine Fink, som her gravlagde to danske soldater,
faldet i kamp 1864 for Konge og Fædreland.

Nederst på pladen er indføjet følgende vers af kaptajn Arne Stevns:

Her gav I fristed til mænde, der faldt, *længe om højsind i lave stuer*
da Danmarks ære og ret det gjaldt. *mens storm og sol over skyer går*
Værn nu vor sten bag de to graves tuer *og vinter veksler med Danmarks vår.*

Under den anden slesvigske krig i 1864 blev dette husmandssted på en ejendommelig måde brændpunkt i krigens begivenheder. Efter at de danske soldater havde forladt Dannevirkestillingen og stridt sig tilbage ad landevejen fra Slesvig over Flensborg-Gråsten til Sønderborg, blev de stuvet i huse og gårde langs ruten, når der blev beordret rast. I flere døgn var Jørgen og Katrine Fink værtsfolk for disse af anstrengelser segnefærdige soldater, som blev opvartet med varm øl, mælk og kaffe.

Under belejringen af Dybbøl stod de danske forposter ved Bøffelkobbel, hvor der i flere dage udspandt sig forpostfægtninger. Mange af egnens beboere havde forladt deres hjem, og de, der blev tilbage, måtte ofte gemme sig i kældrene for ikke at blive ramt under skudvekslingerne. Jørgen Fink blev med sin kone på husmandsstedet, medens den 6-årige datter Marie blev bragt i sikkerhed på Broagerland.

Den 22. februar var forpostfægtningerne omkring Finks husmandssted stærkest. I ly af en snetykning var preusserne med en ret stor styrke ubemærket rykket frem gennem skoven og helt frem til husmandsstedet. Den danske feltvagt på ca. 100 mand, der førtes af løjtnant Helms, blev omringet og taget til fange.

Blandt de ved episoden faldne soldater var dragon Jens Christensen fra Spjellerup på Stevns og infanterist Hans Hansen fra Kyse, som af ukendt årsag blev bragt ind i huset hos Finks.

De hviler nu begge i graven »ved siden af den alfar vej« ved Bøffelkobbel. Jørgen Fink og hans kone udvalgte den bedste plads i deres forhave til gravsted for de to soldater. Jørgen Fink gravede selv graven, og soldaterne blev lagt i jorden uden kiste, men broderligt dækket af dragonens blå kappe. Jørgen og Katrine Fink stod en kort stund ved den åbne grav med foldede hænder, og Jørgen Fink udtalte stille: »Sov sødt i Jesu navn«, inden han kastede graven til. Nogle dage senere måtte Jørgen Fink åbne graven, da de preussiske styrkers chef ønskede vished for, at Jørgen Fink talte sandhed om soldaternes begravelse i haven. Da den preussiske chef havde set en flig af dragonens blå kappe, fik Jørgen Fink lov til for anden og sidste gang at kaste soldatergraven til.

For Jørgen og Katrine Fink blev det et livsværk at pleje de to soldaters gravsted i haven ved Bøffelkobbel, og deres gerning står som et smukt eksempel på og udtryk for ægte og ærlig troskab mod det danske fællesskab. Mange har besøgt graven ved Bøffelkobbel, men mest bemærket blandt de besøgende er digteren Holger Drachmann blevet. Hans digt »De vog dem, vi grov dem en grav i vor have« er kendt af næsten alle i vort land.

Inskriptionen på soldaternes gravsted tolker i få, men meget rammende ord, hvad episoden ved Bøffelkobbel kom til at rumme af menneskelighed midt i krigens gru:

Fjendehaand brød deres Livsens Veie, Vennehaand redte det sidste Leie.

Ingen dansk kvinde eller mand, som har sit hjertelag i behold, kan uden dyb bevægelse færdes i disse egne, hvor mere end noget andet sted i Danmark »Fædrene har kæmpet - Mødrene har grædt«. Her taler historien tydeligere og enklere til os - i skyggen af Dybbøl banke.

På dette sted blev dobbeltgraven passet af Jørgen og Katrine Fink på den smukkeste måde. Siden af datteren Marie Fink og den senere ejer, frk. Christensen.

MINDELEGATETS LEDELSE 1943-1980

Formænd:

Oberst Ivan Carstensen	1943-1949
Konsul Marinus Christensen	1950-1954
Kommissionær W. H. Greiff	1955-1972
Købmand Carl H. Mogensen	1973-1974
Hofjægermester O. Sandberg	1975-1979
Regnskabsfører Erik Parby	1980-

Næstformænd:

Kommandør C. Westermann	1943-1947
Konsul Marinus Christensen	1948-1949
Kommissionær W. H. Greiff	1950-1954
Købmand Carl H. Mogensen	1955-1972
Hofjægermester O. Sandberg	1973-1974
Herreekviperingshdl. H. C. Hansen	1975-1976
Regnskabsfører Erik Parby	1977-1979
Vicetoldinspektør Børge Olsen	1980-

Sekretærer:

Kaptajn Arne Stevns	1943-1957
Kontorchef Jørgen Bræmholm	1957-1963
Regnskabsfører Erik Parby	1963-

Bestyrelsesmedlemmer:

Oberst Ivan Carstensen	1943-1949
Kommandør C. Westermann	1943-1947
Kommissionær W. H. Greiff	1943-1972
Slagtermester Rud. Puggaard	1943-1953
Overinspektør Chr. Nissen	1943-1944
Købmand E. Gjerløw	1943-1952
Konsul Marinus Christensen	1944-1954
Skræddermester E. Gliim	1945-1953
Købmand Carl H. Mogensen	1953-1974
Hofjægermester O. Sandberg	1954-1979
Kontorchef Jørgen Bræmholm	1955-1963
Herreekviperingshdl. H. C. Hansen	1957-1974
Farvehandler Riis Ebbesen	1963-1972
Regnskabsfører Erik Parby	1972-
Vicetoldinspektør Børge Olsen	1973-
Kontorchef Henrik Bom	1975-
Glarmester Kaj V. Torp	1977-
Fhv. korpsmester Børge Halnæs	1980-
Suppleant:	
Plantageejer Ove V. Andersen	1980-

FORSVARSBRØDRENES ÆRESKORS



		Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik	1943
Nr.	1	Fru Katy Ulrich, København	20/8 -1943
Nr.	2	Ingeniør Oliver Sandberg, København	20/8 -1943
Nr.	3	Kommunekasserer Erik Andersen, Thisted	20/8 -1943
Nr.	4	Bogtrykker J. A. Kloster, Horsens	26/9 -1943
Nr.	5	Rentier R. Hildebrandt-Sørensen, Århus	24/10-1943
Nr.	6	Grosserer J. Lasson, Varde	5/11-1943
Nr.	7	Sadelmager C. P. Brandt, Rønne	5/11-1943
Nr.	8	Malermester Axel E. Jensen, Hobro	28/11-1943
Nr.	9	Repræsentant N. S. Christensen, Randers	28/12-1943
Nr.	10	Stenhuggermester H. Holberg Hansen, København	30/1 -1944
Nr.	11	Maskinhandler Peter S. Møller, Holbæk	9/2 -1944
Nr.	12	Bogtrykker Johs. Nielsen, Hjørring	28/2 -1944
Nr.	13	Restauratør Vald. Petersen, Fredericia	6/7 -1944
Nr.	14	Vognmand P. Ejlersen, Odense	21/5 -1944
Nr.	15	Dyrlæge C. Wollesen, Holsteinborg	21/5 -1944
Nr.	16	Entreprenør H. M. Olsen, Maribo	10/6 -1944
Nr.	17	Sadelmagermester Chr. Hadberg, Haderslev	12/11-1944
Nr.	18	Snedkermester Herman Hansen, Stege	1/10-1944
Nr.	19	Overinspektør Chr. H. N. Nissen, Hillerød	17/10-1944
Nr.	20	Grosserer Ed. Hartfelt, København	18/1 -1945
Nr.	21	Oberst Ivan Carstensen, København	26/9 -1945
Nr.	22	Bankdirektør C. O. Thorsen, Silkeborg	26/9 -1945

Nr. 23	Elværksbestyrer H. Mikkelsen, Varde	26/9 -1945
Nr. 24	Elektroinstallatør Axel Sørensen, Rønne	26/9 -1945
Nr. 25	Trafikkontrollør V. A. Nielsen, Tønder	26/9 -1945
Nr. 26	Forfatter, kontorchef Axel Juel, København	1/1 -1946
Nr. 27	Overofficiant F. Odderskov, Fredericia	29/2 -1948
Nr. 28	Møllebygmester H. Madsen, Nykøbing F.	6/6 -1948
Nr. 29	Mejeribestyrer N. C. Christensen, Viborg	5/1 -1949
Nr. 30	Dyrlæge L. N. Toft, Tilsted pr. Thisted	21/1 -1949
Nr. 31	Korpschef, civilingeniør Harald Møller, Århus	16/10-1949
Nr. 32	Skipper P. Diget, Skagen	4/12-1949
Nr. 33	Slagtermester P. Pedersen, Struer	22/7 -1950
Nr. 34	Salgsinspektør Georg Jensen, Odense	8/4 -1951
Nr. 35	Udskrivningschef P. Thoft, Århus	24/11-1951
Nr. 36	Tømrermester P. Frandsen, Holstebro	27/4 -1952
Nr. 37	Konsul Marinus Christensen, Kalundborg	10/5 -1952
Nr. 38	Proprietær Albert Hansen, Stege	13/9 -1952
Nr. 39	Papirhandler G. Jensen, Haderslev	5/5 -1954
Nr. 40	Maskinmester A. Hansen, Rudkøbing	7/11-1954
Nr. 41	Slagtermester V. Lehmann Weng, Hammel	5/3 -1955
Nr. 42	Politiassistent H. R. Rasmussen, Korsør	15/7 -1955
Nr. 43	Assurandør V. Christiansen, Tønder	15/7 -1955
Nr. 44	Prokurist Sv. Bangsund, Aalborg	15/7 -1955
Nr. 45	Bygmester Nis Nissen, Sønderborg	22/4 -1956
Nr. 46	Købmand A. Sørensen, Lerbjerg	27/3 -1957
Nr. 47	Viktualiehandler Duval Andréa, Nakskov	30/5 -1957
Nr. 48	Overpostbud Fr. Sørensen, Horsens	26/5 -1957
Nr. 49	Distriktschef F. Gelardi, Rønne	4/5 -1957
Nr. 50	Postmester C. Schmidt, Brørup	8/3 -1958
Nr. 51	Direktør E. Boeck-Hansen, København	13/9 -1958
Nr. 52	Sekretær og hovedkasserer E. Parby, København	29/1 -1959
Nr. 53	Gårdejer J. P. Jensen, Hyllinge	7/5 -1959
Nr. 54	Dyrlæge E. H. Jensen, Nysted	18/5 -1959
Nr. 55	Glarmester Chr. Pedersen, Århus	3/10-1959
Nr. 56	Brandinspektør Oskar Simonsen, Odder	11/11-1959
Nr. 57	Kioskejer H. J. Hansen, Maribo	16/7 -1960
Nr. 58	Proprietær Peter Hansen Berg, Vejle	11/3 -1962
Nr. 59	Købmand Carl H. Mogensen, Hillerød	5/5 -1962
Nr. 60	Kaptajn Sv. Nordlund-Andersen, Odense	12/5 -1962
Nr. 61	Slagtermester Ove V. Andersen, København	26/5 -1962
Nr. 62	Kommissionær W. H. Greiff, Køge	18/4 -1964
Nr. 63	Bogholder Fr. Frederiksen, Haderslev	10/7 -1965
Nr. 64	Redaktionssekretær P. Nisgaard, Ringsted	15/7 -1965
Nr. 65	Overpolitibetjent C. J. Frederiksen, Løgstør	23/7 -1965
Nr. 66	Assurandør, major K. L. Padbjerg, Århus	27/5 -1967
Nr. 67	Sekretær Georg Jersbek, København	27/5 -1967
Nr. 68	Landsretssagfører Juulsgaard Breum, Køge	27/5 -1967
Nr. 69	Herreekviperingshdl. H. C. Hansen, Frederikssund	27/10-1967
Nr. 70	Politiassistent H. Pantmann Hansen, Sakskøbing	13/11-1967
Nr. 71	Assurandør Sv. E. Andersen, Kolding	12/4 -1969
Nr. 72	Redaktionssekretær Chr. Petersen, Haderslev	7/6 -1970
Nr. 73	Grosserer Egil Barfod, København	24/2 -1973
Nr. 74	Købmand Johs. Haarby Karlsen, Horsens	31/5 -1973
Nr. 75	Grosserer Math. Lorenzen, Sønderborg	9/6 -1974
Nr. 76	Papirhandler H. Steen Jensen, Haderslev	11/3 -1976
Nr. 77	Overmontør V. Wincentsen, Kolding	12/6 -1977
Nr. 78	Kaptajn E. T. Buch, Odense	12/6 -1977

FORSVARSBRØDRENES FORTJENSTMEDALJE

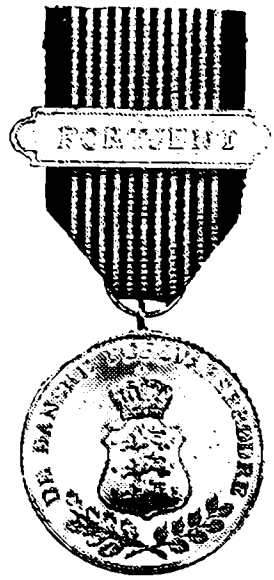

blev første gang uddelt i 1968 til følgende brødre efter indstilling af landsbestyrelsen:

Præsidenten: Hofjægermester Oliver Sandberg, København.
Vicepræsidenten: Salgsinspektør Georg Jensen, Odense.
Landssekretæren: Regnskabsfører Erik Parby, København.

og senere efter indstilling af selskaberne:

1. Kreds:
Ekspeditionssekretær Helmuth Dige, Hillerød.
Remisearbejder Hans Jørgen Arnsing, Helsingør.

3. Kreds:
Gårdejer Carl Vincent Pedersen, Holsteinborg.
Fabrikant Carl Schou, Næstved.
Urmager Andreas Frandsen, Præstø.
Husejer Alfred Hansen, Præstø.
Major Osvald A. Rasmussen, Slagelse.
Lagerforvalter H. Plough Rasmussen, Slagelse
Revisor Povl Smed, Slagelse.
Major Hans Kr. Hansen, Vordingborg.

4. Kreds:
Cykelhandler Carl Westy Nielsen, Otterup.

5. Kreds:
Købmand Chr. Sidenius, Stege.
Politiassistent Johs. M. Rasmussen, Nysted.

7. Kreds:
Repræsentant Jens P. Jensen, Kolding.
Sadelmager Jørgen A. P. Jensen, Odder.
Malermester Aksel S. Nielsen, Odder.

8. Kreds:
Assurandør, major K. L. Padbjerg, Århus.
Bogbinder Henry E. Christophersen, Århus.
Direktør Henrik Blom Nielsen, Hinnerup.
Repræsentant Anders Laursen, Randers.

9. Kreds:
Overpostbud Carlo G. Sørensen, Aalborg.
Overpolitibetjent C. J. Frederiksen, Løgstør.
Pensionist Frederik Aage Jensen, Løgstør.

10. Kreds:
Distriktschef F. Gelardi, Rønne.

11. Kreds:
Redaktionssekretær Chr. Petersen, Haderslev.
Bogholder Hans Frederiksen, Haderslev.

Tildelt den 15. juli 1969

1. Kreds:
Toldkontrollør Børge Olsen, Helsingør.
Bagermester T. Schønemann Jensen, Frederikssund.
Slagtermester Ove V. Andersen, København.
Grosserer Egil Barfod, København.
Murermester Kaj Carstensen, København.

Malermester Asger Jensen, København.
Skolepedel Henry Jørgensen, København.
Snedkermester Emil Josephsen, København.
Major Evald Rasmussen, København.
Direktør Ernst Weinold, København.
Politiassistent Orla Pedersen, Lyngby.
Forvalter Cenius Poulsen, Lyngby.

2. Kreds:
Skohandler Kaj Vilhelmsen, Kalundborg.
Annoncechef Svend Jean Larsen, Køge.

3. Kreds:
Fuldmægtig Johannes Olesen, Næstved.

4. Kreds:
Fhv. kontorpakmester Karl E. Nielsen, Odense.
Lagerchef Sofus Tønners, Odense.

5. Kreds:
Fhv. kioskejer H. J. Hansen, Maribo.
Proprietær Albert Hansen, Stege.
Tobakshandler Arthur Jensen, Nykøbing F.
Dyrlæge Einar H. Jensen, Nysted.

7. Kreds:
Bogholder Henrik Porner, Horsens.
Værkfører Holger Trier Jensen, Horsens.
Overmontør Verner Wincentsen, Kolding.
Forretningsfører Johs. W. Petersen, Odder.

8. Kreds:
Inspektør Niels Dyhr Andersen, Hammel.
Snedker Godtfred Sørensen, Hammel.

9. Kreds:
Pensionist Ludvig Jepsen, Hjørring.
Købmand E. Kokholm, Hjørring.
Fabrikant Chr. Thomsen, Hobro.
Fabrikant Karl Lyager, Thisted.
Revisor Chr. Søndergaard-Larsen, Thisted.

11. Kreds:
Papirhandler Holger Steen Jensen, Haderslev.
Murermester Chr. Sørensen, Haderslev.

Tildelt den 15. juli 1970

3. Kreds:
Fhv. trafikkontrollør Nic. Andersen, Næstved.
Fhv. pakhusformand Herman P. Hansen, Næstved.
Fhv. sygekassekasserer Alfred Madsen, Kongsted.

4. Kreds:
Kaptajn Ejnar T. Buch, Odense.

5. Kreds:
Fhv. gårdejer Albert Jensen, Møen.
Gårdejer Martin Hansen. Nysted.

6. Kreds:
Fhv. elværksbestyrer P. Johs. Nielsen, Ribe.

7. Kreds:
Købmand Johs. Haarby Karlsen, Horsens.
Værkfører Hans P. Sørensen, Kolding.
Fhv. mejeribestyrer Vagn Lund, Odder.

8. Kreds:
Tømrermester Aksel Th. Nielsen, Balle.
Fhv. lagerforvalter Holger Simonsen, Ebeltoft.
Bankbogholder Svend A. Brændstrup, Nykøbing Mors.
Snedkermester Alfred Oest, Randers.
Lagerforvalter Holger Langberg, Skive.
Skohandler Finn Rønnest Mortensen, Skive.
Snedkermester E. Malte Nielsen, Viborg.
Redaktionschef Arne Lilholt, Viborg.

9. Kreds:
Fhv. gårdejer A. Nielsen Staun, Nibe.
Vognmand Lars Chr. Nielsen, Nibe.
Guldsmed Peter Schack, Nibe.
Slagtermester Poul Ottesen, Skagen.
Salgschauffør Jens Jensen, Sæby.

11. Kreds:
Grosserer Math. Lorenzen, Sønderborg.
Bogholder H. C. Møller, Tønder.
Bankdirektør Peter Fr. Christensen, Tønder.

Tildelt den 15. juli 1971

3. Kreds:
Tømrer Herman Olsen, Fuglebjerg.
Fhv. bogholder Chr. Madsen, Haslev.
Fhv. gårdejer Anders Jensen, Karise.

4. Kreds:
Kontorpakmester Helge Jensen, Langeland.

5. Kreds:
Bogholder Evald Nielsen, Maribo.
Malermester Helmuth Rykær, Maribo.

6. Kreds:
Sadelmagermester Knud Snerling, Holstebro.
Snedkermester Ejnar Søndergaard, Holstebro.
Sparekassedirektør Viggo Pedersen, Varde.

7. Kreds:
Vinhandler K. Tram Møller, Fredericia.
Fhv. mejeribestyrer Gunnar Løkke, Brædstrup.
Glarmester Axel Bruun, Vejle.

9. Kreds:
Pensionist Vilh. Sommer, Skagen.
Bagermester Sigvard Stendys, Skagen.

Tildelt den 15. juli 1972

1. Kreds:
Farvehandler Riis Ebbesen, Helsingør.

2. Kreds:
Boelsmand Harald V. Christensen, Gørlev.
Overofficiant C. S. M. Andreasen, Ringsted.

3. Kreds:
Malermester C. Garde Pedersen, Korsør.
Fhv. tobakshandler Hans Sofus Hansen, Præstø.
Chauffør Palle Egeskov Larsen, Skelskør.
Parcellist Poul Jensen, St. Heddinge.

4. Kreds:
Tømrer Niels Hansen, Fåborg.
Snedkermester Axel Nielsen, Fåborg.
Købmand Carl Nielsen, Fåborg.
Fhv. inkassator Karl Jensen, Langeland.

5. Kreds:
Kontorassistent Poul Andersen, Nakskov.
Skolebetjent Eli Hauvre, Nakskov.
Fuldmægtig Erik Nielsen, Nykøbing F.
Karetmager Aage Nielsen, Sakskøbing.

6. Kreds:
Bagermester Gustav W. Knudsen, Holstebro.
Vognmand Ejgil Skræddergaard, Holstebro.
Købmand Duva Holck Pape, Ringkøbing.
Tækkemand Arne Højland, Ringkøbing.

7. Kreds:
Købmand Frode Sørensen, Odder.
Vand- og gasmester Carl Frederiksen, Vejle.
Overlærer Erik H. Jacobsen, Vejle.
Politiassistent C. Daugaard Pedersen, Vejle.

8. Kreds:
Ingeniør A. Tang, Århus.
Slægtsforsker Chr. Lund, Kjellerup.
Fhv. postbud Marius Nielsen, Kjellerup.
Gårdejer Jens Majgaard, Nykøbing Mors.
Skotøjshandler Anders Kjeldsgaard, Nykøbing Mors.
Pensionist Søren Laursen, Viborg.

9. Kreds:
Repræsentant Jørgen Brønnum, Aalborg.
Værktøjsmager Emil Christensen, Frederikshavn.
Mekaniker Martin Nielsen, Frederikshavn.
Auktionsassistent Børge Lundholm, Skagen.

10. Kreds:
Murermester Edmund Jensen, Rønne.

Tildelt den 15. juli 1973

1. Kreds:
Fabrikant Børge Sørensen, Gentofte.
Forretningsfører Eigil Larsen, Helsingør.
Grosserer Ole Erik Andersen, København.
Snedker H. W. Johansen, København.
Forvalter H. P. Thomsen, København.

3. Kreds:
Gårdejer Bent Hincheli, Holsteinborg.

4. Kreds:
Gårdejer Thorkild Krogsriis, Kerteminde.

5. Kreds:
Gårdejer Viggo Hansen, Nysted.
Urmager Valdemar Nielsen, Nysted.
Gårdejer Johs. P. Petersen, Nysted.

7. Kreds:
Kørselsleder Harald Andersen, Horsens.
Købmand Niels Andersen, Horsens.
Fhv. havnefoged Niels Færgemann, Odder.
Ejendomshandler Robert Vesterholm, Sønder Omme.
Vagtmester Sv. Aa. Hougaard, Vejle.

8. Kreds:
Kriminalassistent Arne Sejersen, Århus.
Købmand Poul Rasmussen, Ebeltoft.
Chauffør Carl Nielsen, Ebeltoft.
Major Johannes Møller, Viborg.

10. Kreds:
Arkitekt Arne Berg, Rønne

11. Kreds:
Kaptajn P. J. Sundvang, Sønderborg.
Fabrikant Kristian Lausen, Tønder.
Fhv. gårdejer Frederik Madsen, Tønder.

Tildelt den 15. juli 1974

1. Kreds:
Kontorchef Henrik Bom, Frederikssund.
Glarmester Kaj V. Torp, Gentofte.
Pens. korpsmester Børge Halnæs, Hillerød.

2. Kreds:
Hønseriejer Albert Nielsen, Jyderup.
Fhv. møller Chr. Christensen, Jyderup.
Cykelhandler Lars P. Jensen, Køge.

3. Kreds:
Kaptajn John V. Jørgensen, Vordingborg.

5. Kreds:
Overpolitibetjent H. K. Jensen, Stubbekøbing.

7. Kreds:
Kriminalassistent P. Thuesen Andersen, Kolding.

8. Kreds:
Bankbestyrer Svend Jørgensen, Århus.
Redningsfører Niels Hansen, Hammel.
Fuldmægtig Ejnar Aagaard, Hammel.
Guldsmed Preben Munksgaard, Nykøbing Mors.

9. Kreds:
Politiassistent Poul E. Christensen, Hjørring.
Kontorchef Hans U. Hansen, Hjørring.
Landinspektør H. C. Herling, Thisted.

11. Kreds:
Repræsentant Christoph Beck, Åbenrå.
Frugthandler N. V. Jensen, Åbenrå.

Tildelt den 18. april 1975

3. Kreds:
Malermester Karl Nielsen, Haslev.
Vognmand Thorkild Andersen, Næstved.
Kriminalassistent Frode Zachariassen, Næstved.

5. Kreds:
Bogholder Svend Nielsen, Maribo.
Godsekspeditør Erik Andersen, Maribo.
Bestyrer Per Thausig Møller, Maribo.
Snedker Jens Henningsen, Nakskov.

6. Kreds:
Bogtrykker Preben Jensen, Ikast.
Skræddermester H. A. Henriksen, Ribe.
Garvermester Kurt Nielsen, Skjern.
Politiassistent K. M. Nielsen, Varde.

7. Kreds:
Chauffør Karl Hansen, Horsens.
Entreprenør Svend Mortensen, Horsens.

8. Kreds:
Redaktør Svend Therkildsen, Ebeltoft.
Kommunalarbejder Ludvig Rasmussen, Grenå.
Kørelærer Sv. Aa. Sørensen, Kjellerup.

9. Kreds:
Blomsterhandler Niels Eriksen, Aalborg.

10. Kreds:
Overpostbud Erik Andersen, Rønne.

11. Kreds:
Forretningsfører H. Thalund Hansen, Haderslev.
Disponent Hans Brandt Sørensen, Haderslev.

Tildelt den 18. april 1976

1. Kreds:
Bankfuldmægtig Henning Nielsen, Gentofte.

4. Kreds:
Slagtersvend Helge Jensen, Assens.

6. Kreds:
Direktør Frede Lind-Jacobsen, Ikast.
Købmand Einer Poulsen, Ribe.
Indkøbschef Poul Hedegaard, Varde.

7. Kreds:
Overværkfører Sv. Aa. Sølvsten Sørensen, Silkeborg.
Værkfører Egon Laursen, Silkeborg.
Politiassistent Arne Bøgeland, Vejle.

Tildelt den 18. april 1977

2. Kreds:
Boelsmand S. Jørgensen, Jyderup.

3. Kreds:
Parcellist Aage H. Pedersen, Glumsø.
Pedel Poul Hansen, Holsteinborg.
Pensionist Fr. Christiansen, Næstved.
Bogtrykker Viggo Foldager, Sorø.
Tømrermester Kaj Frederiksen, Sorø.

5. Kreds:
Assurandør Knud Nielsen, Møen.
Gartner Einar Sørensen, Møen.
Snedker Helmer Hansen, Nakskov.

7. Kreds:
Gårdejer Frode Kyed, Tørring.
Maskinsætter Svend Johnsen, Vejle.

8. Kreds:
Malermester Oskar Adamsen, Ebeltoft.
Bagermester Ejner Pedersen, Randers.
Autoreparatør Orla Steffensen, Skive.

9. Kreds:
Pens. kaptajn J. Fenger Eriksen, Sæby.

11. Kreds:
Forretningsfører Hans Seyfarth, Haderslev.
Købmand Chr. Christiansen, Tønder.

Tildelt den 18. april 1978

1. Kreds:
Arkitekt Karl A. Sørensen, Frederikssund.

2. Kreds:
Forvalter Magnus Hass, Jyderup.

3. Kreds:
Mælkehandler Poul Sørensen, Fuglebjerg.
Overassistent Karl K. Hansen, Hellested.
Vicevært Jens E. Larsen, Skælskør.

4. Kreds:
Frisørmester Magnus Bjørnsager, Nyborg.
Salgschauffør Ejner K. Clausen, Nyborg.

5. Kreds:
Slagtermester Kaj Jørgensen, Nakskov.
Tjener Poul Willer Jensen, Rødby.

6. Kreds:
Farvehandler Ejnar Rosengaard, Varde.
Distributionschef Sv. Aa. Kristensen, Ølgod.

7. Kreds:
Frisørmester Chr. Pedersen, Odder.

11. Kreds:
Landmand Jens P. Nissen, Tønder.

Tildelt den 18. april 1979

1. Kreds:
Pens. togfører Ejner Lund, Helsingør.

2. Kreds:
Chauffør Karl Nielsen, Jyderup.

3. Kreds:
Aage Christensen, Hellested.
Slagtermester Carl C. Petersen, Næstved.
Funktionær Arne Juel Petersen, Næstved.
Skovfoged Henry Hansen, Præstø.

7. Kreds:
Politiassistent Sv. Aa. Jørgensen, Kolding.
Gårdejer Kaj B. Jensen, Odder.

8. Kreds:
Æghandler Evald Pedersen, Århus.
Teglværksbestyrer Bent Skærbæk, Nykøbing Mors.
Vognmand Aa. Marthinussen, Nykøbing Mors.

Tildelt den 18. april 1980

3. Kreds:
Cykelhandler Sv.-Erik Olsen, Slagelse.

6. Kreds:
Salgsinspektør N. V. Hansen, Grindsted.
Malermester Carlo Ulsøe, Holstebro.

7. Kreds:
Major Christen Hansen, Fredericia.
Slagtermester Sv. Pedersen, Jelling.
Værkmester Erik Pors, Sønder-Omme.
Depotbestyrer Helmuth Sønderskov, Odder.

8. Kreds:
Vognmand Karl E. Damborg, Balle.
Vognmand Chr. Jørgensen, Bjerringbro.

9. Kreds:
Pedel Villy B. Royberg, Aalborg.

11. Kreds:
Kontorbestyrer Jens P. Hansen, Tønder.

LANDSSKYDNINGSRESULTATER

År, stævneby og antal hold	Hold-placeringer	Point
1953		
15 m	1. København	1500
København	2. Århus	1469
7 hold (Hjbane)	3. Helsingør	1448
Individuelt:	1. H.V. Johansen, København	384
200 m	1. Haderslev	1128
Kerteminde	2. Kolding	1109
12 hold (Hjbane)	3. Kerteminde	1104
Individuelt:	1. H. Christensen, Haderslev	289
1954		
15 m	1. København	1519
Århus	2. Århus	1474
12 hold (Hjbane)	3. Kolding	1465
Individuelt:	1. H.V. Johansen, København	387
200 m	1. Horsens 1875	1137
Haderslev	2. København	1134
12 hold (Hjbane)	3. Haderslev	1132
Individuelt:	1. Møller Jensen, Horsens	294
1955		
15 m	1. København	1496
Kolding	2. Kolding	1479
12 hold (Hjbane)	3. Helsingør	1468
Individuelt:	1. Robert Birk, Kolding	381
200 m	1. Haderslev	1154
Horsens	2. Kolding	1142
10 hold (Hjbane)	3. Horsens 1875	1138
Individuelt:	1. Brandt Sørensen, Haderslev	295

År, stævneby og antal hold	Hold-placeringer	Point
1956		
15 m	1. Kolding	1508
Silkeborg	2. Århus	1499
17 hold	3. København	1495
Individuelt:	1. Uffe Tang, Århus	385
200 m	1. Horsens 1875	1145
Odense	2. Kolding	1144
17 hold	3. Haderslev	1129
Individuelt:	1. E. Østergård, Kolding	292
1957		
15 m	1. Helsingør	1485
Vordingborg	2. København	1481
9 hold	3. Haderslev	1479
Individuelt:	1. Uffe Tang, Århus	380
200 m	1. Kolding	1157
Odense	2. Horsens 1875	1151
20 hold	3. Haderslev	1148
Individuelt:	1. O. Frandsen, Horsens	294
1958		
15 m	1. København	1529
København	2. Vordingborg	1489
6 hold	3. Kolding	1488
Individuelt:	1. H.V. Johansen, København	386
200 m	1. Horsens 1875	1168
Kolding	2. Kolding	1150
23 hold	3. Horsens 1875	1145
Individuelt:	1. S.Å. Andersen, Horsens	295



Seden skydebaner



Seden skydebaner

År, stævneby og antal hold	Hold-placeringer	Point
1959		
15 m	1. København	1511
Odense	2. Haderslev	1511
9 hold	3. Vordingborg	1507
Individuelt:	1. Robert Birk, Kolding	385
200 m	1. Haderslev	1172
Kolding	2. Kolding	1154
24 hold	3. Horsens 1875	1145
Individuelt:	1. Th. Guldager, Århus	298
1960		
15 m	1. København	1518
Odense	2. Haderslev	1515
11 hold	3. Vordingborg	1503
Individuelt:	1. E. Stephansen, København	387
200 m	1. Haderslev	1153
Kolding	2. Kolding	1152
25 hold	3. Århus	1150
Individuelt:	1. H. Christensen, Haderslev	294
1961		
15 m	1. København	1529
Odense	2. Kolding	1529
13 hold	3. Vordingborg	1513
Individuelt:	1. O. Andersen, Kolding	388
200 m	1. Horsens 1875	1161
Kolding	2. Haderslev	1149
24 hold	3. Møen	1147
Individuelt:	1. I. Davidsen, Haderslev	295
1962		
15 m	1. København	1539
Odense	2. Haderslev	1521
16 hold	3. Kolding	1516
Individuelt:	1. E. Stephansen, København	395
200 m	1. Kolding	1174
Kolding	2. Frederikssund	1162
24 hold	3. Haderslev	1160
Individuelt:	1. E. Østergård, Kolding	299
1963		
15 m	1. Kolding	1532
Odense	2. Haderslev	1527
20 hold	3. København	1522
Individuelt:	1. E. Stephansen, København	387

År, stævneby og antal hold	Hold-placeringer	Point
200 m	1. Haderslev	1165
Kolding	2. Horsens 1875	1157
33 hold	3. Frederikssund	1157
Individuelt:	1. N. Påske, Kolding	297
1964		
15 m	1. København	1551
Odense	2. Kolding	1546
20 hold	3. Møen	1525
Individuelt:	1. E. Stephansen, København	394
200 m	1. Kolding	1169
Kolding	2. Frederikssund	1166
37 hold	3. Haderslev	1157
Individuelt:	1. V. Andersen, Frederikssund	298
1965		
15 m	1. Kolding	1538
Odense	2. Haderslev	1534
22 hold	3. Vordingborg	1520
Individuelt:	1. J. Rasmussen, Kolding	390
200 m	1. Kolding	1167
Kolding	2. Vordingborg	1161
37 hold	3. Frederikssund	1160
Individuelt:	1. E. Stephansen, København	297
1966		
15 m	1. Kolding	1547
Odense	2. Vordingborg	1540
22 hold	3. København	1532
Individuelt:	1. Nørskov Hansen, Århus	392
200 m	1. Haderslev	1171
Kolding	2. Kolding	1171
38 hold	3. Horsens 1875	1157
Individuelt:	1. H. Hove, Haderslev	297
1967		
15 m	1. København	1536
Odense	2. Vordingborg	1527
25 hold	3. Haderslev	1524
Individuelt:	1. E. Stephansen, København	392
200 m	1. Kolding	1172
Kolding	2. Vordingborg	1166
36 hold	3. Brørup	1161
Individuelt:	1. Sv.E. Hansen, Møen	298

År, stævneby og antal hold	Hold-placeringer	Point
1968		
15 m	1. Haderslev	1537
Odense	2. Kolding	1534
28 hold	3. København	1526
Individuelt:	1. J. Rasmussen, Kolding	392
200 m	1. Kolding	1168
Kolding	2. Horsens 1875	1164
38 hold	3. Vordingborg	1156
Individuelt:	1. O. Christensen, Kolding	296
1969		
15 m	1. Herning	1549
Odense	2. Haderslev I	1526
33 hold	3. Haderslev II	1525
Individuelt:	1. E. Stephansen, Herning	396
200 m	1. Herning	1174
Kolding	2. Horsens	1163
39 hold	3. Kolding	1160
Individuelt:	1. Sv. Meldgård, Herning	295
1970		
15 m	1. Herning	1535
Nyborg	2. Vordingborg	1525
31 hold	3. Helsingør	1519
Individuelt:	1. E. Stephansen, Herning	388
200 m	1. Kolding	1172
Kolding	2. Sønderborg	1167
43 hold	3. København	1167
Individuelt:	1. O. Christensen, Kolding	296
1971		
15 m	1. Herning	1539
Dalum	2. Århus	1538
34 hold	3. Næstved 1879	1532
Individuelt:	1. O. Christensen, Kolding	389
200 m	1. Haderslev	1170
Kolding	2. Sønderborg	1161
43 hold	3. København	1161
Individuelt:	1. Lean Poulsen, København	297
1972		
15 m	1. Næstved 1879	1549
Dalum	2. Århus	1533
35 hold	3. Herning	1530
Individuelt:	1. E. Adamczky, Østbirk	392

År, stævneby og antal hold	Hold-placeringer	Point
200 m	1. København	1174
Kolding	2. Horsens I	1169
46 hold	3. Horsens II	1168
Individuelt:	1. K. Nielsen, Kerteminde	299



Skydebanen i »Komarksbuskene«, Kolding

1973		
15 m	1. Kolding	1544
Dalum	2. Herning	1538
41 hold	3. Horsens	1538
Individuelt:	1. Bo Lilja, Kolding	393
200 m	1. Horsens	1176
Vingsted	2. Kerteminde	1167
50 hold	3. Herning	1167
Individuelt:	1. K. Holdgård, Herning	297
Veteranklassen:	1. Sigfr. Kristensen, Århus	293
1974		
15 m	1. Herning	1542
Dalum	2. Horsens	1540
35 hold	3. Haderslev	1528
Individuelt:	1. B. Gadegård, Herning	391

År, stævneby og antal hold	Hold-placeringer	Point
200 m	1. Herning	1172
Vingsted	2. Haderslev	1163
51 hold	3. Horsens	1159
Individuelt:	1. O.V. Andersen, København	298
Veteranklassen:	1. O.V. Andersen, København	298

1975

15 m	1. Næstved 1879	1556
Dalum	2. Herning	1536
42 hold	3. København	1530
Individuelt:	1. Bo Lilja, Kolding	394
200 m	1. Herning	1169
Vingsted	2. Haderslev	1163
49 hold	3. Horsens	1162
Individuelt:	1. Sv.E. Hansen, Møen	298
Veteranklassen:	1. Anth. Hansen, Bjerre H.	292

1976

15 m	1. Næstved 1879	1546
Dalum	2. Haderslev	1536
39 hold	3. Kolding	1525
Individuelt:	1. Bo Lilja, Kolding	392
Veteranklassen:	1. Knud Nielsen, Møen	371
200 m	1. København	1161
Vingsted	2. Bjerre Herred	1161
47 hold	3. Herning	1156
Individuelt:	1. Jørgen Juul, Bjerre H.	298
Veteranklassen:	1. Holger Jensen, Skjern	290

1977

15 m	1. Horsens	1537
Dalum	2. Herning	1517
35 hold	3. Haderslev	1511
Individuelt:	1. Hans Larsen, Odense	388
Veteranklassen:	1. Sv. Fogh, Odense	369
200 m	1. Odder	1166
Vingsted	2. Horsens	1162
42 hold	3. Herning	1161
Individuelt:	1. E. Højsgård, Tørring	297
Veteranklassen:	1. Holger Jensen, Skjern	292

1978

15 m	1. Kolding	1543
Dalum	2. Horsens	1525
30 hold	3. Møen	1516
Individuelt:	1. Bo Lilja, Kolding	394
Veteranklassen:	1. K. Sørensen, Nyborg	383
200 m	1. Tørring	1176
Vingsted	2. København	1172
44 hold	3. Ikast	1166
Individuelt:	1. V. Jørgensen, Tørring	298
Veteranklassen:	1. Holger Jensen, Skjern	292

1979

15 m	1. Kolding	1535
Vingsted	2. Horsens	1526
36 hold	3. Nr. Snede	1519
Individuelt:	1. Anker Juhl, Kolding	393
Veteranklassen:	1. Sv. Mortensen, Horsens	361
200 m	1. Tørring	1174
Vingsted	2. Haderslev	1174
44 hold	3. København	1165
Individuelt:	1. Lean Poulsen, København	298
Veteranklassen:	1. Holger Jensen, Skjern	287

1980

15 m	1. Kolding	1534
Skallebølle	2. Horsens	1524
37 hold	3. Haderslev	1521
Individuelt:	1. Bo Lilja, Kolding	391
Veteranklassen:	1. S. P. Jensen, Varde	361

15 meter
Albani-Kanden

1963: J. Rasmussen, Kolding 146
1964: Per Mar, København 145
1965: P. J. Johansen, Haderslev 145
1966: P. J. Johansen, Haderslev 146
1967: K. Frimann, Vordingborg 148
1968: J. Rasmussen, Kolding 146
1969: J. Rasmussen, Kolding 145
1970: H. Meldgaard, Herning 146
1971: Finn Toft, Århus 146
1972: E. Stephansen, Herning 146
1973: E. Adamczky, Horsens 145
1974: T. Andersen, Næstved 147
1975: T. Andersen, Næstved 148
1976: Bo Lilja, Kolding 150
1977: Bo Lilja, Kolding 146
1978: Bo Lilja, Kolding 147
1979: Anker Juhl, Kolding 149
1980: E. Adamczky, Horsens 147

Georg Jensens Mindepokal (veteraner)

1976: Knud Nielsen, Møen 135
1977: Sv. Fogh, Odense 136
1978: Knud Nielsen, Møen 136
1979: Sv. Mortensen, Horsens 139
1980: V. Adamczky, Nr. Snede 133

200 meter
PARBY-POKALEN

1959: S. Å. Andersen, Horsens 139
1960: H. Hove, Haderslev 142
1961: H. Hove, Haderslev 136
1962: V. Andersen, Frederikssund 144
1963: O. Frandsen, Horsens 142
1964: H. Holmskov, Kolding 143
1965: V. Andersen, Frederikssund 144
1966: G. Christensen, Horsens 143
1967: Sv. E. Hansen, Møen 145
1968: K. Nielsen, Kerteminde 142
1969: L. Pedersen, Brørup 138
1970: Lean Poulsen, København 143
1971: Sv. E. Hansen, Møen 144
1972: K. Nielsen, Kerteminde 142
1973: K. Holdgaard, Herning 141
1974: E. Stephansen, Herning 141
1975: Sv. E. Hansen, Møen 143
1976: Kuno Jensen, Næstved 144
1977: Jørgen Juul, Bjerre Herred 142
1978: Lean Poulsen, København 148
1979: Ole Ibsen, København 145

Haarby-pokalen (veteraner)

1973: Sigfr. Kristensen, Århus 96
1974: Anth. Hansen, Bjerre Herred 148
1975: Knud Nielsen, Møen 144
1976: Holger Jensen, Skjern 96
1977: Sigfr. Kristensen, Århus 98
1978: Holger Jensen, Skjern 98
1979: Karl Hansen, Horsens 99

Pokalskydningen 200 meter med D.S.L.

Resultaterne i de hidtidige afholdte skydninger, har været følgende:

1963: D.F.B.: 3653 point — D.S.L.: 3650 point *Pokal*
1964: D.F.B.: 3678 point — D.S.L.: 3676 point *til*
1965: D.F.B.: 3694 point — D.S.L.: 3688 point *DFB*

1966: D.F.B.: 7353 point — D.S.L.: 7302 point *Pokal*
1967: D.F.B.: 7346 point — D.S.L.: 7310 point *til*
1968: D.F.B.: 7356 point — D.S.L.: 7282 point *DFB*

1969: D.F.B.: 7347 point — D.S.L.: 7340 point *Pokal*
1970: D.F.B.: 7359 point — D.S.L.: 7350 point *til*
1971: D.F.B.: 7380 point — D.S.L.: 7360 point *DFB*

1972: D.F.B.: 7350 point — D.S.L.: 7379 point *Pokal*
1973: D.F.B.: 7353 point — D.S.L.: 7363 point *til*
1974: D.F.B.: 7337 point — D.S.L.: 7375 point *DSL*

1975: D.F.B.: 7354 point — D.S.L.: 7379 point
1976: D.F.B.: 7329 point — D.S.L.: 7347 point
1977: D.F.B.: 7373 point — D.S.L.: 7372 point
1978: D.F.B.: 7358 point — D.S.L.: 7367 point
1979: D.F.B.: 7371 point — D.S.L.: 7328 point

De tre første år er resultatet opnået på basis af de 25 bedste skytter, siden da af de 50 bedste skytter fra hver organisation.

Pokalskydningen på 15 meter med D.S.L.

1974: D.F.B.: 9617 point — D.S.L.: 9431 point
1975: D.F.B.: 9616 point — D.S.L.: 9477 point *Pokal*
1976: D.F.B.: 9615 point — D.S.L.: 9439 point *til*
1977: D.F.B.: 9613 point — D.S.L.: 9474 point *DFB*
1978: D.F.B.: 9566 point — D.S.L.: 9522 point

1979: D.F.B.: 9556 point — D.S.L.: 9509 point
1980: D.F.B.: 9568 point — D.S.L.: 9593 point



Forsvarsbrødrenes
Fest
Telegram

INGEN FEST UDEN FORSVARS-BRØDRENES FEST-TELEGRAM

Overskud ved salget af telegrammer og brevmærker anvendes til vedligeholdelse, istandgørelse og udsmykning af danske krigergrave m.v.



INTET BREV
UDEN FORSVARSBRØDRENES BREVMÆRKER

AFSLUTNING

Vi har passeret nytåret 1980 og kan i det fjerne skimte 75 års-jubilæet.

Når denne beretning fra mindernes bog om de forløbne 75 år skal sluttes, vil jeg gerne pånyt anføre, at det ikke har været muligt at gengive i detaljeret form alt det, der er passeret.

75 år er et langt spand af år og alt har kun kunnet blive til beretninger i mere eller mindre kortfattet form - alt efter deres historiske betydning - enkelt sat op, som anført i forordet - i rækkefølge, stil og fremførelse.

Ingen har det været beskåret at have gennemlevet hele perioden og meget kan måske for udenforstående og yngre synes uvæsentligt, men det er for mange til gengæld fæstnet som minderuner.

Målet har været at fremkalde erindringer hos de mange - i hvert fald inden for de sidste 25 år, der har deltaget i de store begivenheder, som har samlet mange forsvarsbrødre. Men samtidig giver det de yngre en oversigt og et indblik i, hvad der rører sig i »De danske Forsvarsbrødre«.

Nogle vil måske mene, ikke mindst hvad angår delegeretmøderne, at meget har virket som en art gentagelser. Det kan heller ikke undgås, det er vor højeste besluttende myndighed, hvor alle væsentlige afgørelser træffes. Det kan synes således, men mon ikke - forhåbentlig da - der går en klar linie om forsvarsbrødrenes historie, minderige dage, oplivende indlæg, hvor deltagerne har fået et godt og i mange tilfælde et minderigt indtryk af arrangementet.

En af grundreglerne for vor organisation har været at styrke og bevare forsvarsviljen, hvilket i stor udstrækning har kunnet gøres gennem sammenkomster og kammeratskabet med andre brødre, hvorved samtidig skabtes en indstilling til en følelse for alt, hvad der er dansk - i fortid, nutid og fremtid.

De der medvirkede ved starten så rigtigt, »De danske Forsvarsbrødre« fik fremgang under dygtige mænds ledelse, opnåede en storhedstid, men trods en tilbagegang for vor organisation i dag findes stadig fortræffelige mænd, der vil og gør et opfostrende arbejde for vor nationale og forsvarsvenlige indstilling.

Det har ikke været muligt at nævne disse fortræffelige mænds navne - udover de i oversigterne over modtagere af hædersbevisninger. Men i vort arkiv og ude omkring bevares deres navne for deres indsats - som ikke vil blive glemt.

Vi skylder disse brave mænd megen tak og mindes dem i taknemlighed for den indstilling, der har ført til, at De danske Forsvarsbrødres Samvirksomhed kan fejre sit 75 års jubilæum.

»De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber« er ikke blot en organisation der har karakter af selskabeligt sammenhold af gamle soldater, men har inderst inde karakter af, at man gennem fortsat godt samarbejde - på tværs af politiske anskuelser - må kunne stå sammen i enhver henseende - til gavn for en fælles sag og derigennem gavne, bevare og værne om vor nationalitetsfølelse i gensidig respekt for hinanden.

»De samvirkende danske Forsvarsbroderselskaber« har en dybere tanke, der peger videre frem, så vi gennem vort motto

MED GUD FOR KONGE OG FÆDRELAND

kan stå stærkere i bestræbelserne for

AT STYRKE OG BEVARE FORSVARSVILJEN I DET DANSKE FOLK

København, januar 1980
Erik Parby.

MELD DIG TIL HJEMMEVÆRNET



HJEMMEVÆRNSKOMMANDOEN

Generalstok . Kastellet 82 . 2100 København Ø

Telefon (01) 12 32 10

Få mere at vide om, hvad der er værd at investere i

Ny gratis håndbog

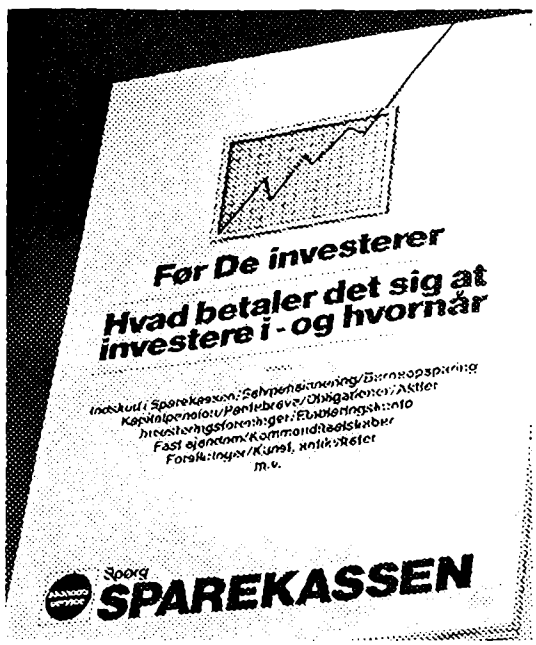



FM © copenhagen press

- Det billede er i år betalt med 30.000 kroner, da maleren levede solgte han det for 5 kroner - og det dér blev i sin tid solgt for 30.000 kroner, nu er det ikke 5 kroner værd!

I Sparekassen har vi eksperter indenfor alle grene af økonomien.

Nu har vi samlet nogle af vore erfaringer i en håndbog om investering og opsparing.

Kom ind og få den. Den er gratis.

SPAREKASSEN sds

LUND & LOMMER 6982

Frederiksberg Slot



12.-13. juli 1980

FJERRITSLEV AVIS OFFSET